

ที่ สผ ๐๐๑๔/๒๕๖๖

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการศึกษา

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการ รวม ๕ ฉบับ

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันพฤหัสบดีที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๗ ที่ประชุมได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการการศึกษา
ตามบัญชีข้างท้าย แล้วลงมติให้ส่งรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี
เพื่อพิจารณาดำเนินการ

จึงขอส่งรายงานและข้อสังเกตดังกล่าวมา และเมื่อคณะรัฐมนตรีได้ปฏิบัติตามข้อสังเกต
เป็นประการใด โปรดแจ้งให้ทราบด้วยเพื่อประธานสภาฯ จะได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบตามนัยแห่งข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๖

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพล วณิชพันธุ์)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักการประชุม

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๙๔

๐ ๒๒๔๔ ๒๐๙๙

บัญชีข่างท้าย

๑. รายงานผลการพิจารณาศึกษาปัญหาการทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการครู
ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔
๓. รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ปัญหาอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา
๔. รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษา
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม
(นม) โรงเรียน
๕. รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา

รายงาน
คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

พิจารณาศึกษาเรื่อง
การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔

กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ ๒๕๒/๒๕๖

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๔๖

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการการศึกษา

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๑ เล่ม

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร นั้น คณะกรรมการ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายเกรียงไกร ไชยมงคล	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายนิสิต สินธุไพร	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นายพงษ์พิช รุ่งเป้า	รองประธานคณะกรรมการ
๕. นายยุทธศิลป์ ฐาปนกุล	รองประธานคณะกรรมการ
๖. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ	รองประธานคณะกรรมการ
๗. นายสมมาตร เจ๊ะนา	รองประธานคณะกรรมการ
๘. นายโสภณ ชาร์มย์	รองประธานคณะกรรมการ
๙. นางบุญเรือน ศรีธเรศ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นายวิทยา ทรงคำ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายสนั่น สุทกุล	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายชาญศักดิ์ ชวลิตนิตธรรม	กรรมการ
๑๓. นายพ่ายพ์ ปันเกตุ	กรรมการ
๑๔. นายลิขิต หมูดี	กรรมการ
๑๕. นายเสวี สาระนันท์	กรรมการ
๑๖. นายประกอบ รัตนพันธ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๗. นางกัณตวรรณ กุลจรรยาวิวัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

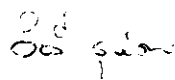
บัดนี้ คณะกรรมการการศึกษา ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุม สภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิจิตร ศรีสอ้าน
(ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน)
ประธานคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๒
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๔๗
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๓๑

สำเนาถูกต้อง

(นางวัชรีย์ สุหิตพันธ์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

วรภรณ์ ร้าง/ทาน
ประไพศรี พิมพ์

สารบัญ

	หน้า
รายงานคณะกรรมการการศึกษา	(๑)
๑. วิธีการพิจารณาศึกษา	(๒)
๒. ผลการพิจารณาศึกษา	(๖)
ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๗)
ส่วนที่ ๒ การประมวลสภาพการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๒๔)
ส่วนที่ ๓ กรณีศึกษา : การศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๓๐)
ส่วนที่ ๔ การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อติดตามการเตรียมความพร้อม ในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔	(๓๗)
๓. บัณฑิตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ	(๔๔)
ภาคผนวก แบบสอบถาม	(๕๐)

รายงาน
คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
พิจารณาศึกษาเรื่อง
การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร โดยมีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชาติ แล้วรายงานต่อสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น

คณะกรรมการได้พิจารณาญัตติของนางฟาริดา สุไลมาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุรินทร์ กรณีที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ นั้น มีการเน้นการสอนศาสนา ศีลธรรมเพียงใด รวมทั้งมีประธานสภาคณบดีทางศิลปะแห่งประเทศไทย ได้เสนอแนะสรุปว่า ต้องการเห็นวิสัยทัศน์และการบรรจุวิชาทางศิลปะในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เป็นเรื่องสำคัญและเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ อีกทั้งหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการปฏิรูปการศึกษา คณะกรรมการจึงดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เสร็จสิ้นแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘๙ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๕ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ นั้น คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ ดังนี้

๑.๑ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่อง การปรับหลักสูตรการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชน เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กรมวิชาการ

(๑) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองอธิบดี
(๒) นางสาวศรีสมร พุ่มสอาด	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนา หลักสูตร
(๓) นางศัญญาภรณ์ สุขพยัคฆ์	นักวิชาการศึกษา
(๔) นายสมนึก ธาตุทอง	นักวิชาการศึกษา

๑.๒ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กรมวิชาการ

(๑) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองอธิบดี
(๒) นายสมนึก ธาตุทอง	นักวิชาการศึกษา

๑.๓ พิจารณาศึกษารายงานบทวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยคณะทำงานซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) นายชินภัทร ภูมิรัตน	หัวหน้าคณะทำงาน
(๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์	คณะทำงาน
(๓) นางสันทนา พูลพัฒน์	คณะทำงาน
(๔) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	คณะทำงาน
(๕) นายสงวน บุญปิยทัศน์	คณะทำงาน

(๖) นางสาวสุกัลยา โชคบำรุง	คณะทำงาน
(๗) นายณรงค์ แฝ้วพลสง	คณะทำงาน
(๘) รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ดีสมโชค	คณะทำงาน
(๙) นายชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์	คณะทำงาน

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ได้ใช้ข้อมูลจากเอกสารประกอบการชี้แจงของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้แก่ กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมการศึกษา นอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมอาชีวศึกษา

๑.๔ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่องการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ไปใช้ เพื่อประกอบการพิจารณาประกอบด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(๑) นายติลก พัฒน์วิชัยโชติ	รองเลขาธิการ
(๒) นางสาวผ่องพรรณ เอกอาวุธ	นักวิชาการศึกษา
(๓) นางสาวสมพร มั่นทนานุชาติ	ศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา

(๑) นายเจริญ ภักดีวานิช	รองอธิบดี
(๒) นายเกรียงศักดิ์ พราวศรี	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
(๓) นางวัฒนาพร ระวังบุกข์	ศึกษานิเทศก์

กรมอาชีวศึกษา

(๑) นายพยุ่งศักดิ์ จันทร์สุรินทร์	อธิบดี
(๒) นายสงวน บุญปิยทัศน์	รองอธิบดี
(๓) นางศิริพรรณ ชุ่มนุ้ม	ผู้อำนวยการกองแผนงาน
(๔) นางวราพรรณ น้อยสุวรรณ	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

(๕) นายสิทธิพงศ์ ยวจิตติ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา
อาชีวศึกษา ๑

๑.๕ ตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔ ประกอบด้วย

(๑) นายสนั่น สุขากุล	ประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นางบุญรีน ศรีธเรศ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
(๓) นายเกรียงไกร ไชยมงคล	อนุกรรมการ
(๔) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	อนุกรรมการ
(๕) นายเจริญ ภักดีวานิช	อนุกรรมการ
(๖) นางวราพรรณ น้อยสุวรรณ	อนุกรรมการ
(๗) นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธ์	อนุกรรมการ
(๘) นางรุ่งเรือง สุขาภิรมย์	อนุกรรมการ
(๙) นายชินภัทร ภูมิรัตน	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๑๐) นางสาวผ่องพรรณ เอกอาวุธ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะ อนุกรรมการ
(๑๑) ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอาน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๒) นายสมมาตร เจ๊ะนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๔) นางสันทนา พูลพัฒน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๕) นางสุกัลยา ไชคบารุง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๖) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๗) นายสงวน บุญปิยทัศน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๘) นายณรงค์ แผ้วพลสง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๙) นายรัชพงษ์ สุวรรณรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๒๐) นายสุรัชย์ ชินโย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

(๒๑) นายสวัสดิ์ ดีชื่น

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

(๒๒) ว่าที่ร้อยตรี กฤต มาเดช

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑. คณะทำงานพิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และความพร้อมของหน่วยงานต่างๆ ที่จัดการศึกษา ในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ประกอบด้วย

(๑) นายชินภัทร ภูมิรัตน	หัวหน้าคณะทำงาน
(๒) นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองหัวหน้าคณะทำงาน
(๓) นางวราพรรณ น้อยสุวรรณ	คณะทำงาน
(๔) นางรุ่งเรือง สุขากิรมย์	คณะทำงาน
(๕) นางสาวผ่องพรรณ เอกอาวุธ	คณะทำงาน
(๖) นายธเนศ ขำเกิด	คณะทำงาน
(๗) นางภาวนี ชำรงเลิศฤทธิ์	คณะทำงาน
(๘) นางสิริรักษ์ รัชชศานติ	คณะทำงาน
(๙) นางวัฒนาพร ระงับทุกข์	คณะทำงาน
(๑๐) นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธ์	เลขานุการคณะทำงาน
(๑๑) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
(๑๒) นางสาววราภรณ์ สุขประเสริฐ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
(๑๓) นายนาถะ ดวงวิชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

๒) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่ จำนวน ๑ ครั้ง คือ

(๑) จังหวัดราชบุรี ณ อำเภอโพธาราม และอำเภอเมือง

๓) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่อง การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

๔) นำข้อมูลที่ได้จากทุกส่วนมาสังเคราะห์เพื่อจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษา

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการการได้พิจารณาศึกษาข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๒ การประมวลสภาพการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๓ กรณีศึกษา : การศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๔ การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อติดตามการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ส่วนที่ ๑

การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔

๑. บทนำ

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งแก้ไข ปัญหาและข้อจำกัดของหลักสูตรเดิม ซึ่งเป็นการกำหนดจากส่วนกลาง ทำให้ไม่สามารถ สะท้อนสภาพความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น หลักสูตรเดิมไม่ได้จัดให้ผู้เรียน เรียนวิชาสำคัญ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ อันเป็นวิชาที่เป็น รากฐานในการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ต่อไป และข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การนำหลักสูตรเดิมไปใช้ ยังมีข้อจำกัด หลายประการทำให้ไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด และวิธีการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมี ทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

นอกจากนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังเป็นหลักสูตรที่ได้มีการออกแบบให้รองรับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เน้นกระบวนการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยส่วนกลางจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตร แกนกลางของประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้ สถานศึกษานำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง ไปจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

หลักการ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ได้กำหนดหลักการเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ๕ ข้อ ดังนี้

๑. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
๒. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
๓. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
๔. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้
๕. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไปนี้

๑. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
๒. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
๓. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
๔. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด ทักษะการสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
๕. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
๖. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

๗. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
๘. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
๙. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

๒. แนวการจัดหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตร จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

(๑) ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตร เป็น ๔ ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓

ช่วงชั้นที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

ช่วงชั้นที่ ๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓

ช่วงชั้นที่ ๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

(๒) สาระการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน แบ่งเป็น ๘ กลุ่ม ดังนี้

(๑) ภาษาไทย

(๒) คณิตศาสตร์

(๓) วิทยาศาสตร์

(๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(๕) สุขศึกษาและพลศึกษา

(๖) ศิลปะ

(๗) การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

(๘) ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง ๘ กลุ่ม ในทุกช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดย

ในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ ๑ และ ๒ เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์

ช่วงชั้นที่ ๓ เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน ทักษะในการดำเนินชีวิต การเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน ความรับผิดชอบต่อสังคม และให้ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ ๔ มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน ทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

(๓) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง ๘ กลุ่มโดยเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

- กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์

- กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต ภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

(๔) การจัดเวลาเรียน ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียน ในสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

๓. การวิเคราะห์หลักสูตรขั้นพื้นฐาน

๓.๑ ความสอดคล้องของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ พ.ร.บ.การศึกษา

แห่งชาติ

ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ได้นำจุดมุ่งหมาย และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาเป็นพื้นฐาน ในการจัดทำหลักสูตร ถ้าพิจารณาจากหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ จะพบว่า หลักการของหลักสูตรทุกข้อ สามารถเชื่อมโยงสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ถ้าได้มีการศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียด ก็อาจมีบางประเด็นที่ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะต้องมีการชี้แจงครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดการวิเคราะห์ในตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงความสอดคล้องระหว่างหลักการของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กับพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

หลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	ความสอดคล้องระหว่าง หลักการของหลักสูตรกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ
๑. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล	มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต.... มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ รวมไปถึงภูมิปัญญาไทยและ ความรู้สากล	หลักการข้อ ๑ มีความสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๖ และมาตรา ๗

หลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	ความสอดคล้องระหว่าง หลักการของหลักสูตรกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ
๒. เป็นการศึกษาเพื่อปวง ชนที่ประชาชนทุกคนจะได้ รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา	มาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ ยึดหลัก....ให้สังคมมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาส เสมอภาค....	หลักการข้อ ๒ มีความสอดคล้อง กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐
๓. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความ สำคัญที่สุด สามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ	มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษา ต้องยึดหลักการว่าผู้เรียนมีความ สามารถ...และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด... มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการ เรียนรู้ ให้สถานศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง...	หลักการข้อ ๓ มีความสอดคล้อง กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓
๔. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้าง ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้	มาตรา ๙ (๓) มีการกำหนด มาตรฐานการศึกษาและจัดระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาทุก ระดับ มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการ เรียนรู้.... มาตรา ๔๗ ให้มีระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษา...	หลักการข้อ ๔ มีความสอดคล้อง กับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๙ (๓) มาตรา ๒๔ และ มาตรา ๔๗

หลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	ความสอดคล้องระหว่าง หลักการของหลักสูตรกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ
๕. หลักสูตรที่จัดการศึกษา ได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุม ทุกเป้าหมาย สามารถเทียบ โอนผลการเรียนรู้และ ประสบการณ์	มาตรา ๘ (๑) เป็นการศึกษา ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน.... มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามี ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย... ให้มี การเทียบโอนผลการเรียนรู้...	หลักการข้อ ๕ มีความสอดคล้อง กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๘ (๑) และ มาตรา ๑๕

๓.๒ การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กับ

หลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๓๓

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้
หลักสูตรมีความสอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ และเป็นการแก้ไขปัญหของ
หลักสูตรเดิมที่ยังขาดความยืดหยุ่น และได้ส่งเสริมกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติ
ของผู้เรียนเท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปจึงนำเสนอด้วยตาราง
ต่อไปนี้

ตาราง แสดงการเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔ กับหลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช
๒๕๖๓

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๑. แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร	เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตที่ ทำประโยชน์ต่อสังคม โดยมุ่ง ๑. พัฒนาคน ให้มีความรู้พื้นฐาน มี สุขภาพกาย ใจสมบูรณ์ แก้ปัญหาเป็น เสียสละ ๒. พัฒนาอาชีพ ๓. พัฒนาสังคม โดยปฏิบัติหน้าที่ ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก	๑. เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคน ไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข ๒. ให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาการศึกษา โดยแสดง ความคิดเห็น เสนอแนะเพื่อปรับปรุง หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ
๒. การจัดหลักสูตร	แบ่งหลักสูตร ออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา (๖ ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (๓ ปี)	กำหนดหลักสูตรต่อเนื่องกัน ๑๒ ปี โดยแบ่งออกเป็น ๔ ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ ๑ ประถมศึกษาปีที่ ๑-๓

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๔
๓. การกำหนดสาระการเรียนรู้	และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (๓ ปี) กำหนดสาระที่จะจัดให้เรียนรู้เป็น ๒ ระดับ คือ หลักสูตรประถมศึกษา กำหนดเป็นกลุ่มประสบการณ์ มี ๕ กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ๒. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ๓. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ๔. กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ๕. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ หลักสูตรมัธยมศึกษา (ต้นปลาย) จัดเป็นกลุ่ม ๕ กลุ่มวิชา คือ ๑. กลุ่มวิชาภาษาไทย ๒. กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๓. กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ ๔. กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ	ช่วงชั้นที่ ๒ ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ช่วงชั้นที่ ๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ช่วงชั้นที่ ๔ มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ กำหนดสาระที่จะให้เกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เหมือนกันตลอดหลักสูตร ทั้ง ๑๒ ปี ซึ่งประกอบด้วย ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์ ๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. สุขศึกษาและพลศึกษา ๖. ศิลปะ ๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘. ภาษาต่างประเทศ การกำหนดสาระการเรียนรู้ของทั้ง ๘ กลุ่ม แบ่งออกเป็น - สาระการเรียนรู้พื้นฐาน เป็นสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคน สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๔. หลักการของหลักสูตร	สำหรับกิจกรรมที่กำหนดให้มีในระดับมัธยมศึกษา มี ๓ กิจกรรม ดังนี้ ๑. กิจกรรมตามระเบียบฯ ๒. กิจกรรมแนะแนว หรือแก้ ปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียน ๓. กิจกรรมอิสระ ในแต่ละระดับการศึกษา คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวัยของผู้เรียน คือ ๑. ระดับประถมศึกษา เป็นการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อปวงชน (๖ ปี) มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ และให้ผู้เรียนนำประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ ๒. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และ	เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑. กิจกรรมนักเรียน ๒. กิจกรรมแนะแนว เป็นการศึกษาที่เสริมสร้างความ เป็นเอกภาพของชาติระหว่างความเป็นไทยและสากล มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเองตลอดชีวิต ทั้งเรื่อง ความรู้ คุณธรรม โดยจัดการเรียนรู้ ที่เป็นการบูรณาการ และทุกคนมี โอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน (โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ)

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๕. จุดหมายของหลักสูตร	ความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ ๓. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่เพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ อาจไปศึกษาต่อหรือพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น เน้นการใช้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี พัฒนาคุณภาพชีวิตท้องถิ่น และประเทศชาติ ทั้ง ๓ ระดับ มุ่งพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทหน้าที่ของตน อย่างไรก็ตามกำหนดจุดหมายไว้แต่ละระดับแตกต่างกันตามวัยของผู้เรียน ระดับประถม เน้นความพร้อม ทำประโยชน์ต่อสังคม ขณะที่ในระดับมัธยมศึกษาเน้นการเลือกแนวทางและทำประโยชน์ให้สังคม	มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีปัญญา (มีความสามารถ คิดเป็น แก้ปัญหาได้ และมีความสุข มีสุขภาพดี ภูมิใจในความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข) โดยเฉพาะเน้นการพึ่งตนเองได้

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๖. ลักษณะของหลักสูตร	๑. เป็นหลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กำหนดไว้ในขณะที่กำหนดให้ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตร/รายวิชาที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาฯ ได้ โดยกำหนดรหัสวิชาต่าง ๆ ไว้ ๒. เป็นหลักสูตรที่ใช้จุดประสงค์ (จุดประสงค์กลุ่มวิชาและรายวิชา) เป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน ๓. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดเนื้อหา ที่มีรายละเอียดเป็นวิชาและคำอธิบายรายวิชาทุกวิชา คาบเวลา/เวลาเรียนที่ชัดเจน และการวัดผลประเมินผลที่มีกฎระเบียบชัดเจนในการปฏิบัติ	๑. เป็นหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดเป็นกรอบหลักสูตร คือ กำหนดสาระของหลักสูตรอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาไปกำหนดรายละเอียด เพื่อจัดการเรียนการสอนต่อไป ๒. เป็นหลักสูตรที่ใช้มาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน โดยส่วนกลางกำหนดมาตรฐานกลุ่มวิชาและมาตรฐานแต่ละช่วงชั้นให้ ๓. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดแต่เพียงสาระหลัก (ที่เป็นความคิดรวบยอด-strand กว้าง ๆ) เท่านั้น สถานศึกษาต้องไปจัดรายละเอียดเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทั้งในเรื่องการกำหนดเนื้อหาสาระ (คำอธิบายรายวิชา) เวลาเรียน และการวัดผลประเมินผล การเรียน สถานศึกษาต้องดำเนินการเองทั้งหมด กล่าวได้ว่าสถานศึกษาต้องทำหลักสูตรของสถานศึกษาเอง และจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองทั้งสิ้น

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๕
๗. การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	๔. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเป็นรายวิชา และทำจากรัฐ/ส่วนกลาง สถานศึกษาไม่ต้องจัดทำหลักสูตรหรือสาระของหลักสูตรของแต่ละสถานศึกษา เพราะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปจัดทำแผนการสอนได้ทันที อย่างไรก็ตาม หลักสูตรได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการและเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น โดยกระทรวงฯ กำหนดแนวทาง/วิธีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สถานศึกษาพัฒนาเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม	๔. สื่อการเรียนการสอน เน้นเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นสื่อจึงต้องหลากหลายและต้องมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อการค้นคว้า สถานศึกษาต้องจัดทำสาระของหลักสูตร (พ.ร.บ. มาตรา ๒๗ วรรค ๒) หรือหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาอย่างแท้จริง สถานศึกษาผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพนักเรียนด้วย

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๘. การจัดการเรียนรู้	๒. มีการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติ โดยการสุ่มตัวอย่างในชั้น ป. ๖ ม. ๓ และ ม. ๖ ๓. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร ๑. สถานศึกษาไม่ต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้วในหลักสูตรของกระทรวงฯ ๒. จัดการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนเน้นกระบวนการ โดยใช้เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตร เป็นสื่อในการพัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม เป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	๒. มีการประเมินระดับชาติโดยประเมินนักเรียนทุกคนในปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น (ป.๓ ป. ๖ ม. ๓ และ ม. ๖) ๓. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร ๑. สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ม.๒๗ วรรค ๒) และมีการวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ๒. การจัดการเรียนรู้ เน้นตามสภาพจริงในชีวิตจริงให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการเชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ หรือการบูรณาการองค์ความรู้สาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันให้มากที่สุด นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้ต้อง

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๙. การวัดผลและประเมิน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	๑. การประเมินผลการเรียน มี ๓ ลักษณะ คือ การวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแล้ว ต้องเน้นการนำผลการประเมินมา แก้ไขปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน	ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และพัฒนาตนเองได้ ๑. กำหนดให้ประเมินตามสภาพจริง ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน และกำหนดให้สถานศึกษาประเมิน ซ้ำทุก ๓ ปี สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีส่วนร่วมในการ ประเมินด้วย
	๒. มีการประเมินคุณภาพนักเรียน ในชั้น ป.๖ ม. ๓ และ ม.๖	๒. มีการประเมินคุณภาพนักเรียน ระดับชาติโดยประเมินนักเรียน ทุกคนในปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น (ป.๓ ป. ๖ ม.๓ และ ม.๖)
	๓. กำหนดให้มีการเทียบโอน ประสบการณ์และผลการเรียนรู้ ตลอดหลักสูตร	๓. กำหนดให้มีการเทียบโอน ประสบการณ์และผลการเรียนรู้ ตลอดหลักสูตร
๑๐. การจบหลักสูตร	๑. กำหนดการจบหลักสูตรไว้เป็น ๓ ระดับ คือ ป.๖ ม. ๓ และ ม. ๖	๑. กำหนดการจบหลักสูตรไว้ ๒ ระดับ คือ การศึกษาภาคบังคับ (ม. ๓) และการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม. ๖)

สาระสำคัญ	หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๑. การกำกับติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และรายงาน (การประกันคุณภาพ)	๒. กระทรวงศึกษาธิการมีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและการประเมินผลไว้ชัดเจน ไม่ระบุไว้ในหลักสูตรฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน เพราะการประเมินผลในภาพรวมเป็นบทบาทหน้าที่ของส่วนกลาง	๒. สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดระบบหลักเกณฑ์ ระเบียบ และวิธีการวัดและการประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการประกาศเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อจัดระบบบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างความมั่นใจและพึงพอใจให้กับสังคม

สรุป

สรุปผลการเปรียบเทียบหลักสูตรเดิมกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ พบว่า ในหลักการใหญ่ ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ หลักสูตรทั้งสองฉบับ สนับสนุนแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนรู้แต่เพียงเนื้อหา

นอกจากนี้ การที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักการของการจัดการศึกษาไว้หลายประการ เช่น

๑. การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
๒. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
๓. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

๔. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้การพัฒนาหลักสูตรต้องเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเฉพาะจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร และจะต้องปรับเปลี่ยนการวัดผลประเมินผลผู้เรียน รวมทั้งมีการประกันคุณภาพของสถานศึกษาควบคู่กันไป

ส่วนที่ ๒

การประมวลสภาพการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๔๔

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีแผนการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ หน่วยงานหลัก ที่เตรียมการใช้หลักสูตร ได้แก่ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมการศึกษานอก โรงเรียน ซึ่งแผนการเตรียมการใช้หลักสูตรของทุกหน่วยงาน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. เพื่อให้โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในปีการศึกษา ๒๕๔๕

๒. เพื่อให้โรงเรียนทุกโรง ทุกสังกัด มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในปีการศึกษา ๒๕๔๖

การดำเนินการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ ดำเนินการโครงการโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน แบ่งตามความรับผิดชอบในการดำเนินงานของหน่วยงาน มี ๓ ประเภท รวมทั้งสิ้น ๒,๑๔๒ โรง ดังนี้

๑. โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ดำเนินการโดยกรม วิชาการ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๒ โรง

๑.๑ โรงเรียนสังกัด สปช. (๗๖ จังหวัด ๆ ละ ๑ โรง) ๗๖ โรง

๑.๒ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (๗๖ จังหวัด ๆ ละ ๑ โรง) ๗๖ โรง

๑.๓ โรงเรียนสังกัด สช. (๔ ภาคมุสิกศาสตร์ ๆ ละ ๑ โรง และ กทม.) ๕ โรง

๑.๔ โรงเรียนสังกัดเทศบาล (๔ ภาคมุสิกศาสตร์ ๆ ละ ๑ โรง และ กทม.) ๕ โรง

๒. โรงเรียนเครือข่ายที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต้นสังกัด จำนวน ๑,๙๘๐ โรง

ดังนี้

๒.๑ โรงเรียนสังกัด สปช. อำเภอละ ๑ โรง

และโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ

๑,๐๑๑ โรง

๒.๒ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตละ ๑ โรง	๔๗๔ โรง
๒.๓ โรงเรียนสังกัด สช.	๒๔๖ โรง
๒.๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น	๖๐ โรง
๒.๕ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	๑๒ โรง
๓. โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปฏิบัติการ ศึกษา ๕ จังหวัด (พิษณุโลก ภูเก็ต เพชรบุรี ชลบุรี และอำนาจเจริญ) จำนวน	๑๗๗ โรง

นอกจากการเตรียมการโดยการนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว กระทรวงศึกษาธิการยังมีการเตรียมการในส่วนอื่น ๆ อีก จากการวิเคราะห์แผนการดำเนินการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้มีการดำเนินการเตรียมใช้หลักสูตรในเรื่องต่อไปนี้

๑. ด้านสื่อและเอกสาร

กรมวิชาการได้ดำเนินการจัดทำสื่อและเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เพื่อแจกให้กับครูทุกคนในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สถานศึกษาทุกแห่งและครูทุกคน รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา จะได้รับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ พร้อมทั้งชุดเอกสารประกอบหลักสูตร (ทุกรายการ) และซีดีรอมที่เป็นต้นฉบับของเอกสาร โดยได้มีการประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อนำสื่อและเอกสารหลักสูตรไปแจกเผยแพร่ให้กับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัด รวมทั้งจัดทำเอกสารชุดฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติการวิทยากรแกนนำของกรมต้นสังกัด

๒. ด้านพัฒนาบุคลากร

ทุกหน่วยงานได้จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๒.๑ กรมวิชาการ ได้มีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

- อบรมศึกษานิเทศก์และบุคลากรของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๖๒ โรงเรียน (ศึกษานิเทศก์ จำนวน ๑๖๒ คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๑๖๒ คน และครูผู้สอน จำนวน ๑,๖๒๐ คน)

- อบรมวิทยาการแก่นนำระดับชาติของหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาจำนวน ๑,๒๐๐ คน เพื่อไปทำหน้าที่เป็นวิทยากรแก่นำอบรมปฏิบัติการโรงเรียนเครือข่าย จำนวน ๑,๘๐๕ โรงเรียน

- อบรมวิทยาการหลักสูตรระดับจังหวัด จำนวน ๒ ชุด ต่อ ๑ จังหวัด ชุดละ ๑๕ คน รวมทั้งสิ้น ประมาณ ๒,๕๐๐ คน เพื่อไปทำหน้าที่อบรมครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศภายในจังหวัด ให้มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในปีการศึกษา ๒๕๔๖

- ประชุมชี้แจง/อบรมเครือข่ายวิทยากรจากสถาบันราชภัฏ รวมทั้งผู้บริหาร นักวิชาการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ ประมาณ ๑,๕๐๐ คน เพื่อการนิเทศ กำกับ และติดตามการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

๒.๒ กรมสามัญศึกษา ได้มีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

- อบรมวิทยาการแก่นนำร่วมกับกรมวิชาการ จำนวน ๓๐๐ คน เพื่อไปอบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่ายในสังกัดของกรมสามัญศึกษา

- อบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย จำนวน ๔๗๔ โรงเรียน จำนวน ๘,๐๔๘ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕

- อบรมบุคลากรของโรงเรียนที่จะใช้หลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๔๖ จำนวน ๒,๑๑๙ โรง จำนวน ๓๑,๖๘๐ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๖

๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

ปีงบประมาณ ๒๕๔๕

- อบรมวิทยาการแก่นนำการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับกรมวิชาการ จำนวน ๓๐๐ คน เพื่อไปอบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย ๑,๐๑๑ โรง

- อบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย ๑,๐๑๑ โรง จำนวน ๑๐,๑๑๐ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการบริหารจัดการหลักสูตร และนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนคุณภาพแก่นากลุ่มโรงเรียน ๔,๖๔๑ โรงเรียนทั่วประเทศ โดยวิทยากรแก่นนำ และวิทยากรหลักสูตรระดับจังหวัด

ปีงบประมาณ ๒๕๔๖

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเครือข่ายของโรงเรียนคุณภาพแกนนำกลุ่มโรงเรียน จำนวน ๑๐,๓๕๙ โรงเรียน

ปีงบประมาณ ๒๕๔๗

- อบรมผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก และหรือที่มีครูไม่ครบชั้น รวมทั้งโรงเรียนสาขาที่จะต้องใช้หลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น ๑๔,๒๕๓ โรงเรียน

๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้มีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

- อบรมวิทยากรแกนนำร่วมกับกรมวิชาการ จำนวน ๑๘๐ คน เพื่อไปอบรมบุคลากรของโรงเรียนเครือข่าย สข. ๒๔๘ โรงเรียน

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเครือข่าย ประมาณ ๒,๔๘๐ คน เพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการบริหารจัดการหลักสูตร และนำไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕

- อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนทั่วไปอีก ๒,๒๔๖ โรงเรียน ซึ่งแยกเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ๑,๙๔๖ โรงเรียน และโรงเรียนเอกชน (โรงเรียนที่สอนภาษาจีน รวมกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม) จำนวน ๓๐๐ โรงเรียน

๓. ด้านการประชาสัมพันธ์

ทุกหน่วยงานได้จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ ได้แก่ จัดประชุมชี้แจง จัดทำเอกสารแผ่นพับ/โปสเตอร์ รวมทั้งสื่อมวลชนด้านอื่นๆ เช่น เผยแพร่ผ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ จัดรายการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์

๔. ด้านการวิจัยและพัฒนา

กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนวิจัยและพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยกำหนดให้มีการวิจัยประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินในประเด็นต่างๆไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและ การใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

๕. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผล โดยกรมวิชาการและกรมต้นสังกัดได้ออกปฏิบัติงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายทั่วประเทศ เพื่อรวบรวมประเด็นปัญหา/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนดังกล่าว ได้นำเสนอความก้าวหน้า ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น พร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะด้านต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป รวมทั้งได้มีการจัดประชุมสัมมนาบุคลากรของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ด้านการมีส่วนร่วม

แผนการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการฯ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร ทั้งในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกรมวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบบทบาท/หน้าที่ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษายิ่งขึ้น

๗. ด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย

ในการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้นำยุทธศาสตร์ของการมีส่วนร่วม โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายของหน่วยงาน สถาบัน องค์กร มูลนิธิต่าง ๆ เพื่อเป็นพลังร่วมในการปฏิรูปการศึกษา โดยมีนโยบายเชื่อมโยงกับสถาบันราชภัฏและสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้การ

สนับสนุนส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิชาการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกรมต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมวิชาการโดยการพัฒนารายละเอียดในส่วนที่เป็นแกนกลางให้บริการสถานศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการออกแบบการเรียนรู้และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ รวมทั้งติดตาม กำกับ นิเทศ ให้คำปรึกษาตลอดเวลาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ดันสังกัดในพื้นที่จะดำเนินการพัฒนาเป็นกลุ่มโรงเรียน เช่น กรมสามัญศึกษา รวมเป็นสหวิทยาเขต ประมาณ ๘ โรงเรียน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมเป็นกลุ่มโรงเรียนประมาณกลุ่มละ ๖-๘ โรงเรียน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจะดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียนปีการศึกษา ๒๕๔๖

นอกจากนั้น กรมต้นสังกัดและเขตพื้นที่ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในส่วนกลางและระดับจังหวัด รวมทั้งชมรมพัฒนาวิชาการ และครูแกนนำทุกสาระการเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำตัวอย่างหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เผยแพร่แก่โรงเรียน และครูอาจารย์ที่เป็นเครือข่าย

๘. ด้านการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทาง เช่น โรงเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนกีฬา นาฏศิลป์ ดนตรี และศูนย์วิชาการทุกกลุ่มสาระในทุกจังหวัด นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งศูนย์ผู้พิการทุกประเภท กระจายออกทั่วประเทศ และโรงเรียนผู้พิการเฉพาะทาง รวมถึงโรงเรียนด้านศาสนา เช่น อิสลามศึกษา พระปริยัติธรรม บุคคลกลุ่มเหล่านี้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกัน แต่กำลังดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้ในส่วนที่ขัดกับหลักการหรือสภาพร่างกายของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เสนอปลัดกระทรวงศึกษาธิการลงนามปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย ทั้งนี้จะแล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๔๕

ส่วนที่ ๓

กรณีศึกษา : การศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

การเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงเรื่องการเตรียมการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ได้ศึกษาโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

๑. โรงเรียนหนองโพวิทยา อำเภอโพธาราม สังกัดกรมสามัญศึกษา
๒. โรงเรียนวัดบางลาน อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
๓. โรงเรียนนารีวิทยา อำเภอเมืองราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปรากฏผลดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

๑.๑ โรงเรียนหนองโพวิทยา เป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ตั้งอยู่ที่อำเภอโพธาราม เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีนักเรียนจำนวน ๔๖๘ คน ครูจำนวน ๓๗ คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ๑ : ๑๒ จำนวนนักเรียนในระบบโรงเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกปี เนื่องจากอยู่ใกล้อำเภอเมือง ผู้ปกครองยังนิยมส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนในเมือง ซึ่งใช้เวลาเดินทางไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม นักเรียนการศึกษา นอกกระบบโรงเรียนในจำนวนที่ใกล้เคียงกันกับในระบบโรงเรียน คือ ประมาณ ๔๐๐ คน

๑.๒ โรงเรียนวัดบางลาน เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่ในบริเวณวัดบางลาน ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวน นักเรียนทั้งสิ้น ๒๔๑ คน เป็นนักเรียนก่อนประถมศึกษา ๕๖ คน ประถมศึกษา ๑๘๖ คน จำนวนครูรวมผู้บริหารมีทั้งสิ้น ๑๒ คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ๑ : ๒๐ เปิดสอนมาแล้ว ๘๑ ปี

๑.๓ โรงเรียนนารีวิทยา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่เขตอำเภอเมือง เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้นประมาณ ๓,๖๐๐ คน จำนวนครู ๑๓๒ คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ๑ : ๒๗ จุดเด่นของโรงเรียนคือเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัล จริยธรรมดีเด่น ๘ ปีติดกัน ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ถึงปัจจุบัน

๒. ผลการศึกษา

๒.๑ ข้อคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรและความพร้อมในการดำเนินงาน

คณะผู้บริหารและครูของทั้งสามโรงเรียนมีความเห็นว่า แนวทางของหลักสูตรใหม่เป็นสิ่งที่ดี จุดเด่นของหลักสูตร คือ ความเป็นอิสระ หรือมีความยืดหยุ่นในการจัดคาบ เวลาการสอน ทำให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้ตามความเหมาะสม ในการดำเนินงาน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดีในระดับหนึ่ง และโรงเรียนได้ประเมินตนเองในเรื่องความพร้อมของการใช้หลักสูตรใหม่ในภาพรวม ดังนี้

	โรงเรียนที่ ๑	โรงเรียนที่ ๒	โรงเรียนที่ ๓
๑. ความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ในภาพรวม	๘๐%	๙๐%	๘๕%
๒. ความพร้อมของบุคลากร	๘๐%	๘๐%	๘๐%
๓. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการจัดทำหลักสูตรใหม่	๘๐%	๑๐๐%	๘๕%
๔. หลักสูตรใหม่สนองตอบต่อ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	๙๐%	๘๐%	๘๐%

อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังมีประเด็นที่โรงเรียนควรได้รับการเอาใจใส่จากผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ทั้งในส่วนของกระบวนการบริหารจัดการและสาระของหลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

๒.๒ การบริหารจัดการเพื่อการเตรียมการใช้หลักสูตร

๑) การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

โรงเรียนทั้ง ๓ โรง ได้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะบุคลากรครู ซึ่งพบว่า โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการสร้างวัฒนธรรมในการให้ครูร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินงาน โดยเฉพาะการร่วมกันทำงานเป็นทีม มีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้และเรียนรู้ตามแนวทางใหม่ของการจัดทำหลักสูตร แต่ไม่พบว่าโรงเรียนได้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้

สำหรับการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรภายนอกสถานศึกษา

โรงเรียนได้ทำการประชาสัมพันธ์จนมีผลทำให้เกิดความร่วมมืออย่างเห็นได้ชัดเช่นทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนอย่างเด่นชัด

ข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในเรื่องของการปรับหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับผลโดยตรงจากการดำเนินงานครั้งนี้ด้วย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ด้วย

๒) การแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรประการหนึ่งที่กรมวิชาการได้มีการกำหนดไว้คือให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๔๔ พบว่า โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีครูเกินเกณฑ์ และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ แจ้งว่าได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามระเบียบที่กำหนด เว้นแต่โรงเรียนวัดบางลาน สังกัดสพช. เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูรวมถึงผู้บริหาร จำนวน ๑๒ คน ไม่สามารถจัดตั้งคณะกรรมการให้ครบได้ ซึ่งระเบียบก็ได้ยืดหยุ่นให้ดำเนินการได้ตามสภาพ

๓) การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

ทุกโรงเรียนได้นำเสนอว่า มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศตามที่กรมวิชาการแนะนำ เช่น ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ข้อมูลสภาพความต้องการของชุมชน แนวโน้มการพัฒนาของโรงเรียน ฯลฯ แต่พบว่า หลักสูตรของสถานศึกษายังไม่สะท้อนภาพของการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ โดยเฉพาะปัญหาหรือความต้องการของชุมชน ตลอดจนสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ยังมิได้นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ ควรมีการนิเทศติดตามผล โดยตรวจสอบประเด็นดังกล่าว เพื่อให้สถานศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาตามกฎหมายกำหนด

๔) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

โรงเรียนทั้ง ๓ โรงเรียน ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น อยู่ในธรรมนูญของโรงเรียน แผนปฏิบัติการ เอกสารหลักสูตร โดยมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และองค์ประกอบอื่นๆ ในลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ แต่มีข้อสังเกตว่าการเขียนยังมีความไม่ชัดเจนระหว่างคำต่างๆ ที่ใช้ และ ๒ โรงเรียนแรก กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้กว้างๆ ไม่เด่นชัดว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติพิเศษอย่างไร แม้จะได้สอบถามความต้องการของชุมชนมาแล้ว สำหรับโรงเรียนที่ ๓ กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ค่อนข้างชัดเจนที่เน้นในเรื่องคุณธรรมและมีกิจกรรมรองรับ

ข้อเสนอแนะ กรมวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัด ควรสร้างความเข้าใจแก่สถานศึกษาในประเด็นดังกล่าว รวมถึงการเชื่อมโยงสาระของหลักสูตรให้สะท้อนถึงการทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนด้วย

๕) การพัฒนาบุคลากร

บุคลากรของทั้ง ๓ โรงเรียน ได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมจากกรมวิชาการ โรงเรียนวัดบางลานซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูจำนวนน้อย ความถนัดในการอบรมของครูแต่ละคนจะมีมาก ประเด็นที่พบคือครูยังไม่ได้รับการอบรมให้มีความเข้าใจอย่างเพียงพอ ตลอดจนขาดเอกสาร ทำให้ครูขาดความชัดเจนในเรื่องการวัดและประเมินผล ในขณะที่โรงเรียนเครือข่ายของกรมสามัญศึกษา และ สปช. ได้มีการอบรมและแจกเอกสารระหว่างการฝึกอบรมในเรื่องการวัดและประเมินผลให้แก่โรงเรียนแล้ว

ข้อเสนอแนะ กรมวิชาการควรเร่งทำความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนในเรื่องการวัดและประเมินผลผู้เรียน รวมถึงจัดส่งเอกสารให้อย่างครบถ้วน

๖) การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา

ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาทั้ง ๓ โรงเรียน นั้นพบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้มีการประสานงานกับกลุ่มโรงเรียน แต่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สปช. ได้ดำเนินการโดยทีมงานของโรงเรียนเอง ซึ่งพบปัญหาว่ามีครูไม่เพียงพอและขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา ดังนั้น ในระยะต่อไป โรงเรียนจึงได้วางแผนที่จะดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย และควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

ซึ่งบางโรงเรียนได้นำเสนอว่าครูยังมิได้มีการดำเนินการเลย เนื่องจากขาดความรู้และประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ กรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัดควรประชาสัมพันธ์และสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร โดยให้มีความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนจากทุกสังกัดในพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยสถานศึกษาที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันอาจใช้หลักสูตรที่ร่วมกันพัฒนาขึ้นมาได้ ส่วนการขยายผลเพิ่มเติมควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนเพื่อการดำเนินงานด้วย

๗. ความเชื่อมต่อของการจัดทำหลักสูตรระหว่างระดับการศึกษา

จากข้อมูลของทั้ง ๓ โรงเรียน พบว่า การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่มีความชัดเจนของการเชื่อมต่อหรือประสานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของการจัดทำหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่สอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะ ในระยะต่อไป กรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัดควรประชาสัมพันธ์ให้เกิดการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรที่เชื่อมต่อระหว่างระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จะเป็หลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี

๒.๓ ความสอดคล้องของหลักสูตรที่จัดทำกับพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

จากข้อมูลจากการสอบถามและเอกสารหลักสูตรเท่าที่ปรากฏให้ศึกษาในเวลาที่จำกัด มีข้อสังเกตดังนี้

๑) หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นยังไม่สะท้อนภาพของการนำปัญหาหรือความต้องการของชุมชน ตลอดจนการนำสิ่งที่เป็เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นมากำหนดไว้ในหลักสูตรเท่าที่ควร ซึ่งประเด็นนี้กล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าในระยะเริ่มต้นสถานศึกษาอาจให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรและยังมิได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาของชุมชนอย่างจริงจัง และบางประเด็นที่คนภายนอกคิดว่าเป็นปัญหา แต่ชุมชนท้องถิ่นมิได้เห็นว่าเป็นปัญหา เช่น ปัญหากลิ่นมูลสุกร

ข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวให้กับสถานศึกษา โดยให้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้งจริงจังในเรื่องปัญหาของชุมชนและชี้แนะแนวทางที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นควรมีบทบาทในเรื่องนี้ เช่น การสนับสนุนให้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนเกษตรกรรมได้รู้จักการดำเนินการอย่างเป็นระบบ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการถนอมอาหาร ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๒) หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น ยังคงเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนทั่วไป การตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนที่เห็นได้บ้าง คือ การให้มีวิชาเลือก เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด สำหรับการจัดหลักสูตรที่มีลักษณะหลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของศักยภาพผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่มีความสามารถพิเศษ) ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๘ ไม่มีโรงเรียนใดกล่าวถึง

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษเป็นประเด็นที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ เนื่องด้วยกฎหมายบัญญัติถึงการศึกษาระดับพื้นฐานเป็นสิทธิของบุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการในเรื่องนี้ โดยเฉพาะกรมวิชาการควรจัดทำรายละเอียดถึงแนวทางการจัดทำหลักสูตรสำหรับกลุ่ม ดังกล่าวโดยออกหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กล่าวถึงไว้ในเอกสารหลักสูตรในเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

๓) ในส่วนของการบูรณาการความรู้และคุณธรรมในกระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ ดังปรากฏในมาตราที่ ๒ และ ๒๔ (๔) นั้น โรงเรียนจะเริ่มดำเนินการในขั้นตอนต่อไป หลังจากทำหลักสูตรและสาระของหลักสูตรแล้ว จากข้อมูลของโรงเรียนที่ ๓ พบว่าคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ให้โรงเรียนสอนวิชาพุทธศาสนาแก่ผู้นับถือศาสนาพุทธ สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง ทำให้โรงเรียนติดขัดและเกิดความไม่ชัดเจนเรื่องการจัดคาบเวลาเรียน และการจัดทำสาระของกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาของพบว่า โรงเรียนที่ ๓ มีจุดเด่นในเรื่องคุณธรรมอยู่แล้วโดยโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน เป็นผลทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลติดต่อกันมาถึง ๘ ปีซ้อน จึงเป็นข้อสังเกตว่าจำเป็นหรือไม่ที่โรงเรียนจะต้องจัดสอนวิชาพุทธศาสนา สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง เป็นการเฉพาะหากสามารถนับการจัดกิจกรรมเป็นคาบการสอนได้ ควรชี้แจงให้โรงเรียนทราบทั่วกัน

๔) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักการของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ยึดหลักสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในประเด็นนี้ จากข้อมูลการนำเสนอของโรงเรียน และการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้แทนชุมชนที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร พบว่า ทั้ง ๓ โรงเรียนมีความชัดเจนในบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน และเป็นที่น่าสังเกตว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถและให้ความสนใจในการศึกษาเป็นอย่างดี รวมทั้งมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยสอน จึงน่าจะเป็นแนวโน้มที่ดีของการบริหารจัดการศึกษาที่จะเป็นไปตามแนวทางของการปฏิรูประบบบริหารสถานศึกษาที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อเสนอแนะ กระทรวงศึกษาธิการ ควรศึกษาปัจจัยต่างๆที่ทำให้โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นข้อเสนอแนะหรือเป็นแนวทางในการดำเนินงานของทุกโรงเรียนต่อไป ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษารั้งนี้

๕) มาตรา ๑๕ ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ในกรณีของโรงเรียนหนองโพวิทยา มีแนวโน้มที่จะดำเนินการดังกล่าวได้ เนื่องจากขณะนี้โรงเรียนเป็นสถานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และมีจำนวนนักเรียนที่มาลงทะเบียนถึง ๔๐๐ คน นอกจากนั้น โรงเรียนยังมีความพร้อมด้านบุคลากร โดยมีครูเกินเกณฑ์ที่กำหนดถึง ๑๘ คน

ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนได้ทั้ง ๓ ระบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เนื่องจากบางเขตพื้นที่โรงเรียนเปิดสอนระดับมัธยมศึกษามีหลายแห่งและอยู่ใกล้เคียงกัน ทำให้ตัวป้อนไม่ครบตามศักยภาพของโรงเรียนและเขตพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานประกอบการ การส่งเสริมให้สถานศึกษาเปิดสอนนอกระบบด้วยตนเอง จะช่วยให้แรงงานหรือประชาชนได้มีโอกาสเรียนมากขึ้น และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนที่ ๔
การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อติดตามความพร้อม
ในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีแผนการเตรียมการในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ในการนี้ ได้มีการดำเนินโครงการนำร่องการใช้หลักสูตร โดยคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สปช. และโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อย่างละ ๑ โรงเรียน จาก ๗๖ จังหวัด รวมทั้งโรงเรียนสังกัด สช. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น ๑๖๒ โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นตัวอย่างของการนำหลักสูตรไปใช้ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ (หลักสูตร) มีความเห็นว่าสมควรสำรวจสภาพการเตรียมการและความพร้อมในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้โดยสำรวจสภาพข้อเท็จจริงจากระดับสถานศึกษา ทั้งนี้โดยให้ครอบคลุมโรงเรียนนำร่องทุกโรงเรียน จำนวน ๑๖๒ โรงเรียน

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่

๑) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

๒) แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน

๓) แบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับสาระสำคัญที่รวมอยู่ในแบบสอบถามทั้ง ๓ ฉบับ ครอบคลุมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา การประเมินตนเองของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การสำรวจข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนนำร่องจำนวน ๑๖๒ โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น ๑๒๗ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๔ ของจำนวนโรงเรียนนำร่องทั้งหมด หากจำแนกแบบสอบถามที่ได้รับ มีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ ๑ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน ๑๒๔ ฉบับ

ฉบับที่ ๒ แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน จำนวน ๑,๐๓๕ ฉบับ

ฉบับที่ ๓ แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๑,๒๖๓ ฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ก. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร ร้อยละ ๘๘ เป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการร้อยละ ๑๒
- ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๓๙ เป็นผู้บริหารสถานศึกษามากกว่า ๑๕ ปี
- ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๖๒ อยู่ในช่วงอายุ ๔๕-๕๔ ปี
- ผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ๕๓ วุฒิปริญญาตรี ร้อยละ ๔๗
- ขนาดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ ๓๗ มีนักเรียนระหว่าง ๑๒๑ คน รองลงมา ร้อยละ ๓๐ มีนักเรียน ๕๐๑-๑,๐๐๐ คน
- ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ แล้วทุกคน ในจำนวนนี้ ร้อยละ ๘๗ เคยเข้าร่วมสัมมนา ๒ ครั้ง

การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

- การสร้างความตระหนักแก่บุคลากรของสถานศึกษาดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๙
- การแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการด้านหลักสูตรของสถานศึกษา ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายรับทราบ ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๗
- จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐
- ประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๓
- พัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐

การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- สถานศึกษามีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการแล้วร้อยละ ๑๐๐
- ให้ผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๐
- จัดให้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๖๘
- เสนอร่างหลักสูตรฯ เพื่อขอความเห็นชอบ ดำเนินการแล้วร้อยละ ๔๑
- วางแผนบริหารจัดการหลักสูตร ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๖
- วางแผนบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการแล้วร้อยละ ๙๐

การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ระดับการประเมิน ๑ = น้อยที่สุด ๒ = น้อย ๓ = มาก ๔ = มากที่สุด)

- ความเข้าใจสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ค่าเฉลี่ย ๓.๒
- ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษาในด้านต่างๆ
 - วิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ย ๓.๔
 - ภารกิจ ค่าเฉลี่ย ๓.๔
 - เป้าหมาย ค่าเฉลี่ย ๓.๓
 - คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๓.๔
 - โครงสร้างหลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๓.๓
 - การจัดทำสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ย ๒.๗
 - การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๓.๒
 - การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๓.๑
 - การประเมินผลการใช้หลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๒.๘
- ความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ ร้อยละ ๘๕
(อีกร้อยละ ๑๕ ของผู้บริหารไม่มั่นใจ)

ข. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าหมวดวิชา ร้อยละ ๔๓ เป็นครูผู้สอน ร้อยละ ๕๗
- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๙) มีประสบการณ์การสอนมากกว่า ๑๕ ปี
- ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๔๓ มีอายุระหว่าง ๔๕-๕๔ ปี รองลงมา ร้อยละ ๔๐ มีอายุระหว่าง ๓๕-๔๔ ปี
- ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๘๙ มีวุฒิปริญญาตรี
- ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๘๘ ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนำร่อง

การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- ครูผู้สอนมีส่วนร่วมจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ ๙๙
- ครูผู้สอนได้จัดทำสาระของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ ๑๐๐
- สถานศึกษาจัดให้ครูผู้สอนได้จัดทำหลักสูตร ๘ กลุ่มสาระในรูปแบบการ/กลุ่ม ร้อยละ ๙๙
- สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ร้อยละ ๙๕
- ครูผู้สอนได้บูรณาการสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น ร้อยละ ๙๔

การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ระดับการประเมิน ๑ = น้อยที่สุด ๒ = น้อย ๓ = มาก ๔ = มากที่สุด)

- ความเข้าใจสาระของหลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๒.๘
- ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ
 - วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การกำหนดผลการเรียนรู้รายปี/ภาค ค่าเฉลี่ย ๒.๙
 - การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/ภาค ค่าเฉลี่ย ๒.๙
 - การกำหนดเวลา/หน่วยกิต ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ค่าเฉลี่ย ๒.๙
 - การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๘
 - การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๗
- การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าเฉลี่ย ๒.๖
- การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ค่าเฉลี่ย ๒.๘
- การใช้สื่อและเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ย ๒.๖
- การใช้แหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๗
- การวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ย ๒.๗
- การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย ๒.๔

- ความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ ร้อยละ ๕๐
(ครูผู้สอนอีกร้อยละ ๕๐ ไม่มั่นใจ)

ค. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- คณะกรรมการสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้แทนชุมชน ร้อยละ ๒๕
เป็นผู้แทนผู้ปกครอง ร้อยละ ๒๔ และเป็นผู้แทนคุณวุฒิ ร้อยละ ๒๔
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๔๖ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
รับราชการร้อยละ ๒๕
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๓๖ มีอายุระหว่าง ๔๕-๕๔ ปี
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๕๐ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า
อนุปริญญา มีวุฒิปริญญาตรีร้อยละ ๓๒
- คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๗๑ มีประสบการณ์ การมีส่วนร่วม
ร่วมในฐานะกรรมการของสถานศึกษา ประมาณ ๑-๕ ปี
- คณะกรรมการสถานศึกษา ได้เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร ร้อยละ ๖๘
ที่เหลือ ร้อยละ ๓๒ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาในเรื่องดังกล่าว

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

- การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการ
สถานศึกษากับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ ๙๑
- การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ร้อยละ ๙๐
- ให้คณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ
ของสถานศึกษา ร้อยละ ๘๖
- ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ ๘๖

การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

- คณะกรรมการสถานศึกษาได้กำหนดนโยบายและทิศทาง
การดำเนินงานของสถานศึกษา ร้อยละ ๘๓
- คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ ๘๐
- คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ร้อยละ ๗๕
- สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ร้อยละ ๖๑

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ทำการสำรวจในครั้งนี้ มีประเด็นข้อสังเกตดังต่อไปนี้

๑. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนนำร่องทุกแห่งได้มีการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา นับตั้งแต่การสร้างความตระหนัก การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการด้านหลักสูตรของสถานศึกษา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การประสานกับหน่วยงานภายนอกและการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ส่วนการดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษามีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาแล้วทุกโรงเรียน สำหรับขั้นตอนของการจัดให้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตรพบว่า โรงเรียนนำร่องประมาณครึ่งหนึ่งมีการเสนอร่างหลักสูตรเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนที่เหลืออยู่ในขั้นเตรียมการ

๒. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าในด้านความเข้าใจสาระสำคัญของหลักสูตร อยู่ในเกณฑ์สูงเกือบทุกเรื่อง แต่ประเด็นที่ยังเป็นจุดอ่อน คือ การกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

๓. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กรมวิชาการจัด และครูได้ดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางและขั้นตอนเกือบทุกประการ ประเด็นที่ยังจัดทำได้ไม่สมบูรณ์ คือ การบูรณาการสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น

๔. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูส่วนใหญ่มีระดับของความมั่นใจโดยเฉลี่ยต่ำกว่าผู้บริหาร ประเด็นที่ครูมั่นใจน้อยกว่าเรื่องอื่นๆจะเกี่ยวกับ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล

เป็นที่น่าสนใจว่า ระดับความมั่นใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่างกัน อย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ มีถึงร้อยละ ๘๕ ในขณะที่ครูผู้สอนที่มีความมั่นใจมีเพียงร้อยละ ๕๐

๕. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในทางวิชาการพอสมควร นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่ยังคงพบว่าสถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษายังดำเนินการได้ไม่ครบทุกแห่ง ซึ่งคาดว่าโรงเรียนนาร่องทุกแห่งจะได้เสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเปิดภาคเรียนปีการศึกษา ๒๕๔๕

๓. บัณฑิตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา สมาผู้แทนราษฎร ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มาเป็นลำดับ การดำเนินการพิจารณาได้ ดำเนินการทั้งในลักษณะการศึกษาเอกสาร การเชิญผู้บริหารหน่วยงานผู้รับผิดชอบการจัด ทำหลักสูตรและการจัดการศึกษา มาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น การพิจารณารายงานการวิเคราะห์หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ และการตั้งคณะอนุกรรมการ ดำเนินการพิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรในลักษณะต่าง ๆ ดังได้เสนอผลการศึกษามาเป็นลำดับ

จากผลการศึกษา คณะกรรมการมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเตรียมการในการนำ หลักสูตรไปใช้

๓.๑.๑ การกำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา จะต้อง พิจารณาเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาเพื่อให้เกิดความเหมาะสม กล่าวคือ วิชาที่เป็นศาสตร์ สาก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนสามารถปรับเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นได้ ส่วนวิชาที่เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของศาสนา การกำหนด เนื้อหาสาระที่เป็นแกนกลาง เพื่อให้โรงเรียนทุกแห่งได้ใช้ประกอบการสอนเหมือน ๆ กัน

อาจจะมีความจำเป็น เพราะหลักธรรมคำสอนเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะไปจัดทำเองได้ยาก และอาจเกิดปัญหาในเรื่องความเบี่ยงเบนไปจากแก่นแท้ของแต่ละศาสนา

๓.๑.๒ การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้น อยู่กับคุณภาพของครู ซึ่งขณะนี้สถานศึกษาขาดอัตรากำลังครูผู้สอนในวิชาเฉพาะ เช่น วิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาในหมวดการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำเป็นจะต้องมีมาตรการที่ชัดเจนในการเพิ่มศักยภาพของครูในวิชาเหล่านี้ เพราะถ้าครูไม่ได้ คุณภาพมาตรฐาน ผลลัพธ์ที่ได้จะไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ต้องทำความเข้าใจกับครูในสถานศึกษาด้วยว่า การเรียนการสอนในช่วงชั้นต้น ๆ (ระดับประถมศึกษา) ไม่จำเป็นต้องแยกครูเฉพาะสาขาวิชา เพราะสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ และจะ สอดคล้องกับข้อจำกัดด้านอัตรากำลังครูที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชาเฉพาะเหล่านั้น

๓.๑.๓ การเตรียมการเพื่อนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ได้มีการวางแผนและดำเนินการเพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้มีความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ อย่างไรก็ตาม แนวการดำเนินการที่เป็นอยู่อาจใช้ได้กับโรงเรียนปกติทั่วไป ส่วนโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลออกไป ซึ่งได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อาจจะต้องได้รับการดูแลเพื่อให้เกิดความพร้อม กรณีโรงเรียนขนาดเล็กอาจใช้วิธีสร้างความร่วมมือในรูปเครือข่าย ส่วนกรณีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีข้อจำกัดในด้านบุคลากร ซึ่งไม่ได้เป็นข้าราชการครู มีการหมุนเวียนในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นประจำ ดังนั้น การสนับสนุนความพร้อมด้านวิชาการให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จึงควรหาวิธีพิเศษที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไป

๓.๑.๔ หลักสูตรที่จัดทำขึ้น ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ยังคงเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนทั่วไป แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่หลากหลายที่ตอบสนองความต้องการและข้อจำกัดของผู้เรียน เช่น ผู้พิการ ผู้เรียนที่เป็นออทิสติก ไสเปอร์แอคทีฟ สมาธิสั้น และ แอลดี เป็นต้น

๓.๑.๕ การจัดสาระการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็นช่วงชั้น ถึงแม้จะมีข้อดี ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน แต่สิ่งสำคัญ คือ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นที่เป็นรูปธรรม ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ในทางปฏิบัติจึงกำหนดเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นไว้ให้สถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนให้ครบทุกด้านที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และให้คณะกรรมการประเมินในด้านคุณธรรม จริยธรรม การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ในทุกช่วงชั้น

๓.๑.๖ กลุ่มสาระที่เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แม้ว่าจะกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ก็ตาม แต่การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จะต้องมีการสอนแบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีการปฏิบัติจริง ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และทุกฝ่ายในชุมชน จึงจะทำให้การเรียนการสอนในด้านนี้เกิดผลอย่างแท้จริง

๓.๑.๗ การพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน แต่ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยไทยยังมีความรู้และประสบการณ์ไม่มาก ควรจะหาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ให้เกิดผลจริงจัง

๓.๑.๘ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ม.๓) และผู้ที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.๖) ที่ไม่เรียนต่อ จะมีหลักประกันให้ผู้เรียนได้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพได้อย่างไร เพราะถ้าจัดเป็นหลักสูตรปกติให้กับผู้เรียนทั่วไป ความเข้มแข็งทางอาชีพก็จะไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ครูในโรงเรียนทั่วไป (สายสามัญ) ขาดความพร้อมในการสอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ครูบางคนไปเข้าอบรมวิชาชีพระยะสั้น เพื่อนำความรู้ไปจัดการเรียนการสอน ซึ่งความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่ลึกพอที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๙ การนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ต้องยึดหลักการของการมีส่วนร่วม คือ จะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน และประชาชน มีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลผู้เรียน ดังนั้น ทุกฝ่ายในชุมชนจึงต้องรับรู้บทบาทที่ตนเกี่ยวข้อง โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่การสร้าง ความเข้มแข็งทางวิชาการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา

๓.๒ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๓.๒.๑ เนื่องจากการเตรียมการเพื่อนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ จะต้องเกี่ยวข้องถึงครูเป็นจำนวนมาก การขยายผลจากโครงการนำร่องจึงต้องมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อกำหนดรายละเอียดของการดำเนินงานในทุกกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย หน่วยงานที่รับผิดชอบ และระยะเวลา โดยควรแบ่งระยะเวลาของการดำเนินงานเป็น ๒ ระยะ

ระยะแรก เป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน ให้กรมวิชาการเป็นหน่วยประสานงานกลางกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อกำหนดรายละเอียดของการดำเนินงานในทุกกิจกรรม โดยจัดทำแผนแม่บทเพื่อเตรียมการให้โรงเรียนในทุกสังกัด

ระยะที่สอง ช่วงเข้าสู่โครงสร้างใหม่ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่วางแผนและสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบในการดำเนินการโดยตรง

๓.๒.๒ หลักสูตรใหม่ควรจะต้องนำไปเชื่อมโยงกับสถาบันการผลิตครูโดยทันที เพื่อให้การผลิตครูแนวใหม่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการผลิตครูแนวใหม่ถึง ๖ ปี

รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน

เพิ่มข้อสังเกต อีก หนึ่งข้อ ความว่า

ข้อ ๓.๑.๑๐ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ๕ ประการ ยังขาดการเน้นเรื่อง การพัฒนาระบบความเชื่อ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ รวมทั้งการสร้างค่านิยมในการรู้จักพัฒนาตนเอง จึงควรเพิ่มจุดมุ่งหมาย ทั้ง ๒ เรื่องนี้ ให้ชัดเจนด้วย

อ.ท. -

(นางกมลชนก ธีระธำ

ประธานกรรมการทบทวน

๓.๒.๓ การอบรมครูประจำการ เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการอบรมแบบเดิมที่ให้ครูมารับฟังการชี้แจงทางวิชาการและให้ครูกลับไปปฏิบัติที่โรงเรียน เป็นวิธีการที่ไม่ได้ผลและไม่ยั่งยืน แต่วิธีการที่ควรนำมาใช้ คือ การอบรมที่เน้นภาคปฏิบัติมากขึ้น ใช้โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และสหวิทยาเขต เป็นฐานการฝึกอบรม เพราะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การเรียนการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ควรจัดสัดส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ให้สมดุล เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมทางศาสนาอย่างเพียงพอและได้ผลเป็นรูปธรรม

๓.๒.๕ ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาให้ชัดเจน โดยเฉพาะบทบาทในด้านวิชาการ ได้แก่ การสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวัดและประเมินผล

ในประเด็นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ควรเน้นให้ทุกโรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นเองทุกแห่ง เพราะเป็นภาระแก่ครู เนื่องจากเจตนากรณีของการให้จัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา คือ เพื่อให้สาระการเรียนรู้สัมพันธ์กับบริบทของท้องถิ่น ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้จัดตั้งขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นชุมชนท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงควรให้เขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อลดภาระของโรงเรียน และครูจะได้ใช้เวลาเพื่อทุ่มเทกับการจัดการเรียนการสอนได้มากขึ้น

ในด้านการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรให้เขตพื้นที่เป็นศูนย์รวมของการผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะส่วนที่โรงเรียนไม่สามารถผลิตได้เอง

ด้านการวัดและประเมินผล ควรให้เขตพื้นที่ฯ มีการพัฒนาเครื่องมือในการทดสอบผู้เรียนเพื่อประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ซึ่งนอกจากจะลดภาระของโรงเรียนในการสร้างแบบทดสอบแล้ว ยังช่วยให้การประเมินผลผู้เรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓.๒.๖ การสอนภาษาต่างประเทศ จะต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของครูมากเป็นพิเศษ เพราะการสอนแบบผิด ๆ ถูก ๆ จะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ด้าน

ภาษา ทั้งนี้ ควรพิจารณาใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

๓.๒.๗ การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จะต้องมีการดำเนินงานที่ชัดเจนและต้องสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

๓.๒.๘ กระทรวงศึกษาธิการควรมีแผนงานและมาตรการที่ส่งเสริมความเข้มแข็งให้คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึงการมีความรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน รวมทั้งมีความรู้ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ซึ่งจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สัมพันธ์สอดคล้องกับท้องถิ่น

๓.๒.๙ การนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ จะต้องถือว่าหลักสูตรเป็นเพียงกรอบในการจัดทำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในปัจจุบันความรู้เพิ่มพูนขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เนื้อหาสาระบางส่วนล้าสมัยได้ง่าย หลักสูตรจึงควรมีลักษณะ “หลักสูตรปรับในตัว” คือ วางไว้ในลักษณะที่สามารถปรับตัวได้ทุกกระยะที่มีความจำเป็น โดยเฉพาะเมื่อมีการประเมินการใช้หลักสูตรและพบว่าประเด็นใดที่ไม่มีความเหมาะสม ต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันที หลักสูตรของไทยจึงควรเขียนในลักษณะสายกลาง คือ ประกอบด้วยส่วนที่มีความคงที่ส่วนหนึ่ง และส่วนที่ต้องเปลี่ยนได้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

คณะกรรมการฯ จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ พร้อมข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ มาเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้โปรดพิจารณา หากสภาเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายประกอบ รัตนพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการฯ

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การประเมินตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมและ
ความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือเติมข้อความลงใน
ช่องว่าง

1. หน้าที่ความรับผิดชอบ

☐ ผู้บริหารโรงเรียน

☐ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

2. จำนวนปีที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา

☐ 1-5 ปี

☐ 6-10 ปี

☐ 11-15 ปี

☐ มากกว่า 15 ปี

3. อายุปัจจุบัน

☐ 25-34 ปี

☐ 35-44 ปี

☐ 45-54 ปี

☐ มากกว่า 55 ปี

สำหรับผู้วิจัย

☐ 1

☐ 2

☐ 3

* สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ หรือ อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียน

4. วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่าอนุปริญญา☐ อนุปริญญา☐ ปริญญาตรี☐ สูงกว่าปริญญาตรี

5. จำนวนนักเรียนในสถานศึกษา คน

6. โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด.....

สังกัด ☐ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ☐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน☐ กรุงเทพมหานคร☐ กรมสามัญศึกษา☐ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

6. ประสบการณ์การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 ที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนำร่องฯ

☐ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนา☐ ได้เข้าร่วมการประชุมสัมมนา โดยเข้าร่วม☐ 1 ครั้ง☐ 2 ครั้ง

สำหรับผู้วิจัย

☐ 4☐ 5☐ 6☐ 7☐ 8☐ 9

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ปฏิบัติ หรือยังไม่ได้ปฏิบัติ ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ โปรดเขียนเหตุผลเติมลงในช่องว่างที่กำหนด
ในกรณีปฏิบัติ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ได้มากกว่า 1 รายการ

ก. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1. สถานศึกษาดำเนินการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรของสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

เนื่องจาก.....

☐ 10

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ 11

☐ ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ 12

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 13

2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการด้านหลักสูตรของ สถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

เนื่องจาก.....

☐ 14

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาและคณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

☐ 15

☐ ชี้แจงทิศทาง นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้ง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและอนุกรรมการ

☐ 16

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 17

สำหรับผู้วิจัย

3. สถานศึกษาดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ทุกฝ่ายรับทราบ

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 18

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ

จดหมายข่าว ป้ายนิเทศ นิทรรศการ ฯลฯ

☐ 19

☐ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น วิทยุ

โทรทัศน์ ฯลฯ

☐ 20

☐ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โฮมเพจ

อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

☐ 21

☐ จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น

ผู้ปกครอง หน่วยงานและองค์กรในชุมชน

☐ 22

☐ ออกไปเยี่ยมและพบปะประชาชนเพื่อประชาสัมพันธ์

เกี่ยวกับหลักสูตร

☐ 23

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 24

4. สถานศึกษาดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 25

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ รวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น บุคลากร

งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ

☐ 26

☐ รวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ฯลฯ

☐ 27

☐ รวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและ

ความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น

☐ 28

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 29

5. สถานศึกษาดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 30

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ มีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน หรือมีการมอบหมาย

☐ 31

☐ ประชุมร่วมกับกลุ่มโรงเรียน หรือสหวิทยาเขต หรือเครือข่าย

☐ 32

☐ ประสานกับโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของหลักสูตรในช่วงชั้นที่ต่อเนื่องกัน

☐ 33

☐ ประสานงานกับชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

☐ 34

☐ มีหลักฐานที่แสดงถึงการประสานงานกับชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

☐ 35

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 36

6. สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 37

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ จัดประชุม/อบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรฯ

☐ 38

☐ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรมเกี่ยวกับหลักสูตรฯ

☐ 39

☐ จัดทำ/จัดหาสื่อเกี่ยวกับหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม
อย่างเป็นปัจจุบันและพอเพียง

☐ 40

☐ สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

☐ 41

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 42

ข. การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1. สถานศึกษามีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 43

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

☐ 44

☐ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☐ 45

☐ กำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น และจัดสัดส่วน
เวลาเรียน

☐ 46

☐ มีการกำหนดเกี่ยวกับการออกแบบหรือแนวการจัดการ
เรียนรู้ของสถานศึกษา

☐ 47

☐ จัดให้ครูผู้สอนได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระ
การเรียนรู้ 8 กลุ่ม

☐ 48

☐ มีการกำหนดสาระของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

☐ 49

☐ มีการกำหนดเกี่ยวกับสื่อการจัดการเรียนรู้

☐ 50

☐ มีการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และ เกณฑ์การวัดผล
และประเมินผล

☐ 51

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 52

2. สถานศึกษาจัดให้ผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตร ฯ

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 53

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ จัดประชุมครูอาจารย์เพื่อรับฟังความคิดเห็น

☐ 54

☐ จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับฟัง
ความคิดเห็น

☐ 55

☐ จัดประชาพิจารณ์ หรือ รับฟังความคิดเห็นของผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ

☐ 56

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 57

3. สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตรฯ

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 58

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ จัดให้ผู้แทนกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบ

ความสอดคล้อง และครอบคลุมของร่างหลักสูตร ฯ

☐ 59

☐ จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิได้

ตรวจสอบความสอดคล้อง และครอบคลุมของร่างหลักสูตร ฯ

☐ 60

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 61

4. สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรฯ เพื่อขอความเห็นชอบ

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 62

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ 63

☐ คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบหลักสูตร

☐ 64

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 65

5. สถานศึกษาวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 66

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาชี้แจงทำความเข้าใจครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ฯ ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

☐ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

☐ 67

☐ การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

☐ 68

☐ การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

☐ 69

☐ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

☐ 70

☐ การวิจัยในชั้นเรียน

☐ 71

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 72

6. สถานศึกษาวางแผนบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 73

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ ชี้แจงทำความเข้าใจครูผู้สอนให้สามารถแนะแนวผู้เรียน
ในด้านการศึกษาต่อ อาชีพและปัญหาด้านอื่น ๆ

☐ 74

☐ จัดตั้งศูนย์แนะแนวของสถานศึกษา

☐ 75

☐ วางแผนจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ เช่น

☐ กิจกรรมให้บริการที่เป็นประโยชน์ อาทิ
บริการแนะแนว ชุมชุมสหกรณ์

☐ 76

☐ กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อาทิ
ลูกเสือ เนตรนารี

☐ 77

☐ กิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้กลุ่มวิชาต่าง ๆ อาทิ
ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมชุมคณิตศาสตร์ ฯลฯ

☐ 78

☐ กิจกรรมตอบสนองความถนัด ความสนใจ
ของผู้เรียน อาทิ ชุมชุมดนตรี ชุมชุมโต้วาที ฯลฯ

☐ 79

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

☐ 80

สำหรับผู้วิจัย

ตอนที่ 3 การประเมินตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความรู้ความเข้าใจของท่าน และลงใน ☐ หน้าข้อความมั่นใจ หรือไม่มั่นใจ พร้อมทั้งเขียนเหตุผลเติมลงในช่องว่างที่กำหนด

ก. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ				สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
1. สารของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม					☐ 81
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ					
2.1 วิสัยทัศน์.....					☐ 82
2.2 ภารกิจ.....					☐ 83
2.3 เป้าหมาย.....					☐ 84
2.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.....					☐ 85
2.5 โครงสร้างหลักสูตร.....					☐ 86
2.6 การจัดทำสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม					☐ 87
2.7 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....					☐ 88
2.8 การจัดการเรียนรู้.....					☐ 89
2.9 การกำหนดรูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล...					☐ 90
3. การบริหารจัดการหลักสูตร					☐ 91
6.1 การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร.....					☐ 92
6.2 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร.....					☐ 93
3.3 การประเมินผลการใช้หลักสูตร...					☐ 94

ข. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้	
ท่านมีความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ใน	สำหรับผู้วิจัย
ปีการศึกษา 2545 อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่	
☐ มั่นใจ	☐ 95
เนื่องจาก	
.....	
☐ ไม่มั่นใจ	☐ 96
เนื่องจาก.....	
.....	

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน
คณะกรรมการด้านหลักสูตร
คณะอนุกรรมการการศึกษาฯ

(๖๐)

ฉบับที่ 2
แบบสอบถาม
สำหรับครูผู้สอน

แบบสอบถาม

การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือเติมคำในช่องว่าง
ที่กำหนด

1. หน้าที่ความรับผิดชอบ

☐ หัวหน้าหมวดวิชา

☐ ครูผู้สอน

2. จำนวนปีที่ปฏิบัติการสอน

☐ 1-5 ปี

☐ 6-10 ปี

☐ 11-15 ปี

☐ มากกว่า 15 ปี

3. อายุปัจจุบัน

☐ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ 25-34 ปี

☐ 35-44 ปี

☐ 45-54 ปี

☐ มากกว่า 55 ปี

4. วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่าอนุปริญญา

☐ อนุปริญญา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

สำหรับผู้วิจัย

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4

5. จำนวนนักเรียนในสถานศึกษา คน

6. โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด.....

- สังกัด ☐ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
☐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
☐ กรุงเทพมหานคร
☐ กรมสามัญศึกษา
☐ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

6. ประสบการณ์การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2544 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เข้าร่วมการประชุมสัมมนาที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนำร่อง
☐ เข้าร่วมการประชุมสัมมนาที่จัดภายในโรงเรียนเอง
☐ เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่จัดโดยองค์กร/หน่วยงานอื่น

โปรดระบุ.....

.....

สำหรับผู้วิจัย

☐ 5

☐ 6

☐ 7

☐ 8

☐ 9

☐ 10

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ได้ปฏิบัติ หรือยังไม่ได้ปฏิบัติ
 ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ โปรดเขียนเหตุผลเติมลงในช่องว่างที่กำหนด
 ในกรณีที่ปฏิบัติ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ได้มากกว่า 1 รายการ

สำหรับผู้วิจัย

ก. การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1. ครูผู้สอนมีส่วนร่วมจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 11

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยได้มีส่วนร่วมดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

☐ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

☐ 12

☐ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษา

☐ 13

☐ กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☐ 14

☐ กำหนดโครงสร้างหลักสูตรและจัดสรรส่วนเวลาเรียน

☐ 15

☐ กำหนดสื่อการเรียนการสอน

☐ 16

☐ กำหนดการออกแบบหรือแนวการจัดการเรียนรู้

☐ 17

☐ กำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

☐ 18

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 19

2. ครูผู้สอนได้จัดทำสาระของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 20

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

☐ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค

☐ 21

☐ กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค

☐ 22

☐ จัดทำคำอธิบายรายวิชา

☐ 23

☐ จัดทำหน่วยการเรียนรู้

☐ 24

☐ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

☐ 25

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 26

3. สถานศึกษาจัดให้ครูผู้สอนได้จัดทำหลักสูตร 8 กลุ่มสาระ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบกรรมการ หรืออนุกรรมการ หรือทำเป็นกลุ่ม

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 27

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการต่อไปนี้

- ☐ มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการจัดทำหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ☐ สนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มกันเองเพื่อร่วมกันจัดทำหลักสูตร
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 28

☐ 29

☐ 30

4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตรสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 31

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการต่อไปนี้

- ☐ จัดประชุมครูผู้สอนในสถานศึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างหลักสูตรสถานศึกษา
- ☐ จัดให้ครูผู้สอนได้ร่วมตรวจสอบความสอดคล้อง ครบคลุมของร่างหลักสูตรสถานศึกษา
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 32

☐ 33

☐ 34

5. ครูผู้สอนได้สาระเกี่ยวกับท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 35

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการต่อไปนี้

- ☐ เพิ่มเติมสาระเกี่ยวกับท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค หรือคำอธิบายรายวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 36

☐ 37

ตอนที่ 3 การประเมินตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับความพร้อมและความมั่นใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความรู้ความเข้าใจของท่าน และลงใน ☐ หน้าข้อความมั่นใจ หรือไม่มั่นใจ พร้อมทั้งเขียนเหตุผลเติมลงในช่องว่าง

ก. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ				สำหรับผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
1. สารของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					☐ 38
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายการจัดการศึกษา.....					☐ 39
2.2 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.....					☐ 40
2.3 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร.....					☐ 41
2.4 การจัดทำสารของหลักสูตร					
- การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค.....					☐ 42
- การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค.....					☐ 43
- การกำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิต.....					☐ 44
- การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ...					☐ 45
- การจัดทำหน่วยการเรียนรู้.....					☐ 46
- การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้.....					☐ 47
2.7 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....					☐ 48
2.8 การจัดการเรียนรู้					
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....					☐ 49
- การใช้สื่อวัตกรรมและเทคโนโลยี.....					☐ 50
- การใช้แหล่งการเรียนรู้.....					☐ 51
- การวัดและประเมินผล.....					☐ 52
2.9 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.....					☐ 53

ข. การประเมินตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้

ท่านมีความมั่นใจในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ใน
ปีการศึกษา 2545 อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

☐ มั่นใจ

☐ 54

เนื่องจาก

☐ ไม่มั่นใจ

☐ 55

เนื่องจาก.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

คณะทำงานด้านหลักสูตร

คณะอนุกรรมการการศึกษาฯ

(๖๖)

แบบสอบถาม

ฉบับที่ 3
แบบสอบถาม
คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ และ ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. หน้าที่ความรับผิดชอบ

☐ ประธานคณะกรรมการ

☐ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบทบาทของ

☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ

☐ ผู้แทนผู้ปกครอง

☐ ผู้แทนศิษย์เก่า

☐ ผู้แทนองค์กรชุมชน

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

2. อาชีพ

☐ รับราชการ/ทำงานรัฐวิสาหกิจ

☐ ธุรกิจส่วนตัว

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

3. อายุปัจจุบัน

☐ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ 25-34 ปี

☐ 35-44 ปี

☐ 45-54 ปี

☐ มากกว่า 55 ปี

สำหรับผู้วิจัย

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4

4. วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าอนุปริญญา ☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

5. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมทำงานในฐานะกรรมการของสถานศึกษา

- ☐ 1-5 ปี ☐ 6-10 ปี
☐ 11-15 ปี ☐ มากกว่า 15 ปี

6. ประสบการณ์การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา

ชั้นพื้นฐานที่กรมวิชาการจัดให้โรงเรียนนาร่อง

- ☐ ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนา
☐ เข้าร่วมการประชุมสัมมนา

สำหรับผู้วิจัย

☐ 5☐ 6☐ 7ตอนที่ 2 การดำเนินการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรชั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ได้ปฏิบัติ หรือยังไม่ได้ปฏิบัติ
 ในกรณีที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ โปรดเขียนเหตุผลเดิมลงในช่องว่างที่กำหนด
 ในกรณีที่ปฏิบัติ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ได้มากกว่า 1 รายการ

ก. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1. สถานศึกษาดำเนินการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ☐ จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อชี้แจง
 บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน
☐ จัดส่งสื่อเอกสารชี้แจงบทบาทหน้าที่ และแนวทางการ
 ดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

สำหรับผู้วิจัย

☐ 8☐ 9☐ 10☐ 11

2. สถานศึกษาได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่กรรมการสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 12

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

☐ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ
จดหมายข่าว ป้ายนิเทศ นิทรรศการ ฯลฯ

☐ 13

☐ จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร

☐ 14

☐ ออกเยี่ยมและพบปะกรรมการสถานศึกษาเพื่อชี้แจง
สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

☐ 15

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 16

3. สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม
ในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 17

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

☐ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของ
คณะกรรมการสถานศึกษา

☐ 18

☐ จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการรวบรวม
ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น
แหล่งการเรียนรู้ ฯลฯ

☐ 19

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 20

4. สถานศึกษาได้ดำเนินการชี้แจง สร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางของหลักสูตรฯ

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 21

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ

☐ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

☐ 22

☐ การใช้สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้

☐ 23

☐ การวัดและการประเมินผลแนวใหม่

☐ 24

☐ การจัดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน

☐ 25

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 26

ข. การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 27

เนื่องจาก.....

☐ ปฏิบัติ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

☐ การกำหนดนโยบายของสถานศึกษา

☐ 28

☐ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

☐ 29

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

☐ 30

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

เนื่องจาก.....

☐ 31

☐ ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

☐ การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

☐ 32

☐ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของการจัดการศึกษา

☐ 33

☐ การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☐ 34

☐ การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและจัดสรรส่วนเวลาเรียน

☐ 35

☐ การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้

☐ 36

☐ การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

☐ 37

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 38

3. คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างหลักสูตรสถานศึกษา

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

เนื่องจาก.....

☐ 39

☐ ปฏิบัติ โดยสถานศึกษาดำเนินการต่อไปนี้

☐ จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็นที่มีต่อร่างหลักสูตรสถานศึกษา

☐ 40

☐ จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิได้

ตรวจสอบความสอดคล้อง และครอบคลุมของร่างหลักสูตร

☐ 41

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 42

4. สถานศึกษาดำเนินการเสนอร่างหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
เพื่อขอความเห็นชอบ

☐ ยังไม่ได้ปฏิบัติ

☐ 43

เนื่องจาก.....

.....

☐ ปฏิบัติ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

☐ สถานศึกษาเสนอร่างหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการ
สถานศึกษา

☐ 44

☐ คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบหลักสูตร

☐ 45

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ 46

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
คณะทำงานด้านหลักสูตร
คณะอนุกรรมการการศึกษาฯ

รายงาน

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

พิจารณาศึกษาเรื่อง

ปัญหาอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ ๒๕๐/๒๕๖๖

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการการศึกษา

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๑ เล่ม

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร นั้น คณะกรรมการ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายเกรียงไกร ไชยมงคล	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายนิสิต สินธุไพร	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นายพงษ์พิช รุ่งเป้า	รองประธานคณะกรรมการ
๕. นายยุทธศิลป์ จุฑาปะนกุล	รองประธานคณะกรรมการ
๖. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ	รองประธานคณะกรรมการ
๗. นายสมมาตร เจ๊ะนา	รองประธานคณะกรรมการ
๘. นายโสภณ ชาร์มย์	รองประธานคณะกรรมการ
๙. นางบุญรัตน์ ศรีธเรศ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นายวิทยา ทรงคำ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายสนั่น สุทธกุล	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายชาญศักดิ์ ขวสินธุธรรม	กรรมการ
๑๓. นายพายุพ ปันเกิด	กรรมการ
๑๔. นายลิขิต หมูดี	กรรมการ
๑๕. นายเสรี สาระนันท์	กรรมการ
๑๖. นายประกอบ รัตนพันธ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๗. นางกัณตวรรณ กุลจรรยาวิวัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการการศึกษา ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง ปัญหาอัตรากำลังครู และบุคลากรทางการศึกษา เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิจิตร ศรีสอ้าน
(ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน)
ประธานคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๔๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๓๑

สำเนาถูกต้อง

วรัชรี สุหิตพันธ์

(นางวรัชรี สุหิตพันธ์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

วรารณ ร้าง/ทาน

ประไพศรี พิมพ์

สารบัญ

หน้า

รายงานคณะกรรมการการศึกษา

(๑)

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

(๒)

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

(๙)

ส่วนที่ ๑ สภาพการขาดแคลนอัตรากำลังครู และบุคลากรทางการศึกษา และการแก้ไขปัญหาในระยะที่ผ่านมา

๑. ภาพรวมการขาดแคลนครู (๑๐)

๒. ครูเกษียณอายุและครูช่วยราชการ (๑๒)

๓. การแก้ปัญหาโดยลูกจ้างชั่วคราว (๑๓)

๔. การพิจารณาปรับโครงสร้างและ
อัตรากำลังในสถานศึกษา (๑๔)

๕. การแก้ปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการ (๑๕)

**ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ
และแนวทางการแก้ไข**

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับการขาดแคลน
อัตรากำลังครูและบุคลากรทาง
การศึกษา (๑๖)
๒. ข้อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ
แนวทางการแก้ไข และข้อเสนอใน
การแก้ไขปัญหาขาดแคลน
อัตรากำลังครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (๑๘)
๓. แนวทางในการแก้ไขปัญหาการ
ขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (๒๕)

๓. บัณฑิตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ (๒๘)

ภาคผนวก (๓๑)

เกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษา

รายงาน
คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
พิจารณาศึกษาเรื่อง
ปัญหาอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร โดยมีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชาติ แล้วรายงานต่อสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น

คณะกรรมการได้พิจารณาญัตติของนายเกรียงไกร ไชยมงคล รองประธานคณะกรรมการ การณปัญหาการศึกษาในโครงการคุรุทายาทที่จบการศึกษาแล้ว กระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถบรรจุเข้ารับราชการได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เสนอโดย นายนิสิต สินธุไพร รองประธานคณะกรรมการ การณที่ชมรมครูอัตราจ้างแห่งประเทศไทยได้ร้องเรียนปัญหาการเลิกสัญญาจ้างครูอัตราจ้าง โดยเฉพาะในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และคณะกรรมการได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

อย่างไรก็ดี คณะกรรมการพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า มาตรการแก้ไขปัญหาก็กำลังดำเนินการอยู่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าควรที่จะหามาตรการแก้ปัญหาระบบในระยะยาวให้ระบบการบริหารงานบุคคลในอนาคตก่อให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจังต่อไป

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง ปัญหาอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา เสร็จสิ้นแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘๙ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๕ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง ปัญหาอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา นั้น คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๕ ดังนี้

๑.๑ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่อง โครงการครูทนายท เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

๑. นายสมยศ มีเทศน์

เลขาธิการ

๒. นางรัตนา ศรีเหรียญ

ผู้อำนวยการกองวิชาการ

บริหารงานบุคคล

สำนักงานสภานโยบาย

๑. นายพลสันห์ โพธิ์ศรีทอง

รองเลขาธิการ

๒. นายวิจิต สุวรรณรัตน์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบ

บริหาร

๓. นายสรรค์ วรอินทร์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการ

ฝึกหัดครู

ผู้แทนอธิการบดีสถาบันราชภัฏ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมจิตต์ อินทสระ

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ

สวนดุสิต ในฐานะแทนประธาน

ที่ประชุมอธิการบดีสถาบันราชภัฏ

ผู้แทนคณบดีคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย

๑. รองศาสตราจารย์ประหยัด จิระวรพงษ์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร ในฐานะ
ประธานสมาคมคณบดีคณะครุศาสตร์
และศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย

๑.๒ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่อง ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

๑. นายปริญญา กรวยทอง	รองเลขาธิการ
๒. นางสาวสุนันทา รัตนกรไพบุลย์	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนา
โครงสร้างระบบงาน
๓. นายกำจัด จันทวงษ์โส	บุคลากร

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑. นายอนันท์ จันทรทวี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

กรมอาชีวศึกษา

๑. นายสงวน บุญปิยทัศน์	รองอธิบดี
๒. นายเสรี บุญญากาศ	ผู้อำนวยการกองการ
เจ้าหน้าที่

กรมสามัญศึกษา

๑. นายวิรัช บุญนำ	รองอธิบดี
๒. นางสุภาพ มุ่งงาน	บุคลากร
๓. นางสาวถนิบทอง กะลัมพะนันท์	บุคลากร

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

๑. นายพลสันต์ โพธิ์ศรีทอง	รองเลขาธิการ
๒. นายวิจิต สุวรรณรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบ
บริหาร
๓. นายฉัตรชัย บัวกันต์	บุคลากร

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

๑. รองศาสตราจารย์ดวงสุดา เตโชติรส	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและ
พัฒนา
๒. นายสมภพ เทพรัตน์	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ ศิลวัตร	ผู้อำนวยการกองแผนงาน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

๑. นายสุรชาติ สังข์รุ่ง	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบ
บริหารงานบุคคล |
|-------------------------|---|

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๑. นางสาวมยุรี จารุปาน	รองเลขาธิการ
๒. นางสาววรัญพร แสงนภาพร	นักวิชาการศึกษา
๓. นางสาวสุวิมล เล็กสุขศรี	นักวิชาการศึกษา

๑.๓ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจงแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นเรื่อง ปัญหาการยกเลิกสัญญาจ้างครูอัตราจ้างในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

๑. นายนิราศ สร้างนิทร	รองเลขาธิการ
๒. นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

๓. นางสาวสุนันทา รัตนกรไพบูลย์	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาโครงสร้าง
และระบบงาน
๔. นางพัชรา ประवालทิพย์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและ
แผน

สำนักงบประมาณ

๑. นางสาวสิรินธร พวงกนก	ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์
งบประมาณการศึกษา
๒. นายเสกสรร วาณิชานุเคราะห์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ ๗
๓. นางปราณี ชวาลา	ผู้อำนวยการส่วนงบประมาณ
การศึกษา ๒
๔. นางสาววันทนี ทรัพย์เสนาะ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ ๖
๕. นางสาวสุทธิวรรณ เพ่งวานิชย์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ ๖

๑.๔ พิจารณาศึกษารายงานการวิเคราะห์เรื่อง ปัญหาอัตรากำลังครูและบุคลากรทาง
การศึกษา จัดทำโดยคณะทำงาน ประกอบด้วย

(๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ
ศิริบรรณพิทักษ์	ผู้อำนวยการประจำคณะ
กรรมการ หักหน้าคณะทำงาน
(๒) รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ดีสมโชค	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
(๓) นางสันทนา พูลพัฒน์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
(๔) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ

ทั้งนี้ คณะทำงานได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารประกอบการชี้แจงของหน่วยงาน
ต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งประกอบ
ด้วย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑.๔ ตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาอัตราค่าจ้างครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย

(๑) นายเกรียงไกร ไชยมงคล	ประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายสมมาตร เจ๊ะนา	รองประธานคณะอนุกรรมการ
(๓) นายสนั่น สุชากุล	อนุกรรมการ
(๔) นายประกอบ รัตนพันธ์	อนุกรรมการ
(๕) นางศิริพร ชุ่มนม	อนุกรรมการ
(๖) นางสาวสิรินธรณ์ พ่วงนก	อนุกรรมการ
(๗) นายศักรินทร์ สุวรรณโรจน์	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๘) นางรัตนา ศรีเหรียญ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๙) นายเสน่ห์ ขาวโต	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๑๐) นางสาวสุนันทา รัตนกรไพบูลย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๑๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๒) นางสันทนา พูลพัฒน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๓) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๔) นายสงวน บุญปิยทัศน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๕) นางธิดา แก้วประสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๖) นายยัณยงค์ คำบรรลือ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๗) นายสีมา สีมานันท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๘) นางปราณี ขวาลา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๙) นายเดชา ดีผดุง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๒๐) นางสาวกัลยา ฟองสมุทร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๒๑) นายประเสริฐ งามพันธ์ุ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๒๒) นายอาวุธ เสกเมธี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑) ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์เอกสารข้อมูลเอกสารประกอบการชี้แจงของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการกำหนดนโยบายและกำลังคนภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษากรมอาชีวศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศษษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๒) ตั้งคณะทำงานศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย

(๑) นายศักรินทร์ สุวรรณโรจน์	หัวหน้าคณะทำงาน
(๒) นางรัตนา ศรีเหรียญ	คณะทำงาน
(๓) นายเสน่ห์ ขาวโต	คณะทำงาน
(๔) นางสาวสุนันทา รัตนกรไพบุลย์	คณะทำงาน
(๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
(๖) นายยัณยงค์ คำบรรลือ	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
(๗) นายประเสริฐ งามพันธุ์	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
(๘) นางสาววราภรณ์ สุขประเสริฐ	เลขานุการคณะทำงาน
(๙) นายนาถะ ดวงวิชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

คณะทำงานได้พิจารณาศึกษาข้อมูล รวมทั้งเชิญผู้แทนสำนักงานประมาณเป็น ที่ปรึกษาคณะทำงาน และรับฟังความคิดเห็นจากกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการโดยมีผู้แทนจากกรมต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ดังนี้

(๑) นางวิภารัตน์ รัตนเลิศนาวิ	ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
(๒) นางสาวสุนันทา รัตนกรไพบุลย์	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
(๓) นางสุภาพ มุ่งพนา	ผู้แทนกรมสามัญศึกษา
(๔) นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์	ผู้แทนกรมการศึกษานอกโรงเรียน
(๕) นายธวัช ถาวรสวัสดิ์	ผู้แทนกรมพลศึกษา

(๖) นายศิริชัยชาญ พักจำรูญ	ผู้แทนกรมศิลปากร
(๗) นายวิชัย ธรรมเจริญ	ผู้แทนกรมการศาสนา
(๘) นายฉัตรชัย บัวกันต์	ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการ ราชภัฏ
(๙) นางประทีป มณีบุตร	ผู้แทนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
(๑๐) นางเกตุร บุษยสนอง	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดผลการพิจารณาศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สภาพการขาดแคลนนั้ตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา และการแก้ไขปัญหาในระยะเวลาที่ผ่านมา

ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา

ส่วนที่ ๑

สภาพการขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา และการแก้ไขปัญหาในระยะเวลาที่ผ่านมา

๑. ภาพรวมของการขาดแคลนครู

จากการศึกษาของคณะกรรมการการพบว่าเป็นปีการศึกษา ๒๕๔๔ สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการขาดแคลนครูรวม ๗๘,๒๐๙ อัตรา โดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขาดแคลนอัตรากำลังครูมากที่สุด คือ ๕๕,๙๐๐ อัตรา รองลงมาคือกรมอาชีวศึกษา จะขาดแคลน ๖,๖๔๙ อัตรา และกรมสามัญศึกษาขาดแคลนครู ๔,๕๔๗ อัตรา ดังรายละเอียดในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบข้อมูลการขาดแคลนอัตรากำลังครูที่เสนอโดยต้นสังกัด และ ก.ค.

ข้อมูล สังกัด แหล่งข้อมูล	จำนวน สถาน ศึกษา	จำนวน นักเรียน/ นักศึกษา	จำนวน ครู/ อาจารย์	จำนวน ครูจ้าง ชั่วคราว	จำนวนอัตราครูที่ขาด		
					ตาม เกณฑ์ ก.ค.	ตามเกณฑ์ต้นสังกัด	
						ก่อน ๑.ต.ค.๕๕	หลัง ๑ ต.ค. ๕๕
๑. สปช. (ส.ค.๕๕)	๒๙,๙๐๕	๖,๖๒๔,๒๓๐	๓๔๑,๗๑๖	๑๒,๘๒๘	๕๖,๓๑๓	๓๓,๓๓๙	๔๖,๑๓๙
ก.ค. (มี.ย. ๕๕)	๓๓,๓๐๓	๖,๖๒๔,๖๗๑	๓๔๑,๖๘๗	na	๕๕,๙๐๐	na	na
๒. สศ.	๒,๖๖๘	๒,๖๑๒,๖๑๑	๑๑๖,๑๑๔	na	๔,๘๗๗	๔,๘๗๗	na
ก.ค.	๒,๖๖๘	๒,๖๕๑,๑๕๑	๑๑๗,๔๗๓	na	๔,๕๕๗	na	na
๓. กรมอาชีวศึกษา	na	๗๔๓,๙๕๔	๑๘,๑๔๙	๒,๕๔๗	๖,๖๔๙	๖,๖๔๙	๔,๑๐๒
ก.ค.	๔๑๓	๘๕๓,๗๐๖	๑๔,๒๒๖	na	๕,๙๘๘	na	na
๔. ส.ราชมงคล	๕๕	๑๐๙,๕๐๔	๔,๙๗๗	na	๓,๗๕๔	๓,๗๕๔	๓,๗๕๔
ก.ค.	๕๐	๑๐๙,๕๐๔	๔,๙๗๗	na	๓,๗๓๔	na	na
๕. ส.ราชภัฏ	๔๑	๑๙๐,๖๕๐	๗,๘๒๗	๒,๘๙๕	na	na	na
ก.ค.	๔๑	๒๑๒,๐๔๔	๗,๖๙๘	na	๓,๗๓๕	na	na
รวม ๕ กรม							
ข้อมูลต้นสังกัด	na	๑๐,๒๘๐,๙๘๕	๔๘๘,๘๑๓	na	na	na	na
ข้อมูล ก.ค.	๓๖,๔๗๕	๑๐,๔๓๓,๑๑๒	๔๘๖,๐๖๑	na	๗๓,๙๐๔	na	na
ข้อมูลก.ค.เพิ่มเติม							
๖. กรมพลศึกษา	๒๗	๒๙,๒๑๔	๙๖๒	na	๗๘๓	na	na
๗. กรมศิลปากร	๑๖	๘,๖๒๗	๑,๑๑๑	na	๔๐๕	na	na
๘. กศน.	๑,๐๐๗	๒,๖๓๔,๗๕๙	๒,๘๓๔	na	๓,๑๑๗	na	na
รวมทั้งสิ้น							
ข้อมูลต้นสังกัด		๑๒,๙๕๓,๕๘๕	๔๙๓,๗๒๐	na	na	na	na
ข้อมูล ก.ค.	๓๗,๕๒๕	๑๓,๑๐๕,๗๑๒	๕๙๐,๙๖๘	na	๗๘,๒๐๘	na	na

ที่มา รายงานของคณะกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร เรื่อง ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังครู และบุคลากรทางการศึกษา ๒๕๕๕
(เอกสารอัดสำเนาเสนอคณะกรรมการการศึกษา)

จากข้อมูลข้างต้นมีข้อสังเกตว่า ข้อมูลการขาดแคลนอัตรากำลังครูจะแตกต่างระหว่างข้อมูลของ ก.ค. และข้อมูลของกรม เนื่องจากกรมต่าง ๆ ได้ปรับเกณฑ์ต่างไปจาก ก.ค. เล็กน้อย เพื่อความประหยัด และความเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา

๒. ครูเกษียณอายุและครูช่วยราชการ

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่กรมต่าง ๆ ได้นำเสนอที่เป็นสาเหตุของการขาดแคลนครู คือ การที่ข้าราชการครูเกษียณอายุทั้งกรณีปกติ และกรณีเกษียณก่อนกำหนดจำนวนมากและมีได้ขอบรรจุครูแทนเกษียณได้ครบจำนวน และอีกประการหนึ่งของสาเหตุการขาดแคลนครู คือ การที่มีข้าราชการครูช่วยราชการมาก จากการศึกษาของคณะทำงานในคณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการการศึกษาแล้วปรากฏผลดังตารางที่ ๒ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบจำนวนครูเกษียณและช่วยราชการ กับจำนวนครูที่ขาดตามเกณฑ์ ก.ค.

สังกัด	จำนวนครูเกษียณ ๒๕๕๒-๒๕๕๔		จำนวนครู ช่วยราชการ ปี ๒๕๕๔	รวม	จำนวนครู ที่ขาดตาม เกณฑ์ ก.ค.
	ปกติ	ก่อนกำหนด			
๑. สปช.	๖,๘๔๒	๓๑,๙๐๙	๗,๗๙๒	๔๖,๕๔๓	๕๖,๓๑๓
๒. สศ.	๑,๙๔๒	๕,๐๒๙	๒,๖๘๓	๙,๖๕๔	๔,๕๔๗
๓. กรมอาชีวศึกษา	๓๘๙	๓๙๕	๓๑๔	๑,๐๙๘	๕,๙๘๘
๔. ส.ราชมณฑล	๑๗๖	๑๖๑	๑๘๓	๕๒๐	๓,๗๓๔
๕. ส.ราชภัฏ	๓๗๕	๓๓๓	๒๑๔	๙๒๒	๓,๗๓๕
๖. กรมพลศึกษา	๓๐	๓๖	๑๒๓	๑๘๙	๗๘๓
๗. กรมศิลปากร	๑๗	๓๒	๓	๕๒	๔๐๕
๘. กศน.	๘๔	๑๗๓	๒๕๗	๕๑๔	๓,๑๑๗
รวม	๙,๘๕๕	๓๘,๐๖๘	๑๑,๕๖๙	๕๙,๔๙๒	๗๘,๒๐๙

ที่มา รายงานคณะทำงาน. อ้างแล้ว หน้า ๑๑

* ข้อมูล ก.ค. ณ ๑๖ ก.ค. ๒๕๕๔

** จำนวนครูที่ขาดมีมากกว่าจำนวนครูที่เกษียณและช่วยราชการ ซึ่ง ก.ค. ได้ให้ข้อมูลว่าเนื่องจากมีการขยายโอกาสทางการศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๔ คือ มีการขยายห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ๙๕,๐๐๐ ห้อง และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๒๔,๐๐๐ ห้อง

๓. การแก้ปัญหาโดยลูกจ้างชั่วคราว

วิธีการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนอัตรากำลังครู คือ การจ้างลูกจ้างชั่วคราว โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการจ้างลูกจ้างชั่วคราว จำนวน ๒๔,๕๐๑ คน โดยให้ลดการขาดแคลนอัตรากำลังลงบ้าง แต่ก็ยังขาดแคลนอยู่ ดังปรากฏในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ สภาพการขาดแคลนอัตรากำลังครูภายหลังการจ้างลูกจ้างชั่วคราว
(หลัง ๑ ต.ค. ๔๔)

สังกัด	จำนวนอัตราครูที่ขาด ตามเกณฑ์ ก.ค.	จำนวนครูจ้าง ชั่วคราว ปี ๒๕๔๕	จำนวนอัตราครู ที่ขาด
๑. สปช.	๕๖,๓๑๓	๑๐,๙๖๓	- ๔๕,๓๕๐
๒. สศ.	๔,๕๔๗	๕,๒๖๘	+ ๗๒๑
๓. กรมอาชีวศึกษา	๕,๙๘๘	๒,๖๕๗	- ๓,๓๓๑
๔. ส. ราชมณฑล	๓,๗๓๔	๓๑๖	- ๓,๔๑๘
๕. ส. ราชภัฏ	๓,๗๓๕	๗๙๑	- ๒,๙๔๔
๖. กรมพลศึกษา	๗๘๓	๑๘	- ๗๖๕
๗. กรมศิลปากร	๔๐๕	๘๔	- ๓๒๑
๘. กศน.	๑,๓๒๕	*	- ๑,๓๒๕
รวม	๗๖,๘๓๐	๒๐,๐๙๗	- ๕๖,๗๓๓

ที่มา รายงานของคณะทำงานในคณะกรรมการการศึกษา, อ้างแล้ว หน้า ๑๑ ปรับปรุงโดยคณะอนุกรรมการการศึกษา พิจารณาปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา

* กรณีกรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่รวมครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นลูกจ้างชั่วคราวปฏิบัติงานจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ในพื้นที่ที่ได้รับงบประมาณเป็นการเฉพาะจำนวน ๔,๔๓๒ อัตรา และนอกงบประมาณ ๑,๒๑๔ อัตรา รวม ๕,๖๔๖ อัตรา โดยมีลักษณะที่จะต้องจ้างเป็นประจำติดต่อกัน ไม่เหมือนครูจ้างชั่วคราวซึ่งจ้างเป็นปี ๆ ไป จำนวนดังกล่าวจึงไม่สามารถนำไปรวมกับอัตรากำลังข้าราชการครู เพื่อลดจำนวนอัตรากำลังข้าราชการครูที่ขาดได้ เพราะลักษณะการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน ประกอบกับกรอบอัตรากำลังที่ข้าราชการครูที่คำนวณจ้างมิได้นับรวมจำนวนครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนด้วย

๔. การพิจารณาปรับโครงสร้างและอัตรากำลังในสถานศึกษา

สาเหตุอีกประการหนึ่งทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนครู คือการที่นำตำแหน่งครูไปปฏิบัติงานสนับสนุนการศึกษาในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาต้องขาดครูผู้สอนไปจำนวนหนึ่ง ประมาณ ๑๐% ของครูในสถานศึกษา ดังนั้น ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจำลอง ครุฑขุนทด) ให้ศึกษาวิจัยกำหนดโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังใหม่ โดยจัดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้จะทำให้สามารถบรรจุบุคลากรทางการศึกษาให้ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาแทนครูซึ่งทำหน้าที่อยู่และจะได้มีครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนได้อย่างเพียงพอ และคาดว่าจะการขาดแคลนอัตรากำลังครูก็จะหมดไป

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ ก.ค. ได้ปรับเกณฑ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กล่าวมาแล้วโดยจัดให้ครูอัตรากำลังทำหน้าที่สนับสนุนการสอน ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ

๕. การแก้ปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการ

ในการแก้ปัญหากระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและกรมที่มีสถานศึกษาให้แก้ปัญหาโดยใช้มาตรการต่อไปนี้

- (๑) การขออัตราเกษียณของข้าราชการครูไว้ทั้งหมด
- (๒) การขออัตราทดแทนอัตราเกษียณก่อนกำหนด โดยจะขอเกินร้อยละ ๒๐ ตามสภาพที่ขาดแคลน แต่ไม่ได้รับอนุมัติ
- (๓) การจ้างลูกจ้างชั่วคราว โดยได้รับอนุมัติในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ จำนวน ๒๑,๕๒๓ อัตราแล้ว แต่ยังไม่พอ
- (๔) การเกลี้ยอัตรากำลัง จากส่วนที่เกินไปยังส่วนที่ขาด โดย ก.ค. มอบอำนาจให้กรมต้นสังกัดดำเนินการ
- (๕) ยกเลิกเกณฑ์การประเมินตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาเกณฑ์ปกติ (เกณฑ์ปริมาณ)
- (๖) ควบคุมการส่งข้าราชการครู และส่งข้าราชการครูที่ช่วยราชการกลับโรงเรียนโดยให้หยุดการส่งให้ครูไปช่วยราชการจนกว่ากระทรวงจะกำหนดแนวปฏิบัติ และให้ส่งข้าราชการครูที่ช่วยราชการกลับโรงเรียนเดิม ยกเว้น ๕ กรณี คือ (๑) กรณีติดตามคู่สมรสซึ่งเป็น

ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจตามมติ ครม. หรือ (๒) กรณีเจ็บป่วยอย่างร้ายแรงต้องรักษาตัว หรือ (๓) กรณีถูกคุกคามต่อชีวิต หรือ (๔) กรณีไปช่วยราชการในหน่วยงาน/สถานศึกษาที่ขาดอัตรากำลัง หรือ (๕) กรณีไปช่วยราชการในหน่วยงานที่ปฏิบัติ/โครงการพระราชดำริหรือพระราชประสงค์

(๗) ตรวจสอบจำนวนนักเรียนและห้องเรียนให้ตรงกับความเป็นจริงในวันที่ ๑๐ มิถุนายน ของทุกปี

(๘) เร่งรัดการจัดทำฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นรายโรงเรียนให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๔

(๙) จัดนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการไปฝึกสอนในสถานศึกษาสังกัด สปช. และกรมสามัญศึกษา โดยสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกำลังดำเนินการ

(๑๐) แสวงหาพระสงฆ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เกษียณอายุราชการ และบัณฑิตอาสาไปช่วยงานสถานศึกษา โดยมอบกรมที่มีสถานศึกษาไปดำเนินการ

(๑๑) นำวัดกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังครูโดยมอบให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการ

(๑๒) ปรับปรุงเกณฑ์คำนวณอัตรากำลังในสถานศึกษา โดยเฉพาะกรมสามัญศึกษา และ สปช. ให้เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการแล้ว (รายละเอียดในภาคผนวก)

ส่วนที่ ๒

การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไข

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับการขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา

ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถแยกได้ ๕ ประการดังนี้

(๑) ปัญหาเกี่ยวกับเกณฑ์ในการคำนวณอัตรากำลังของกรม ก.ค. คปร. และสำนักงานงบประมาณ ยังไม่ตรงกัน ทำให้การคำนวณอัตรากำลังขาดแคลนไม่ตรงกัน ทำให้เกิดผลต่อการแก้ปัญหาที่ยังไม่ตรงกัน กล่าวคือ กรม และ ก.ค. ยึดการคำนวณอัตรากำลังเป็นรายโรงเรียน แต่ คปร. และสำนักงานงบประมาณ ยึดการคำนวณอัตรากำลังรวมในอัตรากำลังครู : ต่อนักเรียน ๑:๒๕ ตามข้อเสนอของ ADB ทำให้จำนวนการขาดแคลนอัตรากำลังไม่ตรงกัน เมื่อหลักเกณฑ์ในการคำนวณต่างกันทำให้การแก้ปัญหาก็ยึดถือฐานที่ต่างกัน

(๒) ปัญหาเกี่ยวกับการเกลี้ยอัตรากำลังเนื่องจากโดยสภาพปัจจุบันครูมักจะขาดแคลนมากในโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในชนบท หรือในพื้นที่กันดารและห่างไกล ประกอบกับนโยบายในการช่วยราชการที่มีอยู่ทำให้ครูดิ้นรนขอไปช่วยราชการในเมืองและโรงเรียนใหญ่ ๆ เป็นส่วนมาก ทำให้อัตรากำลังของครูไม่ตรงกับความเป็นจริง และนานวันเข้าการที่จะเกลี้ยครูกลับสู่สถานศึกษาตามความเป็นจริงยิ่งกระทำได้ยาก แม้กรมจะพยายามแก้โดยวิธีตัดโอนอัตราตามตัวไปก็ยิ่งจะทำให้โรงเรียนในชนบท หรือในท้องที่กันดาร และห่างไกลยิ่งจะทำให้โรงเรียนในชนบท หรือในท้องที่กันดาร และห่างไกลยิ่งจะขาดแคลนมากยิ่งขึ้น

(๓) การปรับหลักสูตร และการจัดอัตรากำลังครูในสายวิชาที่ต้องการครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ในโรงเรียนตามหลักสูตรในปัจจุบัน ทำให้เกิดความขาดแคลนครูในบางสาขา แม้ว่าโรงเรียนนั้นมีอัตรากำลังครูโดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานก็ตาม

(๔) ข้อจำกัดในการเพิ่มอัตรากำลังข้าราชการครู ทั้งการเพิ่มอัตรากำลังตามปกติตามปริมาณงานของโรงเรียนที่จะต้องรับนักเรียนเพิ่มขึ้นตามนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาและตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติให้เป็นสิทธิของประชาชนในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย ๑๒ ปี ที่รัฐจัดอย่างทั่วถึงมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทำให้มีความต้องการกำลังครูเพิ่มขึ้น ยิ่งรัฐบาลมีนโยบายในการจำกัด

กำลังคนและจำกัดในการคืนอัตรากำลังทดแทนเกษียณอายุ ทำให้ยังมีอัตรากำลังขาดแคลนมากยิ่งขึ้น

(๕) การจ้างอัตราครูลูกจ้างชั่วคราวเป็นปี ๆ ไป ไม่มีแรงจูงใจที่ดีพอที่จะทำให้ครูอัตราจ้างได้ทุ่มเทการทำงานอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ รวมถึงไม่มีโอกาสได้เพิ่มค่าจ้างเลย บางแห่งมีการจ้างปีละ ๑๐ เดือน แม้บางแห่งจ้างต่ำกว่าอัตราที่ทางราชการกำหนด ทำให้มีอัตราการเข้าออกสูง และจะมีผลต่อคุณภาพของการเรียนการสอนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

(๖) ครูส่วนหนึ่งต้องไปปฏิบัติงานสนับสนุนการสอน โดยเฉพาะตามเกณฑ์ของ ก.ค. กำหนดให้ครูประมาณร้อยละ ๑๐ ในโรงเรียนจะต้องปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอน จึงทำให้อัตราครูปฏิบัติการสอนจริง ๆ ขาดไป แม้ ก.ค. จะกำหนดหลักเกณฑ์ใหม่แล้ว ก็กำหนดเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น โดยจัดให้มีครูอัตราจ้างปฏิบัติงานสนับสนุนการสอนเพิ่มให้ร้อยละ ๑๐ ของอัตราครูผู้สอน แต่ขณะนี้อยู่ในระหว่างเกลี้ยอัตรากำลัง และพิจารณาอัตราจ้างในงบประมาณต่อไป นอกจากนี้อัตราส่วนที่ คปร. ยึดถือนี้ได้รวมอัตราผู้บริหารสถานศึกษาไว้ด้วย โดยถือว่าผู้บริหารนั้นจะทำการสอนด้วย เนื่องจาก ก.ค. กำหนดลักษณะงานของผู้บริหารว่าต้องทำการสอนต่อไปนี้ จึงต้องกำหนดให้ผู้บริหารทำการสอนด้วย

(๗) การแก้ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังในขณะนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนอัตรากำลังในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก้ปัญหาในลักษณะต่างคนต่างทำต่างคนต่างแก้ไข ปัญหาจึงไม่สัมพันธ์กัน และไม่อาจแก้ไขปัญหาร่วมกันได้

(๘) ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีแผนการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาในระยะยาว จึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒ ข้อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ แนวทางการแก้ไข และข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา
ขาดแคลนอัตรากำลังครู และ บุคลากรทางการศึกษา

จากปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถวิเคราะห์สาเหตุ แนวทางการแก้ไข และข้อเสนอในการแก้ไข สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔ การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ แนวทางการแก้ไข และข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนอัตรากำลังครู และ บุคลากรทางการศึกษา

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
๑	เกณฑ์อัตรากำลังยังไม่ตรงระหว่าง กรม ก.ค. คปร. และสำนักงานประมาณ	๑. กรม และ ก.ค. ยึดอัตรากำลังเป็น รายโรงเรียน ๒. คปร. และสำนัก งบประมาณยึดเกณฑ์ รวม๑:๒๕ (สำหรับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน)	๑. ควรจะได้วาง หลักเกณฑ์ร่วมกัน ทั้ง กรม ก.ค. คปร. และสำนัก งบประมาณ ๒. เกณฑ์ควรจะ ต่างกันไปตามระดับ/ ประเภทสถานศึกษา เช่น ๑) ก่อนประถม ศึกษา ๒) ประถมศึกษา ๓) มัธยมต้น ๔) มัธยมปลาย ๕) การศึกษา สงเคราะห์ ๖) การศึกษาเพื่อ คนพิการ ๗) อาชีวศึกษา ๘) สถาบันราชภัฏ ๙) สถาบันราชมนฑล	

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
			๓. นอกจากนั้นควร มีเกณฑ์พิเศษ สำหรับบางสถาน ศึกษา เช่น โรงเรียน ขนาดเล็กโรงเรียน ประจำ เป็นต้น	
๒	ปัญหาเกี่ยวกับความยาก ลำบากในการเกลี้ยอัตรา กำลัง	๑. มีการให้ครูช่วย จากโรงเรียนที่ขาด แคลนน้อยกว่าหรือ ครูพอดีเกณฑ์หรือ เกินเกณฑ์ทำให้ครูใน โรงเรียนที่ขาดแคลน ครูยิ่งขาดแคลน มากขึ้น ๒. ไม่มีมาตรการ จูงใจครูให้ไปช่วย ราชการจากโรงเรียน ที่เกินไปยังโรงเรียน ที่ขาดครู	๑. กำหนดเกณฑ์ ในการให้ห้ามครูไป ช่วยราชการและการ ตัดโอนตำแหน่งครู จากโรงเรียนที่ขาด ครูไปยังโรงเรียนที่ อื่น และให้ ก.ค. และกระทรวง ควบคุมดูแลอย่าง เคร่งครัด ๒. จัดให้มีมาตรการ จูงใจครูจากโรงเรียน ที่โรงเรียนขาดครู เช่น ๑) จัดทำโครงการ รินน้ำใจครูสู่ชนบท โดยให้ครูสมัครเข้า ร่วมโครงการใน แต่ละจังหวัดหรือ เขตพื้นที่โดย กำหนดระยะเวลา เช่น ๑ ภาคเรียน ๑ ปี เป็นต้น	

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
			๒) จัดให้มีสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษ เช่น โควต้าเลื่อนชั้นเงินเดือน กรณีพิเศษเงินเพิ่มพิเศษเงินสมนาคุณ ฯลฯ	
๓	การปรับอัตราค่าจ้างครูในสาขาที่ต้องการความชำนาญบางสาขาทำให้ยังมีความขาดแคลนครูมากยิ่งขึ้น	เกณฑ์ในการคำนวณอัตราค่าจ้างปัจจุบัน ก.ค. ยังใช้เกณฑ์รวมโดย ก.ค. กำหนดให้อกค. กรม กำหนดความต้องการแต่ละสาขา แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีกำหนดกรอบอัตราค่าจ้างไว้อย่างชัดเจนแต่มีการกำหนดเฉพาะในการบรรจุใหม่แต่ละครั้งจึงทำให้เกิดปัญหาดังปัจจุบัน	๑. ให้มีการกำหนดเกณฑ์ที่คำนึงถึงความต้องการครูเฉพาะสาขาในสถานศึกษาด้วย ๒. ให้ ก.ค. วางระบบกำกับการใช้อัตราค่าจ้างให้เป็นไปตามเกณฑ์อย่างเคร่งครัดด้วย	
๔	ข้อจำกัดในการเพิ่มอัตราค่าจ้างครูทั้งการเพิ่มตามปริมาณนักเรียนที่เพิ่มขึ้นและเพิ่มชดเชยอัตราครูที่เกษียณอายุราชการ	๑. เกณฑ์คำนวณอัตราค่าจ้างครูยังไม่เป็นที่ยอมรับของคปร. และสำนักงานประมาณ ๒. มีการเกรงว่าเพิ่มครูเท่าไรก็ไม่พอ	๑. ต้องเร่งรัดการปรับเกณฑ์อัตราค่าจ้างให้แล้วเสร็จโดยด่วน ๒. เมื่อปรับเกณฑ์อัตราค่าจ้างเสร็จแล้วจะต้องมีการวางแผนอัตราค่าจ้างในสถาน	

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
			ศึกษาทุกแห่ง ทั้ง แผนอัตรากำลัง ประจำปี และแผน อัตรากำลัง ๕ ปี ตาม เกณฑ์ตกลงกัน ซึ่งจะทำให้ทราบ ความต้องการอัตรา กำลังที่ชัดเจน และ สามารถจัด อัตราใหม่ หรือ คืนอัตราเกษียณ อายุให้ได้อย่าง ถูกต้องตามความ เป็นจริง ๓. เฉพาะปัจจุบัน นี้ก็ต้องพิจารณาเพิ่ม ให้ตามความจำเป็น ดังปรากฏอยู่	
๕	ปัญหาการจ้างอัตราลูกจ้าง รายปี ยังขาดมาตรการจูงใจ ที่ดีพอ ทำให้ครูลูกจ้างขาด ขวัญกำลังใจ	๑. ยังยึดระเบียบว่า ด้วยการจ้างลูกจ้าง ชั่วคราวโดยทั่วไป และยังไม่มี ๒. ระเบียบว่าด้วย การจ้างครูโดยเฉพาะ ๓. ยังขาดมาตรการ จูงใจสำหรับครูลูกจ้าง	เสนอให้ออกระเบียบ ว่าด้วยการจ้างครู และบุคลากรทางการ ศึกษา เช่น ในระบบ สัญญาจ้าง ๑ ปี ๓ ปี หรือ ๕ ปี โดย กำหนดให้มีสิทธิ ประโยชน์ไว้ใน เงื่อนไขของสัญญา จ้าง เช่น กำหนดให้ มีการประกันสังคม	

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
			ค่ารักษาพยาบาล และสิทธิประโยชน์ ต่าง ๆ ให้เท่าเทียม กับลูกจ้างประจำ หรือครูโรงเรียน เอกชน	
๖	ครูส่วนหนึ่งต้องไปปฏิบัติ งานสนับสนุนการสอน ทำให้ ครูยิ่งขาดแคลน รวมทั้ง เกณฑ์ของ คปร. ปัจจุบันได้ รวมอัตราผู้บริหารสถาน ศึกษา ในเกณฑ์ ๑:๒๕ ด้วย ทำให้ผิดไปจากสภาพจริง	๑. เกณฑ์อัตรากำลัง ครูในปัจจุบัน ยังใช้ เกณฑ์รวมระหว่างครู ปฏิบัติการสอนและ ครูสนับสนุนการสอน โดย ก.ค. มอบให้ โรงเรียนกำหนดให้ มอบหมายให้ครูใน โรงเรียนไม่เกิน ร้อยละ ๑๐ ปฏิบัติ งานสนับสนุนการ สอนด้วย ๒. สำหรับผู้บริหาร นั้นตามข้อเท็จจริง มีส่วนน้อยที่ทำการ สอน แม้ ก.ค. กำหนดให้สอน สัปดาห์ละไม่น้อย กว่า ๕ ชั่วโมง แต่ในทางปฏิบัติมักจะ ไม่มีเวลาทำการสอน ยกเว้นโรงเรียนที่ขาด	๑. ถ้าหากจะยึดถึง เกณฑ์ ๑:๒๕ ใน สถานศึกษาชั้นพื้น ฐาน ก็จะต้อง คำนวณแยกครู สนับสนุนการสอน และผู้บริหารสถาน ศึกษาออกไป หรือ ๒. กำหนดให้จ้าง บุคลากรทางการ ศึกษาเป็นลูกจ้าง เพื่อปฏิบัติงาน สนับสนุนการสอน ในบางลักษณะงาน เช่น งานธุรการ งานการเงิน และ บัญชีงานพัสดุ และงานบริหาร ทั่วไป อื่น ๆ จะได้ นำอัตราข้าราชการ ครูไปทำการสอน อย่างเต็มที่	

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
		ครูเท่านั้น	๓. กำหนดอัตราผู้ บริหารสถานศึกษา ไว้เป็นการเฉพาะ จากครูผู้สอน	
๗	การแก้ไขปัญหাত্রากำลัง ขาดแคลนขณะนี้มีการแก้ เฉพาะกรม และต่างกรม ต่างทำ ทำให้ไม่สัมพันธ์กัน และไม่อาจแก้ปัญหาพร้อมกัน ได้	๑. เนื่องจากระบบ ราชการกำหนดให้ อำนาจแต่ละกรมและ การแก้ปัญหาก็จะแก้ เฉพาะส่วนของแต่ละ กรม ๒. ไม่มีการกระจาย อำนาจให้แก้ปัญหา ร่วมกันในระดับเขต พื้นที่	๑. ต้องเร่งการปฏิรูป โครงสร้างให้หลอม รวมตามโครงสร้าง ที่มีบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษา แห่งชาติ จะได้แก้ ปัญหาร่วมกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ๒. กระจายอำนาจ ให้เขตพื้นที่การ ศึกษาแก้ปัญหาใน เขตพื้นที่แต่ละเขต เอง	
๘	ไม่มีแผนการแก้ปัญหาการ ขาดแคลนครูและบุคลากร ทางการศึกษาในระยะยาว	๑. การแก้ปัญหามุ่ง เฉพาะการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ๒. ไม่มีการวางแผน กำลังคนในระยะยาว ที่เกี่ยวกับครูและ บุคลากรทางการ ศึกษา	๑. ควรให้กระทรวง ศึกษาธิการวางแผน กำลังคนในส่วนของ ครูและบุคลากรทาง การศึกษาเพื่อให้ ทราบความต้องการ กำลังคน ในด้าน ต่าง ๆ และเป็น ฐานสำหรับวางแผน	

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
			การผลิต การพัฒนา การใช้ และการแก้ปัญหา การขาดแคลนกำลังคน ในส่วนของคุณครูและ บุคลากรทางการศึกษา ในระยะยาวได้โดยอาจ กำหนดเป็นแผน ๕ ปี แผน ๑๐ ปี หรือ แผน ๑๕ ปี ๒. ให้กระทรวง ศึกษาธิการจัดทำ ฐานข้อมูลเกี่ยวกับ นักเรียน ครู บุคลากรทาง การศึกษาและแผน กำลังคนของคุณครูและ บุคลากรทางการศึกษา ทั้งระบบเพื่อเป็นฐาน สำหรับการบริหารกำลัง คนในอนาคต	

๓ แนวทางในการแก้ปัญหาการขาดแคลนอัตราครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๑) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์อัตรากำลัง

แม้ว่า ก.ค. ได้ปรับเกณฑ์อัตรากำลังครูแล้วแต่ดำเนินการเฉพาะสถานศึกษาเท่านั้น และเนื่องจากมีแนวคิดที่ยังไม่ตรงกันในระหว่างกรมกับ คปร. และสำนักงานประมาณเกี่ยวกับ ข้อมูลการขาดแคลนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงเห็นควรวางหลักเกณฑ์ในการคำนวณอัตรากำลังร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับร่วมกันทั้งระบบโดยให้สำนักงาน ก.ค. กำหนด เกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใหม่ให้เหมาะสมทั้งระบบโดย พิจารณาร่วมกับ คปร. และสำนักงานประมาณ เพื่อถือปฏิบัติร่วมกันในการคำนวณความต้องการอัตรากำลังในสถานศึกษาต่าง ๆ การวางแผนอัตรากำลังในสถานศึกษาและการ แก้ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

(๒) ปัญหาเกี่ยวกับการเกลี่ยอัตรากำลัง

เนื่องจากการเกลี่ยอัตรากำลังครูจากโรงเรียนและโรงเรียนในเมืองไปยังโรงเรียนที่ ขาดแคลนครูในชนบทหรือพื้นที่ทุรกันดารและห่างไกล กระทำได้ยากลำบาก และเป็นปัญหา ตลอดมา จึงเห็นสมควรให้กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีมาตรการจูงใจให้ครูไปปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่ขาดแคลนครู ดังนี้

(๒.๑) กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้มีโครงการให้ครูเข้าร่วมโครงการช่วยปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขาดแคลนครู ในระยะเวลาที่กำหนด เช่น ๑ ภาคเรียน หรือ ๑ ปี การศึกษา เป็นต้น โดยกำหนดให้มีสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ เช่น สิทธิในการ พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนเป็นพิเศษ สิทธิในการ เบิกค่าพาหนะเดินทาง เป็นต้น

(๒.๒) กระทรวงศึกษาธิการและกรมควรกำหนดสิทธิประโยชน์ให้แก่ครูซึ่งปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่ขาดแคลนครูเป็นพิเศษ เช่น การกำหนดโควตาการเลื่อนขั้นเงินเดือน การกำหนด ให้มีเงินเพิ่มพิเศษสำหรับผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ขาดแคลนครู เป็นต้น

(๓) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดอัตรากำลังครูในสาขาที่ต้องการความชำนาญเฉพาะสาขา

เนื่องจากปัจจุบันมีการปรับหลักสูตรทำให้มีความต้องการครูเฉพาะสาขามากขึ้น เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ทำให้โรงเรียนต้องจัดอัตรากำลังครูให้ตามความต้องการ จึงทำให้ต้องเพิ่มครูให้ ทำให้บาง โรงเรียนแม้มีครู โดยเกณฑ์รวมพอเพียง แต่ก็ขาดแคลนครูในบางสาขา และถ้าหากจัดครูให้

ตามความต้องการก็จะทำให้เกิดการขาดแคลนครูมากยิ่งขึ้น จึงเห็นสมควรแก้ปัญหา ดังนี้

(๓.๑) ปรับเกณฑ์การคำนวณอัตราค่าจ้างในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริงในแต่ละสถานศึกษาด้วย

(๓.๒) ให้ ก.ค. วางระบบการกำกับการใช้อัตราค่าจ้างครูให้เป็นไปตามเกณฑ์อย่างเคร่งครัด

(๔) ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดในการเพิ่มอัตราค่าจ้างครู

เนื่องจากปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในการเพิ่มอัตราค่าจ้างครู แม้ว่าปริมาณของนักเรียนเพิ่มขึ้นรวมทั้งข้อจำกัดในการชดเชยอัตราค่าจ้างที่เกษียณอายุราชการ ทำให้มีการขาดแคลนครูอัตราค่าจ้างครูมากขึ้นเห็นสมควรแก้ไขดังนี้

(๔.๑) ต้องให้เร่งรัดการปรับเกณฑ์อัตราค่าจ้างให้เสร็จโดยด่วน

(๔.๒) ต้องให้วางแผนอัตราค่าจ้างในสถานศึกษาทั่วประเทศตามเกณฑ์ใหม่เพื่อให้ทราบความต้องการ และสภาพที่ขาดแคลนครูโดยแท้จริง

(๔.๓) สำหรับปัจจุบันก็อาจแก้ปัญหา โดยการจ้างครูลูกจ้างรองรับไปก่อนตามความจำเป็น

(๕) ปัญหาเกี่ยวกับการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเป็นรายปียังขาดมาตรการจูงใจ

เนื่องจากในหลายหน่วยงานมีการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเป็นรายปีติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี เช่น ครูอาสาสมัครของ กศน. ครูลูกจ้างของโรงเรียนประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา เป็นต้น แต่ขาดมาตรการจูงใจที่ดีพอทำให้เกิดปัญหาต่อขวัญและกำลังใจ ซึ่งอาจจะเกิดผลต่อคุณภาพการศึกษาใน อนาคตได้จึงเห็นควรแก้ไข โดยให้กระทรวงศึกษาธิการเสนอให้ออกระเบียบการจ้างครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นการเฉพาะ เป็นการจ้างเหมาในระบบสัญญาจ้างโดยกำหนดระยะเวลา เช่น ๑ ปี ๓ ปี หรือ ๕ ปี ตามความจำเป็น โดยกำหนดให้ลูกจ้างในระบบสัญญาจ้างได้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในทำนองเดียวกับลูกจ้างประจำ หรือครูโรงเรียนเอกชน เช่น มีสิทธิเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การเลื่อนเงินเดือนการลา เป็นต้น

(๖) ปัญหาเกี่ยวกับครูต้องไปปฏิบัติงานสนับสนุนการสอนด้วย

เนื่องจากตามระบบในปัจจุบัน ก.ค. สำหรับให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนทำหน้าที่สนับสนุนการสอนด้วย ทำให้ต้องเสียอัตราค่าจ้างครูไป จึงเห็นควรแก้ไขดังนี้

(๖.๑) ควรปรับเกณฑ์อัตราค่าจ้างในสถานศึกษาทั้งระบบในทุกสถานศึกษา โดยกำหนดให้มีบุคลากรซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการสอนโดยเฉพาะ ไม่เฉพาะในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น โดยในขั้นตอนให้กำหนดเป็นลูกจ้างในระบบสัญญาจ้างก่อน

ต่อไปก็กำหนดให้เป็นข้าราชการครูประเภทบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้แยกครูปฏิบัติ การสอนออกได้อย่างชัดเจน

(๖.๒) เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบัน ได้มีการคำนวณรวมกับเกณฑ์ของครู ทั้งหมดในสถานศึกษา (เกณฑ์ ๑:๒๕) ทำให้ไม่ตรงกับทางปฏิบัติ จึงเห็นควรให้กำหนดเกณฑ์ ผู้บริหารสถานศึกษาออกเป็นการเฉพาะ

(๗) ปัญหาการแก้ปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาแยกเฉพาะกรม

เนื่องจากในปัจจุบันการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เท่านั้น จึงเห็นควรแก้ปัญหาในระยะยาวดังนี้

(๗.๑) กระทรวงศึกษาธิการควรวางแผนกำลังคนในส่วน of ครู และบุคลากรทางการ ศึกษาในระยะยาว เพื่อให้ทราบถึงความต้องการกำลังคนในด้านต่าง ๆ และเป็นฐานสำหรับการวางแผนการผลิต การพัฒนา การใช้กำลังคน และการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและ บุคลากรทางการศึกษาในอนาคตในระยะยาว

(๗.๒) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ครู และบุคลากรทาง การศึกษาและแผนกำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบเพื่อเป็นฐานสำหรับการบริหาร กำลังคนในอนาคต

๓. บัณฑิตและบัณฑิตแนะแนวของคณะกรรมการ

๓.๑ ควรกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อปรับระบบครูและบุคลากรทางการศึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ครบวงจร ทั้งนี้เพราะเหตุว่าครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญที่ก่อให้เกิดคุณภาพการศึกษา หากว่าไม่ปรับระบบครู และบุคลากรทางการศึกษาเสียใหม่ ก็ไม่สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้

๓.๒ ควรจะต้องมองระบบการศึกษาในระบบรวม และมองอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ท้องถิ่น และโดยที่ปรากฏว่าปัจจุบันสัดส่วนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสัดส่วนของรัฐ:เอกชน:ท้องถิ่นเท่ากับ ๘๑:๑๓:๖ (ข้อมูลปีการศึกษา ๒๕๔๔ ศูนย์สารสนเทศ กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) ซึ่งแสดงว่าท้องถิ่นยังรับภาระในการจัดการศึกษาน้อยจึงควรที่กระทรวงศึกษาธิการจะต้องลดบทบาทลงเพื่อให้ท้องถิ่นรวมทั้งเอกชนได้จัดการศึกษาให้มากขึ้น และจำเป็นที่จะต้องมีแผนรวมทั้งระบบการศึกษา

๓.๓ ควรส่งเสริมและกระตุ้นให้ท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อย่างเต็มที่ เพื่อขยายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยจะต้องมีมาตรการร่วมกันทั้งกระทรวงศึกษาธิการ ภาคเอกชน และท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบทบาทในการจัดการศึกษาภายใต้กระทรวงศึกษาธิการใหม่

๓.๔ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานอัตรากำลังครูใหม่โดยแยกผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สนับสนุนการศึกษา และครูผู้สอนเป็นสายวิชาชีพให้แยกกันให้ชัดเจน โดยเฉพาะสายสนับสนุนการศึกษา ควรจัดให้มีบุคลากรทางการศึกษาเป็นการเฉพาะแยกจากครูเช่นเดียวกับระบบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยและนำครู ปัจจุบันที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติงานสนับสนุนการศึกษามาทำหน้าที่ด้านการสอนอย่างเต็มที่ ซึ่งจะทำให้แก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้มาก

๓.๕ ควรยกเลิกการให้ครูช่วยราชการไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะจะเกิดการเลือกปฏิบัติขึ้นอีกเหมือนอดีตและปัจจุบัน

๓.๖ ควรขยายเวลาการเกษียณอายุราชการของข้าราชการผู้สอน จาก ๖๐ ปี เป็น ๖๕ หรือ ๗๐ ปี โดยประเมินความสมัครใจ สุขภาพ สมรรถนะ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ราชการ และความสมัครใจที่จะไปสอนในสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู ตามที่ราชการต้องการ

๓.๗ ควรกระจายอำนาจในการบริหารงานบุคคล และการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและปัญหาการบริหารงานบุคคลต่าง ๆ ให้แก่เขตพื้นที่และสถานศึกษา

๓.๘ ควรจะต้องเน้นการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใช้กรรมการบริหารสถานศึกษา และชุมชนให้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนจะเป็นองค์ประกอบที่มีพลังในการสร้างสรรค์ และความร่วมมืออาชีพที่สามารถใช้เทคนิคในการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยริบด่วน

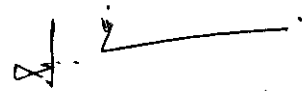
๓.๙ เนื่องจากบทบาทในการจัดการศึกษา และการบริหารการศึกษาในแนวใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ครูผู้สอน บุคลากรผู้สนับสนุนการศึกษา และประชาชนได้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก จึงควรเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรผู้สนับสนุนการศึกษา ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งสร้างความเข้าใจแก่ชุมชนและประชาชนโดยทั่วไปด้วย

๓.๑๐ ควรปรับปรุงหลักสูตรครู ให้มีเนื้อหาวิชาหลักสูตรภาคบังคับที่สามารถสอนได้ทุกสาขาวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูเฉพาะสาขาในระดับพื้นฐานในระยะยาว

๓.๑๑ ควรแก้ไขปัญหาคู้อัตรากำลังอย่างจริงจังทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้นควรมีมาตรการจูงใจที่ดี ให้มีค่าจ้างและระยะเวลาการจ้างที่ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ในระยะยาว เมื่อมีการใช้ระบบอัตรากำลังระบบใหม่ที่สมบูรณ์แล้ว ควรเลิกอัตรากำลังชั่วคราว เนื่องจากงานครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง มิใช่วิชาชีพชั่วคราว

๓.๑๒ ควรมีการเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการส่วนเกินจากการจัดบุคคลตามกรอบอัตรากำลังใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการในโครงสร้างใหม่ไปให้สถานศึกษาที่ขาดแคลนอัตรากำลัง โดยมีมาตรการจูงใจที่ชัดเจนทั้งในด้านสวัสดิการและการพิจารณาความดีความชอบ ทั้งนี้ ต้องมีมาตรการในการประเมินคุณภาพของบุคลากรที่จะเกลี่ยด้วย

คณะกรรมการธิการ จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง ปัญหาอัตราค่าจ้างครู และบุคลากรทางการศึกษา พร้อมข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ มาเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎร ได้โปรดพิจารณา หากสภาเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดำเนินการต่อไป

(นายประกอบ รัตนพันธ์)

เลขานุการคณะกรรมการธิการ

ภาคผนวก

เกณฑ์อัตรากำลังในสถานศึกษา
สังกัด สปช. และกรมสามัญศึกษา

(๓๒)

กรมการศึกษานานาชาติ เลขที่ ๒๕๓๗ วันที่ ๑๔ มิ.ย. ๒๕๓๗ ☐ โทร. ๔๖๒-๒๕๓๗ ☐ โทร. ๔๖๒-๒๕๓๗ ☐ โทร. ๔๖๒-๒๕๓๗		๓๕๓ ๓๓๗ ๓๕๓ ๓๓๗ ๓๕๓ ๓๓๗ ๓๕๓ ๓๓๗
---	--	--

มิถุนายน ๒๕๓๗

เรื่อง เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

- อ้างถึง (1) หนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศธ 1503/22060 ลงวันที่ 6 กันยายน 2531
 (2) หนังสือสำนักงาน ก.ค. ค่วนมาก ที่ ศธ 1503/16176 ลงวันที่ 6 กันยายน 2534
 (3) หนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศธ 1504(สนร.)/136 ลงวันที่ 27 เมษายน 2538

สิ่งที่ส่งมาด้วย เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ-
การประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 1 ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ก.ค. ได้กำหนดเกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา
มาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคำนวณอัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา-
แห่งชาติ นั้น

บัดนี้ ก.ค. ได้มีมติให้ปรับปรุงเกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ให้ยกเลิกเกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ-
การประถมศึกษาแห่งชาติ ตามหนังสือที่อ้างถึง โดยให้ใช้เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ ก.ค. กำหนดใหม่แทน ดังรายละเอียดในเอกสาร
ที่ส่งมาพร้อมนี้

2. ให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ
5 ชั่วโมง ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก

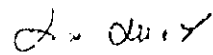
3. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลักษณะเฉพาะที่มีความแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป และไม่สามารถ
ใช้เกณฑ์มาตรฐานอัตราค่าจ้างตามที่ ก.ค. กำหนดได้ อาจขอให้ ก.ค. พิจารณากำหนดตำแหน่งข้าราชการครู
เป็นรายกรณีไป

/4. โรงเรียน...

๔. วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการทางธุรกิจ การนำ ผลตอบแทนไปเผยแพร่ในที่ ก.ก. ถ้าหากจะมีบุคลากร
งานสายงานอื่น ๆ มาเป็นให้ทราบเท่าใดก็ได้ให้ทราบทั่วกันด้วย ก.ก. เป็นกรณี ๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและเรียน ปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมยศ มีเทศน์)
เลขาธิการ ก.ค.

กองวิชาการบริหารงานบุคคล

กลุ่มงานพัฒนานโยบายฯ

โทร. 0 2280 1100

โทรสาร 0 2280 1093

เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
(สงหรือมหนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ สช 1305/466 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545)

รายการ	ก่อนประถมศึกษา						ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
กรณีที่ 1 โรงเรียนที่มีนักเรียน 120 คนลงมา	รายการ	นักเรียน 20	นักเรียน 21-40	นักเรียน 41-60	นักเรียน 61-80	นักเรียน 81-100	นักเรียน 101-120	
	ผู้สอน	1	2	3	4	5	6	
	ผู้บริหาร	1	1	1	1	1	1	
	รวม	2	3	4	5	6	7	
	บุคลากรสนับสนุนการสอน	-	-	-	1	1	1	
หมายเหตุ ให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน								
กรณีที่ 2 โรงเรียนที่มีนักเรียน 121 คนขึ้นไป สายงานการสอน	$= \frac{\text{จำนวนห้องเรียน} \times \text{นักเรียน} : \text{ห้อง} + \text{นักเรียนทั้งหมด}}{\text{ครู : นักเรียน}}$ $\frac{\text{นร. : ห้อง} = 30 : 1}{\text{ครู : นร.} = 1 : 25}$ เงื่อนไข - การคิดจำนวนห้องเรียนแต่ละชั้นหากมีครบตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปให้เพิ่มอีก 1 ห้อง - การคิดจำนวนครูให้พิเศษตามหลักคณิตศาสตร์						$\frac{\text{จำนวนห้องเรียน} \times \text{นักเรียน} : \text{ห้อง} + \text{นักเรียนทั้งหมด}}{\text{ครู : นักเรียน}}$ $\frac{\text{นร. : ห้อง} = 40 : 1}{\text{ครู : นร.} = 1 : 25}$ หมายเหตุ - ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กให้ใช้เกณฑ์โรงเรียนขนาดเล็ก - ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ใช้เกณฑ์โรงเรียนขนาดใหญ่ - ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางให้ใช้เกณฑ์โรงเรียนขนาดกลาง	
สายงานบริหารในสถานศึกษา	นักเรียน 360-719 มีผู้บริหาร 1 ผู้ช่วย 1 ตำแหน่ง นักเรียน 720-1,079 มีผู้บริหาร 1 ผู้ช่วย 2 ตำแหน่ง นักเรียน 1,080-1,679 มีผู้บริหาร 1 ผู้ช่วย 3 ตำแหน่ง นักเรียน 1,680 ขึ้นไป มีผู้บริหาร 1 ผู้ช่วย 4 ตำแหน่ง หมายเหตุ ให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน							
บุคลากรสนับสนุนการสอน	อัตราจ้าง ประมาณร้อยละ 10 ของครูสายงานการสอน							

เกณฑ์บุคลากรสนับสนุนการสอน

บุคลากรสนับสนุนการสอน เช่น งานธุรการ การเงิน การพัสดุ ฯลฯ ให้มีจำนวนประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนข้าราชการครูสายงานการสอน
ทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด ดังตาราง สำหรับโรงเรียนที่มีอัตราจ้างข้าราชการครูสายงาน
การสอนเกินเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด จะมีบุคลากรสนับสนุนการสอนได้จำนวนเท่าใด ให้ทำความตกลงกับ ก.ค. เป็นกรณี ๆ ไป

จำนวนนักเรียน	จำนวนครู	บุคลากร สนับสนุนการสอน	ความรู้ความชำนาญ
101 - 200	6	1	พิจารณาตามความจำเป็น ดังนี้
201 - 400	12	1	1. โฆษณาการ
401 - 600	20	2	2. อนามัยโรงเรียน
601 - 800	28	3	3. บรรณารักษ์
801 - 1,000	36	4	4. การเงิน
1,001 - 1,200	44	4	5. ธุรการ
1,201 - 1,400	52	5	6. บันทึกข้อมูล
1,401 - 1,600	60	6	7. ไลศทัศนศึกษา
1,601 - 1,800	68	7	8. คอมพิวเตอร์
1,801 - 2,000	76	8	9. ทะเบียนวัดผล
2,001 - 2,200	84	8	10. พัสดุ
2,201 - 2,400	92	9	11. แผนงาน
2,401 - 2,600	100	10	
2,601 - 2,800	108	11	
2,801 - 3,000	116	12	
3,001 - 4,000	140	14	

(๓๖)

เนื้อหา

ที่ ศธ 1504(สนร.)

สำนักงาน

กระทรวงศึกษาธิการ

กรุงเทพฯ 2539

เรื่อง เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

เรียน อธิบดีกรมสามัญศึกษา

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศธ 1504(สนร.)/16 ลงวันที่ 8 มกราคม 2539

สิ่งที่ส่งมาด้วย เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 1 ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ก.ค. ได้กำหนดเกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา มาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคำนวณอัตราค่าจ้างข้าราชการครู ในสังกัดสังกัดกรมสามัญศึกษา นั้น

บัดนี้ ก.ค. ได้มีมติให้ปรับปรุงเกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ให้ยกเลิกเกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามหนังสือที่อ้างถึง โดยให้ใช้เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ ก.ค. กำหนดใหม่แทน ดังรายละเอียดในเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้
2. ให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กใหญ่
3. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลักษณะเฉพาะที่มีบริเวณแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป และไม่สามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานอัตราค่าจ้างตามที่ ก.ค. กำหนดได้ อาจขอให้ ก.ค. พิจารณากำหนดตำแหน่งข้าราชการครู เป็นรายกรณีไป
4. โรงเรียนที่มีอัตราค่าจ้างข้าราชการครูสายงานการสอนเกินเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด จะมีบุคลากรสนับสนุนการสอนได้จำนวนเท่าใดให้ทำความตกลงกับ ก.ค. เป็นกรณี ๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมยศ มีเทศน์

(นายสมยศ มีเทศน์)

เลขาธิการ ก.ค.

กองวิชาการบริหารงานบุคคล

กลุ่มงานพัฒนานโยบายฯ

โทร. 0 2280 1100

โทรสาร 0 2280 1093

สำเนาถูกต้อง

(น.ย.กิตติ หังกร วัฒนกุล)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 89

เกณฑ์อัตราค่าจ้างข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรมสามัญศึกษา

(ส่งพร้อมหนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศร 1305/467 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545)

รายการ	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย												
สายงานการสอน	$X = \frac{na}{b}$ X = จำนวนครูสายงานการสอนทั้งหมด n = จำนวนห้องเรียน a = จำนวนนักเรียน : ห้องเรียน (40 : 1) b = ครู : นักเรียน (1 : 20) เงื่อนไข - การจัดทำห้องเรียนแต่ละชั้นหากมีเศษ 10 คนขึ้นไป ให้เพิ่ม 1 ห้อง - การคิดจำนวนครูทุกระดับให้ไปัดเศษตามหลักคณิตศาสตร์													
สายงานบริหารในสถานศึกษา	<table border="0"> <tr> <td>นักเรียน 360-719</td><td>มีผู้บริหาร 1</td><td>ผู้ช่วย 1 ตำแหน่ง</td></tr> <tr> <td>นักเรียน 720 -1,079</td><td>มีผู้บริหาร 1</td><td>ผู้ช่วย 2 ตำแหน่ง</td></tr> <tr> <td>นักเรียน 1,080-1,679</td><td>มีผู้บริหาร 1</td><td>ผู้ช่วย 3 ตำแหน่ง</td></tr> <tr> <td>นักเรียน 1,680 ขึ้นไป</td><td>มีผู้บริหาร 1</td><td>ผู้ช่วย 4 ตำแหน่ง</td></tr> </table> หมายเหตุ ให้ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนปฏิบัติการสอนไปน้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก		นักเรียน 360-719	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 1 ตำแหน่ง	นักเรียน 720 -1,079	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 2 ตำแหน่ง	นักเรียน 1,080-1,679	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 3 ตำแหน่ง	นักเรียน 1,680 ขึ้นไป	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 4 ตำแหน่ง
นักเรียน 360-719	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 1 ตำแหน่ง												
นักเรียน 720 -1,079	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 2 ตำแหน่ง												
นักเรียน 1,080-1,679	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 3 ตำแหน่ง												
นักเรียน 1,680 ขึ้นไป	มีผู้บริหาร 1	ผู้ช่วย 4 ตำแหน่ง												
บุคลากรสนับสนุนการสอน	อัตราจ้าง ประมาณร้อยละ 10 ของครูสายงานการสอน													

รายงาน

ของคณะกรรมการการศึกษา
พิจารณาศึกษาเรื่อง
สภาพและปัญหาการบริหาร
เขตพื้นที่การศึกษา

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ ๙/๒๕๕๗

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการศึกษา

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่
กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการพัฒนา
การศึกษาของชาติ นั้น คณะกรรมการฯ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน

๒. นายเกรียงไกร ไชยมงคล

๓. นายนิสิต สินธุไพร

๔. นายพงษ์พิช รุ่งเป้า

๕. นายยุทธศิลป์ ฐาปนกุล

๖. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ

๗. นายสมมาตร เจ๊ะนา

๘. นายโสภณ ชาร์มย์

๙. นางบุญเรือน ศรีธเรศ

๑๐. นายวิทยา ทรงคำ

๑๑. นายสนั่น สุขากุล

๑๒. นายชาญศักดิ์ ชวลิตนิตธรรม

๑๓. นายพายุ์ บันเกิด

๑๔. นายลิขิต หมู่ดี

๑๕. นายเสรี สาระนันท์

๑๖. นายประกอบ รัตนพันธ์

๑๗. นางกัณตวรรณ กุลจรรยาวิวัฒน์

ประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ

โฆษกคณะกรรมการ

โฆษกคณะกรรมการ

โฆษกคณะกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

เลขานุการคณะกรรมการ

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการการศึกษา ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพ
และปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา เสร็จสิ้นแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภา
พิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิจิตร ศรีสอ้าน

(ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน)
ประธานคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๐๖

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๐๗

สำเนาถูกต้อง

(นายสนันตย์ โลหะชาละ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

กนกวรรณ พิมพ์

อนนต์ ร้าง

ฐานุร ตรวจ

คำนำ

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ในส่วนกลางมีการยุบรวมหน่วยงานใหญ่ถึง ๓ หน่วยงานเข้าด้วยกัน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(สพช.) กรมสามัญศึกษา(สศ.) และกรมวิชาการ(วก.) สำหรับส่วนภูมิภาคได้ยุบรวมหน่วยงาน และสถานศึกษารวม ๔ สังกัดเข้าด้วยกัน ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด(สพจ.) สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด(สศจ.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด(ศธจ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) ตั้งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีการยุบหน่วยงานระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตั้งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผลให้ทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาได้รับผลกระทบโดยตรง

ดังนั้นในคราวประชุมคณะกรรมการการศึกษา สมทผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๗๙/๒๕๔๖ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖ จึงได้มีมติพิจารณาศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจกได้ทราบสภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งได้รับทราบข้อเท็จจริง ความคิดเห็นจาก ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเดินทางไปศึกษาสภาพจริงในเขตพื้นที่การศึกษา การประชุม สัมมนาและศึกษาวิเคราะห์สรุปเป็นแนวทางแก้ไขปัญา เสนอสมทผู้แทนราษฎรต่อไป

ใบแทรกแก้ไขคำผิด
รายงานของคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

หน้าสารบัญ ข้อ ๓

จากเดิมว่า “ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร”
แก้ไขเป็นความใหม่ว่า “ข้อสังเกตของคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร”

กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

หน้า

รายงาน	๑
๑. วิธีการพิจารณาศึกษา	๑
๒. ผลการพิจารณาศึกษา	๔
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา	๕
ส่วนที่ ๒ สภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา	๑๓
ส่วนที่ ๓ บทสรุปของผลการพิจารณาศึกษา	๒๐
๓. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร	๒๒
๔. ภาคผนวก	๒๕
ภาคผนวก ๑	๒๖
ภาคผนวก ๒	๒๘
ภาคผนวก ๓	๓๐
ภาคผนวก ๔	๓๑
ภาคผนวก ๕	๓๔

รายงานการพิจารณาของ
คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
พิจารณาศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร โดยมีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนการศึกษาของชาติ แล้วรายงานต่อสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น

ในคราวประชุมคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๗๙/๒๕๔๖ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖ ได้มีมติพิจารณาศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ซึ่งได้รับผลกระทบจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อจักได้ทราบสภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา และปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งได้รับทราบข้อเท็จจริง ความคิดเห็นจากครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเดินทางไปศึกษาสภาพจริงที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาวิเคราะห์สรุปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘๙ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๕ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษานั้น คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research and Quantitative Research) ดังนี้

๑.๑ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

๑.๑.๑ ภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา ได้ศึกษาครอบคลุมทั้ง ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง พร้อมทั้งได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละภาคโดยผู้ทรงคุณวุฒิ คือ คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๑๗ คนเป็นผู้กำหนด (ภาคผนวก ๑) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นจังหวัดมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ จังหวัด และเป็นเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนทั้งสิ้น ๓๖ เขตของทั้งสี่ภูมิภาค

๑.๑.๒ บุคลากรเป้าหมาย กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรเป้าหมายศึกษาจาก ๒ กลุ่มหลักได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารและบุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ได้เป็นบุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้แทนชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นดังรายละเอียดต่อไปนี้

บุคลากรเป้าหมายที่เข้าร่วมรับฟังความเห็น

ภาคภูมิศาสตร์	จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนบุคลากรเป้าหมาย	วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการ
๑. ภาคใต้	๑. ปัตตานี	เขต ๑ - ๒	๒๑๑	๘ กันยายน ๒๕๕๖
	๒. สตูล	เขต ๑	๑๑๓	๙ กันยายน ๒๕๕๖
	๓. นครศรีธรรมราช	เขต ๑ - ๔	๑๒๐	๑๕ กันยายน ๒๕๕๖
๒. ภาคเหนือ	๑. พะเยา	เขต ๑ - ๒	๑๘๙	๒๖ กันยายน ๒๕๕๖
	๒. เชียงใหม่	เขต ๑ - ๕	๔๐๒	๒๙ กันยายน ๒๕๕๖
๓. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑. สกลนคร	เขต ๓	๖๑	๒๑ กันยายน ๒๕๕๖
	๒. กาฬสินธุ์	เขต ๑ - ๓	๕๒๓	๒๖ กันยายน ๒๕๕๖
	๓. บุรีรัมย์	เขต ๑ - ๔	๓๗๔	๒๖ กันยายน ๒๕๕๖
	๔. ร้อยเอ็ด	เขต ๑ - ๓	๕๒๓	๒๙ กันยายน ๒๕๕๖
	๕. นครราชสีมา	เขต ๑ - ๗	๘๙๖	๑๘ และ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖
๔. ภาคกลาง	๑. สิงห์บุรี	เขต ๑	๒๕๙	๒๙ กันยายน ๒๕๕๖
	๒. กรุงเทพมหานคร	เขต ๑ - ๓	๑๐	๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖
รวมทั้งสิ้น	๑๒ จังหวัด	๓๖ เขต	๓,๖๘๑ คน	๘ วัน

๑.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ ๒ วิธีดังนี้

๑.๒.๑ ศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๑) ผลการศึกษาสภาพการเตรียมความพร้อมการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษาในเขตตรวจราชการที่ ๑ - ๑๒ และกรุงเทพมหานคร โดยสำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

๒) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเขตพื้นที่การศึกษา

๓) ข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาตามกรอบประเด็นการศึกษาที่คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎรกำหนด

๑.๒.๒ ศึกษาจากการรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรเป้าหมายในเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการลงพื้นที่จริงเพื่อรับฟังความคิดเห็น ๑ วันต่อครั้ง โดยดำเนินการเป็น ๒ ช่วง ได้แก่

ช่วงแรก จัดประชุมรวมกลุ่มบุคลากรเป้าหมาย

ช่วงที่สอง จัดประชุมกลุ่มย่อย

โดยได้เดินทางไปจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นในสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

- (๑) วันจันทร์ที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๖ ณ โรงแรมซีเอสปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
- (๒) วันอังคารที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๖ ณ หอประชุมโรงเรียนกำแพงวิทยา อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- (๓) วันจันทร์ที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖ ณ หอประชุมสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล นครศรีธรรมราช อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- (๔) วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๖ ณ โรงแรมปากช่องแลนด์มาร์ค อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- (๕) วันอาทิตย์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๖ ณ หอประชุมโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร
- (๖) วันศุกร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ ณ หอประชุมโรงเรียนสีดาวิทยา กิ่งอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
- (๗) วันศุกร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ ณ ห้องประชุมศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมเขต ๗ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
- (๘) วันศุกร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ ณ โรงแรมริมปาว อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
- (๙) วันศุกร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตสารสนเทศพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
- (๑๐) วันจันทร์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๖ ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- (๑๑) วันจันทร์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๖ ณ โรงแรมเพชรรัตนการ์เดน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- (๑๒) วันจันทร์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๖ ณ หอประชุมโรงเรียนสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

๑.๒.๓ เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมและชี้แจงข้อเท็จจริง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑. นายพร รุจนเวช	ผู้อำนวยการ
๒. นายวิโรจน์ วรรณวงศ์สอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมนนท์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑. นายปรีชา วิจิตรสิงห์	ผู้อำนวยการ
๒. นายเชิดชัย พลานินันท์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓

๑. นายสมยศ ศิริบรรณ	ผู้อำนวยการ
๒. นางสาว สุชน ไชยะกุล	ผู้แทนโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา
๓. นางจินตนา ชูสังข์	ผู้แทนโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา
๔. นายวิษณุ แสงสว่าง	ผู้แทนโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๓ เครื่องมือในการศึกษา มี ๓ แบบดังนี้

๑.๓.๑ แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา ได้สร้างแบบสำรวจดังกล่าวขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารสำนักงานในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลตามกรอบประเด็นการศึกษาที่ คณะกรรมการการศึกษากำหนด (ภาคผนวก ๒)

๑.๓.๒ กรอบประเด็นในการรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้เป็นแนวทางในการนำประเด็นในการอภิปรายระดมการรับฟังความคิดเห็นรวมและประเด็นอภิปรายกลุ่มย่อยครอบคลุมถึงความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาในการดำเนินงานตามภารกิจการศึกษาและการส่งเสริมสนับสนุน การศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา (ภาคผนวก ๓)

๑.๓.๓ แบบสอบถามรายบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากบุคลากร รายบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งๆ คณะกรรมการจึงได้สร้างแบบสอบถามรายบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นหลักครอบคลุมถึงสภาพ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา (ภาคผนวก ๔) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรเป้าหมายที่เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นในแต่ละครั้ง

๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณร่วมกัน

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ได้จัดแบ่งผลการพิจารณาศึกษาออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

ส่วนที่ ๒ สภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา และแนวทางแก้ไขการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา

ส่วนที่ ๓ บทสรุปของผลการพิจารณาศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน ๕ ภาคภูมิศาสตร์พบข้อสรุป
๑๑ ประการ ดังตารางสรุปข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา ต่อไปนี้

ตารางสรุปข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

ภาคเหนือ

[1] ชื่อเขต พื้นที่	[2] ขนาดเขต พื้นที่ (ตร.กม.)	[3] กลุ่ม อำเภอ	[4] ขนาด ประชากร	[5] พื้นที่ สำนักงาน (ตร.ม.)	[6] ที่ตั้ง สำนักงาน	[7] จำนวนสถานศึกษา			[8] จำนวนครู			[9] จำนวนนักเรียน			[10] อัตรากำลัง		[11] ระยะทาง(กม.) เขตพื้นที่ สถานศึกษา		
						รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	กรอบ	จริง	ใกล้สุด	ไกลสุด	เฉลี่ย
เชียงใหม่																			
เขต 1	1,625.9	4	419,184.0	2,000.0	ชั้น 4 อาคารศาลากลางจังหวัด	145.0	75.0	220.0	2,026.0	3,411.0	5,437.0	36,987.0	47,642.0	84,629.0	131.0	128.0	3.0	120.0	61.5
เขต 2	4,137.6	5	330,628.0	531.0	สนง.เขตฯ 2 อ.แม่วิม	235.0	21.0	256.0	2,211.0	232.0	2,443.0	39,313.0	4,314.0	43,627.0	131.0	128.0	3.0	120.0	61.5
เขต 3	4,690.0	5	319,652.0	NA	สปอ. ฝาง(เดิม)	164.0	14.0	178.0	1,976.0	381.0	2,357.0	51,176.0	7,193.0	58,369.0	130.0	72.0	0.3	250.0	125.2
เขต 4	1,343.1	5	270,709.0	1,038.0	ร.ร.บ้านทุ่งฮ้อ (ขุนเล็ก)	168.0	27.0	195.0	2,315.0	456.0	2,771.0	28,828.0	7,128.0	35,956.0	131.0	111.0	1.0	66.0	33.5
เขต 5	8,401.6	5	251,169.0	280.0	สปอ.ฮอด	232.0	7.0	239.0	1,842.0	102.0	1,944.0	40,967.0	2,479.0	43,446.0	140.0	68.0	0.4	360.0	180.2
รวม	20,198.2	24	1,591,342.0	3,849.0		944.0	144.0	1,088.0	10,370.0	4,582.0	14,952.0	197,271.0	68,756.0	266,027.0	663.0	507.0	7.7	916.0	461.9
เฉลี่ย	4,039.6	4.8	318,268.4	962.3		188.8	28.8	217.6	2,074.0	916.4	2,990.4	39,454.2	13,751.2	53,205.4	132.6	101.4	1.5	183.2	92.4
พะเยา																			
เขต 1	1,936.0	4	239,401.0	1,417.0	สทจ.(เดิม), สปจ.(เดิม)	148.0	13.0	161.0	2,283.0	298.0	2,581.0	35,194.0	5,829.0	41,023.0	131.0	124.0	2.0	63.0	32.5
เขต 2	4,399.1	5	246,138.0	594.0	สปอ.จุน (เดิม)	150.0	5.0	155.0	1,871.0	151.0	2,022.0	37,129.0	3,458.0	40,587.0	100.0	78.0	1.0	80.0	40.5
รวม	6,335.1	9	485,539.0	2,011.0		298.0	18.0	316.0	4,154.0	449.0	4,603.0	72,323.0	9,287.0	81,610.0	231.0	202.0	3.0	143.0	73.0
เฉลี่ย	3,167.5	4.5	242,769.5	1,005.5		149.0	9.0	158.0	2,077.0	224.5	2,301.5	36,161.5	4,643.5	40,805.0	115.5	101.0	1.5	71.5	36.5
รวมภาคเหนือ	26,533.3	33	2,076,881.0	5,860.0		1,242.0	162.0	1,404.0	14,524.0	5,031.0	19,555.0	269,594.0	78,043.0	347,637.0	894.0	709.0	10.7	1,059.0	534.9
เฉลี่ยภาคเหนือ	3,790.5	4.7	296,697.3	976.7		177.4	23.1	200.6	2,074.9	718.7	2,793.6	38,513.4	11,149.0	49,662.4	127.7	101.3	1.5	151.3	76.4

หมายเหตุ 1. ข้อมูลได้จากแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษาที่รวบรวมโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ

2. NA คือ ไม่ได้รับข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Non Available)

ตารางสรุปข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

[1] ชื่อเขต พื้นที่	[2] ขนาดเขต พื้นที่ (ตร.กม.)	[3] กลุ่ม อำเภอ	[4] ขนาด ประชากร	[5] พื้นที่ สำนักงาน (ตร.ม)	[6] ที่ตั้ง สำนักงาน	[7] จำนวนสถานศึกษา			[8] จำนวนครู			[9] จำนวนนักเรียน			[10] อัตรากำลัง		[11] ระยะทาง(กม.) เขตพื้นที่ สถานศึกษา		
						รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	กรอบ	จริง	ใกล้สุด	ไกลสุด	เฉลี่ย
ร้อยเอ็ด																			
เขต 1	2,034.0	7	445,515.0	4,208.0	สพจ. (เดิม)	262.0	11.0	273.0	4,038.0	359.0	4,397.0	74,037.0	5,909.0	79,946.0	101.0	271.0	0.2	47.0	23.6
เขต 2	3,117.0	8	510,249.0	2,262.0	ร.ร.สุวรรณภูมิ อ.สุวรรณภูมิ	365.0	8.0	373.0	4,446.0	113.0	4,559.0	89,551.0	2,948.0	92,499.0	NA	112.0	o	80.0	40.0
เขต 3	2,684.0	5	375,394.0	NA	สพอ. โพนทอง (เดิม)	231.0	10.0	241.0	3,213.0	167.0	3,380.0	64,287.0	3,849.0	68,136.0	110.0	90.0	o	55.0	27.5
รวม	7,835.0	20	1,331,158.0	6,470.0		858.0	29.0	887.0	11,697.0	639.0	12,336.0	227,875.0	12,706.0	240,581.0	211.0	473.0	0.2	182.0	91.1
เฉลี่ย	2,611.7	6.7	443,719.3	3,235.0		286.0	9.7	295.7	3,899.0	213.0	4,112.0	75,958.3	4,235.3	80,193.7	105.5	157.7	0.06	60.7	30.4
กาฬสินธุ์																			
เขต 1	2,153.2	6	327,728.0	1,340.0	สนง.เขตฯ 1 อ.เมืองกาฬสินธุ์	213.0	14.0	227.0	3,063.0	276.0	3,339.0	58,783.0	5,244.0	64,027.0	120.0	213.0	0.4	99.0	49.7
เขต 2	2,068.8	5	309,713.0	300.0	ร.ร.ห้วยเม็กวิทยาคม อ.ห้วยเม็ก	198.0	10.0	208.0	2,612.0	157.0	2,769.0	49,415.0	3,659.0	53,074.0	100.0	78.0	o	90.0	45.0
เขต 3	2,724.7	7	350,840.0	714.0	สพอ. ห้วยผึ้ง (เดิม)	221.0	13.0	234.0	3,462.0	173.0	3,635.0	58,632.0	3,130.0	61,762.0	103.0	103.0	o	68.0	37.0
รวม	6,946.7	18	988,281.0	2,354.0		632.0	37.0	669.0	9,137.0	606.0	9,743.0	166,830.0	12,033.0	178,863.0	323.0	394.0	0.4	257.0	131.7
เฉลี่ย	2,315.6	6.0	329,427.0	784.6		210.7	12.3	223.0	3,045.7	202.0	3,247.7	55,610.0	4,011.0	59,621.0	107.7	131.3	0.13	85.7	43.9

ตารางสรุปข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

บุรีรัมย์																			
เขต 1	1,913.3	4	407,618.0	NA	สศจ., สปจ. (เดิม)	221.0	10.0	231.0	3,165.0	238.0	3,403.0	59,554.0	4,943.0	64,497.0	130.0	169.0	2.5	44.0	23.3
เขต 2	2,591.0	5	388,029.0	482.0	สพอ.ประโคนชัย (เดิม)	244.0	2.0	246.0	3,324.0	34.0	3,358.0	75,266.0	703.0	75,969.0	131.0	83.0	0.4	83.0	41.7
เขต 3	3,542.5	8	422,285.0	820.0	ที่ว่าการ อ.นางรองหลังเก่า, สศอ.นางรอง,สปอ.นางรอง	238.0	6.0	244.0	3,583.0	130.0	3,713.0	77,753.0	4,474.0	82,227.0	NA	115.0	0.5	72.0	36.3
เขต 4	2,306.0	6	317,112.0	605.0	โรงเรียนพุทไธสง	209.0	3.0	212.0	2,960.0	NA	2,960.0	49,815.0	1,112.0	50,927.0	112.0	84.0	0	80.0	80.0
รวม	10,352.8	23	1,535,044.0	1,907.0		912.0	21.0	933.0	13,032.0	402.0	13,434.0	262,388.0	11,232.0	273,620.0	373.0	451.0	3.4	279.0	181.3
เฉลี่ย	2,588.2	5.8	383,761.0	635.7		228.0	5.3	233.3	3,258.0	134.0	3,358.5	65,597.0	2,808.0	68,405.0	124.3	112.8	0.85	69.8	45.3
สกลนคร																			
เขต 3	3,197.0	5	335,341.0	647.0	สพอ.วานรนิวาส	220.0	7.0	227.0	2,843.0	53.0	2,896.0	60,613.0	990.0	61,603.0	131.0	78.0	0.2	65.0	32.6
นครราชสีมา																			
เขต 1	1,432.6	2	567,556.0	971.9	สปจ. (เดิม)	163.0	39.0	202.0	3,630.0	966.0	4,596.0	81,714.0	20,765.0	102,479.0	130.0	193.0	1.0	76.0	38.5
เขต 2	2,544.1	5	308,518.0	700.0	สพอ. จักรราช	193.0	8.0	201.0	2,850.0	109.0	2,959.0	51,293.0	3,163.0	54,456.0	110.0	95.0	0.05	92.0	46.0
เขต 3	5,521.4	4	236,484.0	444.0	สพอ., สศอ.นครบุรี	203.0	8.0	211.0	2,312.0	366.0	2,678.0	52,155.0	3,556.0	55,711.0	131.0	62.0	0.2	108.0	54.1
เขต 4	3,833.0	3	378,188.0	300.0	สพอ.สีคิ้ว (เดิม)	210.0	24.0	234.0	2,702.0	601.0	3,303.0	50,080.0	13,646.0	63,726.0	130.0	85.0	0.2	144.0	72.1
เขต 5	3,243.7	6	337,941.0	260.0	สนง.เขตฯ 5 อ.ด่านขุนทด	242.0	7.0	249.0	2,850.0	147.0	2,997.0	55,189.0	NA	55,189.0	131.0	96.0	0.05	90.0	45.0
เขต 6	1,658.6	6	274,945.0	252.0	สพอ.บัวใหญ่ (เดิม)	196.0	5.0	201.0	2,171.0	148.0	2,319.0	47,665.0	3,072.0	50,737.0	131.0	86.0	1.5	60.0	30.8
เขต 7	2,795.4	6	372,176.0	840.0	สพอ.ชุมพวง	243.0	8.0	251.0	3,168.0	55.0	3,223.0	66,290.0	782.0	67,072.0	131.0	77.0	0.5	80.0	40.3
รวม	21,028.8	32	2,475,808.0	3,767.9		1,450.0	99.0	1,549.0	19,683.0	2,392.0	22,075.0	404,386.0	44,984.0	449,370.0	894.0	694.0	3.5	650.0	326.7
เฉลี่ย	3,004.1	4.6	353,686.9	538.3		207.1	14.1	221.3	2,811.9	341.7	3,153.6	57,769.4	7,497.3	64,195.7	127.7	99.1	0.5	92.9	46.7
รวมภาคอีสาน	49,360.3	98	6,665,632.0	15,145.9		4,072.0	193.0	4,265.0	56,392.0	4,092.0	60,484.0	1,122,092.0	81,945.0	1,204,037.0	1,932.0	2,090.0	7.7	1,433.0	763.4
เฉลี่ยภาคอีสาน	2,742.2	5.4	370,312.9	946.6		226.2	10.7	236.9	3,132.9	240.7	3,360.2	62,338.4	4,820.3	66,890.9	120.8	116.1	0.4	79.6	42.4

ณ

ตารางสรุปข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

ภาคกลาง

[1] ชื่อเขต พื้นที่	[2] ขนาดเขต พื้นที่ (ตร.กม.)	[3] กลุ่ม อำเภอ	[4] ขนาด ประชากร	[5] พื้นที่ สำนักงาน (ตร.ม)	[6] ที่ตั้ง สำนักงาน	[7] จำนวนสถานศึกษา			[8] จำนวนครู			[9] จำนวนนักเรียน			[10] อัตรากำลัง		[11] ระยะทาง(กม.) เขตพื้นที่ สถานศึกษา		
						รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	กรอบ	จริง	ไกลสุด	ไกลสุด	เฉลี่ย
สิงห์บุรี	822.5	6	223,158.0	2,286.0	สปจ.	146.0	16.0	162.0	2,187.0	270.0	2,457.0	30,700.0	6,548.0	37,248.0	130.0	181.0	0.02	30.0	15.0
กทม.																			
เขต 1	100.8	17	1,749,778.0	10,000.0	โรงเรียนพญาไท	58.0	287.0	345.0	5,697.0	9,838.0	15,535.0	117,657.0	157,205.0	274,862.0	130.0	148.0	๐	30.0	15.0
เขต 2	954.0	18	2,170,316.0	1,104.0	โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์	43.0	294.0	337.0	4,737.0	7,538.0	12,275.0	107,647.0	114,698.0	222,345.0	131.0	112.0	๐	30.0	15.0
เขต 3	419.0	15	543,626.0	1,094.0	โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม	54.0	625.0	679.0	4,100.0	6,516.0	10,616.0	89,936.0	108,336.0	198,272.0	NA	77.0	๐	40.0	20.0
รวม	1,473.8	50	4,463,720.0	12,198.0		155.0	1,206.0	1,361.0	14,534.0	23,892.0	38,426.0	315,240.0	380,239.0	695,479.0	261.0	337.0	๐	100.0	50.0
เฉลี่ย	491.3	16.7	1,487,906.7	4,066.0		51.7	402.0	453.7	4,844.7	7,964.0	12,808.7	105,080.0	126,746.3	231,826.3	130.5	112.3	๐	33.3	16.7
รวมภาคกลาง	2,296.3	56	4,686,878.0	14,484.0		301.0	1,222.0	1,523.0	16,721.0	24,162.0	40,883.0	345,940.0	386,787.0	732,727.0	391.0	518.0	0.02	130.0	65.0
เฉลี่ยภาคกลาง	574.1	14.0	1,171,719.5	3,621.0		75.3	305.5	380.8	4,180.3	6,040.5	10,220.8	86,485.0	96,696.8	183,181.8	130.3	129.5	0.005	32.5	16.3

ตารางสรุปข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

ภาคใต้

(1) ชื่อเขต พื้นที่	(2) ขนาดเขต พื้นที่ (ตร.กม.)	(3) กลุ่ม อำเภอ	(4) ขนาด ประชากร	(5) พื้นที่ สำนักงาน (ตร.ม)	(6) ที่ตั้ง สำนักงาน	(7) จำนวนสถานศึกษา			(8) จำนวนครู			(9) จำนวนนักเรียน			(10) อัตรากำลัง		(11) ระยะทาง(กม.) เขตพื้นที่ สถานศึกษา		
						รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	กรอบ	จริง	ใกล้สุด	ไกลสุด	เฉลี่ย
ปัตตานี																			
เขต 1	764.0	6	318,718.0	576.0	สปปจ. (เดิม)	159.0	33.0	192.0	5,072.0	1,271.0	6,343.0	51,240.0	29,311.0	80,551.0	130.0	166.0	1.0	82.0	41.5
เขต 2	1,175.0	6	254,265.0	NA	สคจ. (เดิม)	177.0	35.0	212.0	641.0	1,271.0	1,912.0	49,077.0	16,283.0	65,360.0	130.0	131.0	5.0	46.0	25.5
รวม	1,939.0	12	572,983.0	576.0		336.0	68.0	404.0	5,713.0	2,542.0	8,255.0	100,317.0	45,594.0	145,911.0	260.0	297.0	6.0	128.0	67.0
เฉลี่ย	969.5	6.0	286,491.5	576.0		168.0	34.0	202.0	2,856.5	1,271.0	4,127.5	50,158.5	22,797.0	72,955.5	130.0	148.5	3.0	64.0	33.5
นครศรีธรรมราช																			
เขต 1	1,243.6	4	389,109.0	11,208.0	สคจ. (เดิม)	146.0	51.0	197.0	3,238.0	1,506.0	4,744.0	51,231.0	29,909.0	81,140.0	NA	171.0	1.0	40.0	20.5
เขต 2	3,739.0	8	407,578.0	NA	สปปอ. ห่วงสง	236.0	37.0	273.0	3,481.0	954.0	4,435.0	61,884.0	24,089.0	85,973.0	131.0	152.0	0.7	100.0	50.4
เขต 3	3,998.4	6	437,166.0	648.0	สนง.เขตฯ 3 อ.เชียรใหญ่	288.0	37.0	325.0	3,809.0	372.0	4,181.0	73,011.0	10,533.0	83,544.0	140.0	105.0	0	90.0	45.0
เขต 4	2,542.6	5	281,585.0	2,000.0	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	162.0	18.0	180.0	2,716.0	247.0	2,963.0	44,708.0	5,639.0	50,347.0	126.0	90.0	4.0	100.0	52.0
รวม	11,523.6	23	1,515,438.0	13,856.0		832.0	143.0	975.0	13,244.0	3,079.0	16,323.0	230,834.0	70,170.0	301,004.0	397.0	518.0	5.7	330.0	167.9
เฉลี่ย	2,880.9	5.8	378,859.5	4,618.7		208.0	35.8	243.8	3,311.0	769.8	4,080.8	57,708.5	17,542.5	75,251.0	132.3	129.5	1.9	82.5	42.0
สตูล	2,485.0	7	268,795.0	16,689.3	สนง.เขตฯ สตูล	180.0	23.0	203.0	3,054.0	659.0	3,713.0	47,988.0	8,755.0	56,743.0	NA	151.0	0.8	94.0	47.4
รวมภาคใต้	15,947.6	42	2,357,216.0	31,121.3		1,348.0	234.0	1,582.0	22,011.0	6,280.0	28,291.0	379,139.0	124,519.0	503,658.0	657.0	966.0	12.5	552.0	282.3
เฉลี่ยภาคใต้	2,278.2	6.0	336,745.1	6,224.3		192.6	33.4	226.0	3,144.4	897.1	4,041.6	54,162.7	17,788.4	71,951.1	131.4	138.0	1.8	78.9	40.3

จากตารางสรุปข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง ๑๑ ประการ ดังนี้

๑. **เขตพื้นที่การศึกษา** ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาเขต๑ และเขตอื่น (เขตพื้นที่การศึกษา ๒ ถึง ๗) กระจายครอบคลุมทั้ง ๔ ภูมิภาค รวมทั้งสิ้น ๑๒ จังหวัด

๒. **ขนาดพื้นที่ของเขตพื้นที่การศึกษา** ค่าเฉลี่ยของขนาดพื้นที่ที่ศึกษาครั้งนี้พบว่า ภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยของขนาดพื้นที่สูงสุด (๓,๗๙๐.๕ ตารางกิโลเมตร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒,๗๔๒.๒ ตารางกิโลเมตร) ภาคใต้ (๒,๒๗๘.๒ ตารางกิโลเมตร) และภาคกลาง (๕๗๔.๑ ตารางกิโลเมตร) ตามลำดับ

๓. **จำนวนอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษา** ค่าเฉลี่ยจำนวนอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษาสูงสุด ได้แก่ ภาคกลาง (๑๔ อำเภอ) ภาคใต้ (๖ อำเภอ) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๕.๔ อำเภอ) และภาคเหนือ (๔.๗ อำเภอ)ตามลำดับ

๔. **ขนาดประชากรของเขตพื้นที่การศึกษา** ค่าเฉลี่ยขนาดประชากรของเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยของขนาดประชากรสูงสุด (๑,๑๗๑,๗๑๙.๕ คน) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓๗๐,๓๑๒.๙ คน) ภาคใต้ (๓๓๖,๗๔๕.๑ คน) และภาคเหนือ (๒๙๖,๖๙๗.๓ คน) ตามลำดับ

๕. **ขนาดพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** พบว่าขนาดพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๖,๒๒๔.๓ ตารางเมตร) ภาคกลาง (๓,๖๒๑ ตารางเมตร) ภาคเหนือ (๙๗๖.๗ ตารางเมตร) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๙๔๖.๖ ตารางเมตร) ตามลำดับ

๖. **ที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** จากการศึกษาพบว่า เขตพื้นที่การศึกษาเขต๑ ส่วนใหญ่ใช้สถานที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด(สพจ.) หรือสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด (สศจ.) เดิม ซึ่งมีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ วัสดุและครุภัณฑ์ ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นใช้อาคารของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ(สพอ.)เดิม หรือที่ว่าการอำเภอ หรือมหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษา

๗. **จำนวนสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา** พบว่าสถานศึกษาของรัฐและเอกชนโดยรวม ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๓๘๐.๘ โรง) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒๓๖.๙ โรง) ภาคใต้ (๒๒๖ โรง) และภาคเหนือ (๒๐๐.๖ โรง) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่า สถานศึกษาของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๒๒๖.๒ โรง) ภาคใต้ (๑๙๒.๖ โรง) ภาคเหนือ (๑๗๗.๔ โรง) และภาคกลาง (๗๕.๓ โรง) และสถานศึกษาของเอกชนพบว่าภาคกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๓๐๕.๕ โรง) ภาคใต้ (๓๓.๔ โรง) ภาคเหนือ (๒๓.๑ โรง) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๑๐.๗ โรง) ตามลำดับ

๘. **จำนวนครูในเขตพื้นที่การศึกษา** พบว่าจำนวนครูของรัฐและเอกชนโดยรวม ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๑๐,๒๒๐.๘ คน) ภาคใต้ (๔,๐๔๑.๖ คน) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓,๓๖๐.๒ โรง)และภาคเหนือ (๒,๗๙๓.๖ คน) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำนวนครูของรัฐปรากฏว่า ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๔,๑๘๐.๓ คน) ภาคใต้ (๓๑๔๔.๔ คน) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓,๑๓๒.๙ คน) และภาคเหนือ (๒,๐๗๔.๙ คน) สำหรับจำนวนครูเอกชน ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๖,๐๔๐.๕ คน) ภาคใต้ (๘๙๗.๑ คน) ภาคเหนือ (๗๑๘.๗ คน) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒๔๐.๗ คน) ตามลำดับ

๙. จำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมพบว่า ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนสูงสุด (๑๘๓,๑๘๑.๘ คน) ภาคใต้ (๗๑,๙๕๑.๑ คน) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๖๖,๘๙๐.๙ คน) และภาคเหนือ (๕๙,๖๖๒.๔ คน) เมื่อพิจารณาจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐพบว่า ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนสูงสุด (๘๖,๔๘๕ คน) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๖๒,๓๓๘.๔ คน) ภาคใต้ (๕๔,๑๖๒.๗ คน) และภาคเหนือ (๓๘,๕๑๓.๔ คน) ส่วนจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนพบว่า ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยนักเรียนสูงสุด (๙๖,๖๙๖.๘ คน) ภาคใต้ (๑๗,๗๘๘.๔ คน) ภาคเหนือ (๑๑,๑๔๙ คน) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๔,๘๒๐.๓ คน) ตามลำดับ

๑๐. อัตรากำลังของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีอยู่จริงเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกรอบอัตรากำลังภาคเหนือมีบุคลากรทางการศึกษาดำกว่ากรอบอัตรากำลังถึง (๒๖.๔ อัตรา) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน (๔.๗ อัตรา) ภาคกลาง (๐.๘ อัตรา) ส่วนภาคอื่นมีอัตรากำลังเกินกรอบตามลำดับคือ ภาคใต้ (๖.๖ อัตรา)

๑๑. ระยะทางระหว่างสถานศึกษาถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ภาคเหนือ (๗๖.๔ กิโลเมตร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๕๒.๔ กิโลเมตร) ภาคใต้ (๔๐.๓ กิโลเมตร) และภาคกลาง (๑๖.๓ กิโลเมตร) เมื่อพิจารณาระยะทางไกลสุดระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานศึกษาไกลสุดได้แก่ ภาคเหนือ (๑๕๑.๓ กิโลเมตร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๗๙.๖ กิโลเมตร) ภาคใต้ (๗๘.๙ กิโลเมตร) และภาคกลาง (๓๒.๕ กิโลเมตร) สำหรับระยะทางไกลสุดระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้แก่ ภาคใต้ (๑.๘ กิโลเมตร) ภาคเหนือ (๑.๕ กิโลเมตร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๐.๔ กิโลเมตร) และภาคกลาง (๐.๐๐๕ กิโลเมตร)

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาพบว่าเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ ถึงเขต ๗ ในสี่ภาคภูมิศาสตร์ จำนวน ๑๒ จังหวัด เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ ส่วนใหญ่ใช้สถานที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด(สพจ.) หรือสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด(สศจ.) ซึ่งมีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่วัสดุและครุภัณฑ์ ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาอื่นใช้อาคารของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ(สพอ.) เดิม หรือที่ว่าการอำเภอ หรือมหาวิทยาลัย และยังสามรถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษาแยกเป็นรายภาค ดังนี้

ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยของขนาดพื้นที่ของเขตพื้นที่การศึกษาสูงสุด (๓๗๙๐.๕ ตารางกิโลเมตร)

ภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยจำนวนสถานศึกษาของรัฐสูงสุด (๒๒๖.๒ โรง)

กลาง มีค่าเฉลี่ยของจำนวนครูทั้งภาครัฐและเอกชนสูงสุด (๑๐,๒๒๐.๘ คน)

ภาคใต้ ขนาดพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๖,๒๒๔.๓ ตารางเมตร)

ส่วนที่ ๒

สภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา

จากการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรสถานศึกษาและจากการอภิปรายซักถามในที่ประชุมสัมมนาเรื่อง การศึกษาสภาพและ ปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาในภูมิภาคต่างๆ สามารถนำมาประมวลให้เห็นภาพรวมของการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้ดังนี้

๑. การกำหนดจำนวน อำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด

๑.๑ ความเหมาะสม/ไม่เหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้กว่าร้อยละ ๖๕ เห็นว่าไม่เหมาะสม ยกเว้นผู้ให้ข้อมูลในภาคกลางที่ประมาณร้อยละ ๕๒ ตอบว่า มีความเหมาะสม จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดจำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอเป็นเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละจังหวัดยังมีความไม่เหมาะสม โดยมีเหตุผลสำคัญจำแนกได้ดังนี้

๑.๑.๑ ด้านภูมิศาสตร์ เขตพื้นที่บริการค่อนข้างกว้างและห่างไกลกันมาก เพราะครอบคลุมพื้นที่หลายอำเภอประกอบกับลักษณะพื้นที่ในแต่ละอำเภอแตกต่างกันทำให้การเชื่อมโยงติดต่อกันระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำได้ยาก

๑.๑.๒ ด้านปริมาณสถานศึกษา การมีพื้นที่บริการกว้างขวางเกินไปทำให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีจำนวนสถานศึกษามากเกินไปและมีปริมาณแตกต่างกันในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ระยะทางจากสถานศึกษาที่อยู่อำเภอรอบนอกกับสถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไกลกันมาก ในบางท้องที่ทุรกันดารมากต้องใช้เวลาเดินทางถึง ๗ วัน

๑.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

๑.๒.๑ เขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถให้บริการแก่สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ครบถ้วน และทันเวลา

๑.๒.๒ การติดต่อสื่อสารระหว่างเขตพื้นที่กับสถานศึกษาทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่ทันเวลาเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่ทันสมัย ขณะเดียวกันสถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเดินทางมาติดต่อกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๓ ข้อเสนอแนะ

๑.๓.๑ กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงการจัดแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาให้ครอบคลุมจำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอน้อยลง เพื่อให้มีจำนวนสถานศึกษาในการกำกับดูแลน้อยลงและเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยควรมีจำนวนเขตที่จัดตั้งตามผลการศึกษาวิจัยที่ทำไว้แล้ว และไม่ควรมากกว่า ๓๐๐ เขต นอกจากนี้ การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ควรใช้หลักเกณฑ์และตัวชี้วัดแตกต่างกัน สำหรับพื้นที่ปกติและพื้นที่พิเศษ โดยให้คำนึงถึงความสะดวกและการคมนาคมขนส่งระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๓.๒ กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรงบประมาณวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เครื่องมือและเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเหมาะสมและครบถ้วน เพื่อให้สถานศึกษาและบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาได้รับข่าวสารอย่างทันเวลาและครบถ้วน

๑.๓.๓ กระทรวงศึกษาธิการ ควรพิจารณาจัดตั้งศูนย์ประสานงานระดับอำเภอขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๓.๔ การจัดตั้งและแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการควรให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

๒. ความเหมาะสมของที่ตั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการให้บริการแก่สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ความเหมาะสม/ไม่เหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลในทุกภูมิภาคประมาณร้อยละ ๖๕ เห็นว่าไม่เหมาะสม ยกเว้นภาคกลางที่ประมาณร้อยละ ๕๓ เห็นว่าเหมาะสม อย่างไรก็ตามในภาพรวมทั้งหมดอาจสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสถานที่ตั้งของสำนักงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังมีความไม่เหมาะสม เหตุผลสำคัญ คือ

๒.๑.๑ สถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีได้ตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้การติดต่อระหว่างกันไม่สะดวกและต้องใช้เวลามาก

๒.๑.๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคับแคบ แออัด ไม่มีสถานที่รองรับบุคลากรของสำนักงานอย่างเพียงพอกับตำแหน่งและจำนวนบุคลากร บางเขตพื้นที่การศึกษาแยกสำนักงานออกเป็นหลายแห่ง ทำให้ไม่สะดวกแก่ผู้มาติดต่อและการประสานงานกันในสำนักงาน

๒.๑.๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งไม่มีอาคารสำนักงานของตนเอง ต้องอาศัยอาคารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ หรือของโรงเรียนซึ่งมีพื้นที่คับแคบ ไม่เพียงพอับอัตรากำลังบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และไม่สะดวกแก่การติดต่อของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา

๒.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

การติดต่อระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษาเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะสำนักงานมีได้ตั้งอยู่ ณ จุดศูนย์กลางของเขตพื้นที่การศึกษา ขณะเดียวกันก็มีเขตพื้นที่การศึกษาบริการกว้างขวาง ครอบคลุมหลายอำเภอเกินไป

๒.๓ ข้อเสนอแนะ

กระทรวงศึกษาธิการ ควรพิจารณาสถานที่จัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้จัดตั้งอยู่ ณ เขตพื้นที่การศึกษาหรือเขตอำเภอที่เป็นศูนย์กลางการติดต่อของสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๓. การจัดเตรียมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรองรับบุคลากรและภารกิจตามโครงสร้างใหม่

๓.๑ ความเหมาะสม / ความไม่เหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๕) ทุกภูมิภาคให้ความเห็นว่าไม่เหมาะสม เหตุผลสำคัญ คือ

๓.๑.๑ การจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษาลำช้า ทำให้การจัดเตรียมอาคารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาล่าช้าไปด้วย

๓.๑.๒ เขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งไม่มีอาคารสำนักงานของตนเองต้องอาศัยอาคารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นหรืออาคารโรงเรียน ทำให้มีพื้นที่อาคารไม่เพียงพอที่จะรองรับบุคลากรตามอัตรากำลังที่มีอยู่

๓.๑.๓ ในบางเขตพื้นที่การศึกษา มีอาคารสำนักงานแยกกันอยู่ทำให้ไม่สะดวกต่อการติดต่อของบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและของสถานศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา

๓.๑.๔ การกระจายอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันยังมิได้กำหนดกรอบภารกิจและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจน ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นศูนย์รวมอำนาจในการบริหาร การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษายังไม่เป็นรูปธรรม

๓.๒ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

๓.๒.๑ สำนักงานแต่ละแห่งมีพื้นที่คับแคบไม่สามารถรองรับบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรที่มาติดต่อได้อย่างเพียงพอเหมาะสม

๓.๒.๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่มีอาคารสำนักงานของตนเองและที่แยกสำนักงานกันอยู่ทำให้ไม่สะดวกต่อการติดต่อและเกิดปัญหาในการติดต่อประสานงาน และการหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว

๓.๒.๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบอำนาจและภารกิจเดิมเป็นหลัก ยังมีได้มีการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาอันทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นศูนย์รวมอำนาจ การบริหารการศึกษาแทนการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา

๓.๓ ข้อเสนอแนะ

๓.๓.๑ กระทรวงศึกษาธิการ ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดสร้างหรือให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีสถานที่ปฏิบัติงานและให้บริการแก่ผู้มาติดต่อได้อย่างเพียงพอ และให้กลุ่มงานต่างๆของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในบริเวณเดียวกัน

๓.๓.๒ กระทรวงศึกษาธิการ ควรดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม และควรให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณะผู้บริหารและคณะกรรมการต่างๆ ดำเนินการได้โดยอิสระ โดยไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้าไปก้าวก่าย เพราะจะทำให้เสียระบบและขาดความเป็นธรรมาภิบาล

๔. การจัดบุคลากรและมอบหมายงานตามโครงสร้างของเขตพื้นที่การศึกษา

๔.๑ ความเหมาะสม/ความไม่เหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลประมาณร้อยละ ๖๕ ของทุกภูมิภาคมีความเห็นว่าไม่เหมาะสม (หากแยกเป็นรายภูมิภาคจะมีเฉพาะที่จังหวัดสิงห์บุรีเท่านั้นที่ผู้ให้ข้อมูลประมาณร้อยละ ๕๒ ที่เห็นว่าเหมาะสม) เหตุผลสำคัญที่เห็นว่าไม่เหมาะสมมีดังนี้

๔.๑.๑ การกระจายอัตรากำลังของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งแตกต่างกันและเหลื่อมล้ำกันมาก บางแห่งมีอัตรากำลังเกินต้องการ ในขณะที่หลายแห่งมีอัตรากำลังไม่เพียงพอ

๔.๑.๒ การจัดบุคลากรลงสู่ตำแหน่งและกลุ่มงานขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนทำให้บุคลากรไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ ความถนัด และความชำนาญของตนอันส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานมาก

๔.๑.๓ การมอบหมายงานในการปฏิบัติหน้าที่ยังคลุมเครือในบุคลากรบางกลุ่ม (หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ) ไม่ได้รับการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ และไม่มีตำแหน่งรองรับทำให้เกิดความสับสนเปล่าดีงานงบประมาณและทำให้บุคลากรกลุ่มดังกล่าวขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

๔.๑.๔ อัตราตำแหน่งต่างๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรองรับบุคลากรแต่ละตำแหน่งไม่มั่นใจในสถานภาพของตนเองว่าจะคงอยู่ต่อไปหรือถูกเปลี่ยนแปลง จึงทำให้ขาดความคิดริเริ่มขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน รวมทั้งการสั่งการและมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ

๔.๑.๕ บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างและกรอบภารกิจใหม่ยังปฏิบัติงานตามแบบเดิม ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา

๔.๑.๖ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัยยังมิได้รับการคุ้มครองและสวัสดิการที่เหมาะสมกับการเสี่ยงภัย

๔.๒ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

๔.๒.๑ แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอัตรากำลังแตกต่างกันมาก ทำให้เกิดกำลังคนล้นงานและขาดแคลนกำลังคนในบางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๔.๒.๒ บุคลากรแต่ละตำแหน่งส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์การทำงานตามภารกิจใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและได้รับการบรรจุไม่ตรงตำแหน่งและความชำนาญ

๔.๒.๓ บุคลากรบางกลุ่มไม่มีตำแหน่งรองรับและไม่ได้รับการมอบหมายงาน ทำให้เกิดการสูญเสียและการไม่มีงานทำของบุคลากรดังกล่าว

๔.๒.๔ บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะตำแหน่งที่ปฏิบัติอยู่ไม่มีกฎหมายรองรับและมีใช้ตัวจริง

๔.๒.๕ บุคลากรในเขตพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัย ขาดขวัญ กำลังใจ และสวัสดิภาพในการปฏิบัติหน้าที่มีอัตราการโอนย้ายออกนอกเขตพื้นที่สูงมาก

๔.๓ ข้อเสนอแนะ

๔.๓.๑ กระทรวงศึกษาธิการควรเกลี้ยและจัดอัตรากำลังให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละแห่งให้เหมาะสมกับกรอบภารกิจตามแนวปฏิรูปการศึกษา

๔.๓.๒ กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งให้มีการตราและประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาออกมาให้ครบถ้วน โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อให้มีการกำหนดตำแหน่งและบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งต่างๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะที่เป็น ตัวจริง เพื่อให้การดำเนินงานคืบหน้าต่อไป

๔.๓.๓ กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดตำแหน่งและภารกิจให้แก่บุคลากรซึ่งเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าการ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษา ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน

๔.๓.๔ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพของครูและบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาชายแดนและเสี่ยงภัย

๔.๓.๕ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรวางแผนการบรรจุและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาโดยด่วน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและให้ได้ผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ การคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งควรดำเนินการให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม ปลอดจากอิทธิพลการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

๕. การประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๕.๑ ความเหมาะสม/ความไม่เหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๖๒ เห็นว่า **ไม่มีความเหมาะสม** (หากเป็นรายภูมิภาค มีเฉพาะจังหวัดสิงห์บุรีที่ร้อยละ ๕๔ เห็นว่ามีความเหมาะสม) เหตุผลสำคัญ คือ

๕.๑.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการวางแผนการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

๕.๑.๒ การประชาสัมพันธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาน้อยและไม่ทั่วถึงในด้านการกิจและอำนาจหน้าที่ ทำให้เกิดความสับสน ความเข้าใจไม่ตรงกัน และเกิดช่องว่างในการปฏิบัติงาน

๕.๑.๓ ขาดอุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยซึ่งทำให้เป็นปัญหามากในการประชาสัมพันธ์ เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษามีระยะทางห่างไกลกัน

๕.๒ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

๕.๒.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดทิศทางการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

๕.๒.๒ บุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาได้รับข่าวสารและข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการศึกษาและการปฏิบัติงานไม่ทันกาลและไม่ครบถ้วน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ กระทรวงศึกษาธิการควรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งวางแผนกลยุทธ์การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ชัดเจน

๕.๓.๒ กระทรวงศึกษาธิการควรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง วางแผนและจัดวัสดุอุปกรณ์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจนแน่นอน และเหมาะสม เพื่อให้สามารถให้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงกัน และอย่างกว้างขวางทั่วถึงแก่สถานศึกษา และบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา

๖. ความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาในการดำเนินงานตามภารกิจปฏิบัติการศึกษา

๖.๑ ความพร้อม / ความไม่พร้อม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ ๗๕ เห็นว่ายังไม่มีความพร้อม (เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาคมีเฉพาะภาคกลางที่ประมาณร้อยละ ๕๖ เห็นว่ามีความพร้อม) ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ

- ๖.๑.๑ ภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ชัดเจน
- ๖.๑.๒ กรอบโครงสร้างไม่เหมาะสมกับกำลังคน ภารกิจ เช่น เขตพื้นที่การศึกษาบางเขตมีบุคลากรมากเกินไปเกินกรอบภารกิจ ในขณะที่บางเขตมีบุคลากรน้อย ไม่เหมาะสมกับกรอบภารกิจ
- ๖.๑.๓ งบประมาณไม่เพียงพอต่อภารกิจ และการบริหาร
- ๖.๑.๔ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับการปฏิบัติงาน
- ๖.๑.๕ สำนักงานคับแคบ ไม่เพียงพอสำหรับการรองรับบุคลากร
- ๖.๑.๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการเตรียมบุคลากร เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งตามภารกิจใหม่ ทำให้บุคลากรขาดประสบการณ์และความพร้อมในการเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งใหม่ และบางแห่งไม่เอาใจใส่ต่อการให้บริการแก่บุคลากรที่มาติดต่อ
- ๖.๑.๗ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการบริหารและจัดการที่ดี ทำให้ขาดความชัดเจนในการมอบอำนาจหน้าที่และในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรแต่ละตำแหน่ง
- ๖.๑.๘ วัฒนธรรมองค์กรและการดำเนินงานของบุคลากรแต่ละตำแหน่งที่มาจากต่างสังกัดกัน ที่มาอยู่รวมกันในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังไม่หลอมรวมเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ยังคงยึดติดกับสังกัดเดิมอยู่
- ๖.๑.๙ กลุ่มงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีความซ้ำซ้อนกัน

- ๖.๑.๑๐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการวางแผนการดำเนินงานของสำนักงานที่ชัดเจน

๖.๒ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

๖.๒.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตามภารกิจ เพราะกรอบภารกิจไม่ชัดเจน การจัดบุคลากรไม่เหมาะสมกับกรอบภารกิจ ขาดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์และขาดอาคารสถานที่ที่จะปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

๖.๒.๒ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการหลอมรวมให้เป็นบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๖.๒.๓ การปฏิบัติงานของบุคลากรและกลุ่มงานยังขาดความชัดเจนในกรอบภารกิจ ยังปฏิบัติงานระบบเดิมและซ้ำซ้อนกัน

๖.๓ ข้อเสนอแนะ

๖.๓.๑ กระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดโครงสร้างสำนักงานและกรอบภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ชัดเจน มีกฎหมายรองรับ มีการกำหนดตำแหน่ง งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่เหมาะสมเพียงพอกับกรอบภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๖.๓.๒ กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดการฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มาจากต่างสังกัดกันให้หลอมรวมเป็นบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสามารถปฏิบัติงานตามโครงสร้าง และกรอบภารกิจใหม่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๓

บทสรุปของผลการพิจารณาการศึกษา

ในคราวประชุมคณะกรรมการการศึกษา สมาชิกแทนราษฎรครั้งที่ ๗๙/๒๕๔๖ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖ ได้มีมติพิจารณาศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาซึ่งได้รับผลกระทบจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อจักได้ทราบสภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งได้รับทราบข้อเท็จจริง ความคิดเห็นจากครูผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาโดยเดินทางไปศึกษาสภาพจริงที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษาวิเคราะห์สรุปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

จากการศึกษากลุ่มเป้าหมายครอบคลุม ๔ ภาควิชา ๑๒ จังหวัด ๓๖ เขตพื้นที่ โดย การวิจัยเชิงสำรวจด้วยแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน แบบสอบถามรายบุคคลและการรับฟังความคิดเห็น จากครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓,๖๘๑ คน ระหว่างวันที่ ๘ กันยายนถึง ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๖ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

๑. การกำหนดจำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอในแต่ละเขตพื้นที่ เนื่องจากแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวนอำเภอในความรับผิดชอบกว้างขวางเกินไป ทำให้จำนวนโรงเรียนมีจำนวนมากตามไปด้วย การกำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทำได้ไม่ทั่วถึง การคมนาคม ติดต่อกันทำได้ยากเพราะพื้นที่ทุรกันดารและห่างไกลกัน ประกอบกับขาดเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้การติดต่อกันระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษาทำได้ยากล่าช้า เสียเวลา และค่าใช้จ่ายมาก

๒. ที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สืบเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งอยู่ไม่เป็นจุดศูนย์กลางหรือจุดกึ่งกลางของเขตพื้นที่ ทำให้การติดต่อสื่อสารกันระหว่างสถานศึกษา รอบนอกกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำได้ยาก เสียเวลา และเสียค่าใช้จ่ายมาก

๓. การจัดเตรียมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรองรับบุคลากรและภารกิจ ตามโครงสร้างใหม่ที่ปรากฏเป็นปัญหาชัดเจนคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งมีอาคาร คับแคบไม่สามารถรองรับบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้มาติดต่อได้อย่างเพียงพอ เหมาะสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนมากไม่มีอาคารของตนเอง ต้องอาศัยสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ หรือโรงเรียนอยู่ ในขณะที่หลายแห่งมีอาคารหน่วยงานแต่ละแห่งแยกกันอยู่ ทำให้ไม่สะดวกแก่การติดต่อและการประสานงานกันภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขณะเดียวกัน แนวการกระจายอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษายังไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ บุคลากรยังคงปฏิบัติงานตามแนวเดิมและยังคงรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๔. การจัดบุคลากรและมอบหมายงานตามโครงสร้างของเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายอัตรากำลังของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา บางแห่งเกินความต้องการ ขณะที่บางแห่งขาดอัตรากำลัง นอกจากนี้การจัดบุคลากรลงสู่ตำแหน่งก็ขาดความชัดเจนทำให้บุคลากรจำนวนมากไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตรงกับความถนัด ความชำนาญ และความสามารถของตน ยิ่งไปกว่านั้นการที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับบุคลากรแต่ละตำแหน่งทำให้ทั้งผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญ กำลังใจ และไม่กล้าที่จะตัดสินใจริเริ่มงานใหม่ เพราะไม่แน่ใจในสถานภาพตนว่าจะได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น ต่อไปหรือไม่ นอกจากนี้การที่ไม่มีตำแหน่งสำหรับบรรจุผู้ที่เคยเป็นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอและผู้ช่วย ทำให้ผู้เคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่มีงานทำ เป็นการสิ้นเปลืองและกระทบต่อขวัญกำลังใจของบุคคลดังกล่าวมาก และอีกประการหนึ่งคือ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่แต่เดิมอยู่ต่างหน่วยงานกัน เมื่อต้องมาอยู่ในสำนักงานเดียวกันยังมิได้รวมตัวเป็นเอกภาพ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาการประสานงานแล้ว หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปอาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกในหน่วยงานได้

๕. ด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ก็ยังมีความไม่เหมาะสมเนื่องด้วยขาดแผนการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน และขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย

หนึ่งในบางเขตพื้นที่การศึกษา เช่น พื้นที่การศึกษาในเขตชายแดนภาคใต้ มีปัญหาทั้ง ในด้านความยากลำบากและความเสี่ยงภัยในการเดินทาง ความปลอดภัย การปฏิบัติหน้าที่และการดำรงชีวิต จึงควรพิจารณาจัดสวัสดิการ ความปลอดภัยและค่าตอบแทนให้เป็นพิเศษ

ข้อสังเกตของคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

๑. ด้านที่ตั้งและจำนวนเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๑ การที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีที่ตั้งไม่เหมาะสมเพราะไม่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาและมีขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมหลายอำเภอกว้างขวางมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการเดินทาง การประสานงานและการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างชัดเจน

๑.๒ การกำหนดที่ตั้งและจัดแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสให้ชุมชน/ท้องถิ่น สถาบันและองค์กรอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมน้อยมาก

๑.๓ ความเร่งรีบในการยุบหน่วยงานและปิดสำนักงานของหน่วยงานทางการศึกษาที่มีอยู่เดิมในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ และระดับจังหวัด ส่งผลกระทบและสร้างความสับสนแก่บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้มาติดต่อราชการมากพอสมควร

๑.๔ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาและที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาควรใช้หลักเกณฑ์และตัวชี้วัดที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ปกติและพื้นที่พิเศษ โดยคำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ ความสะดวกในการคมนาคมและการติดต่อประสานงานระหว่างสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเปิดโอกาสให้ชุมชน/ท้องถิ่น สถาบันและองค์กรอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมด้วย

๑.๕ ควรมีการศึกษาค้นคว้านวัตกรรมในการบริหารที่เหมาะสมในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในลักษณะของเครือข่ายหรือศูนย์ประสานงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่มีความคล่องตัวในการประสานงานและมีอำนาจในการดำเนินการและตัดสินใจได้ระดับหนึ่ง

๒. การเตรียมความพร้อมและการบริหารจัดการ

๒.๑ การจัดเตรียมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงานเพื่อรองรับบุคลากรและการปฏิบัติงานตามภารกิจตามโครงสร้างใหม่ ส่วนใหญ่ขาดการเตรียมความพร้อมอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและการให้บริการแก่สถานศึกษาและประชาชนอย่างมาก

๒.๒ ในขณะที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นอื่นๆ การดำเนินการให้บุคลากรและวัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงานเดิมที่ถูกยุบรวม ขนย้ายมาไว้รวมกันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ อาจมิใช่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การติดต่อประสานงานและการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษายากลำบากมากขึ้น

๒.๓ จำนวนบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่เหมาะสมกับโครงสร้างและกรอบภารกิจ กล่าวคือ บางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยเฉพาะเขต ๑ จะมีบุคลากรมากเกินไปจนกรอบภารกิจ ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ มีบุคลากรน้อยไม่เพียงพอ เกิดภาวะ “คนล้นงาน” ในบางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ “งานล้นคน” ในบางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๒.๔ เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนในหลักเกณฑ์ของการคัดเลือกและการกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาทำให้เกิดความสับสนไม่เข้าใจในการะงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนมีการมอบหมายงานที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากรมีผลทำให้บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบุคลากรที่เป็นผู้บริหารนอกสถานศึกษา(หน่วยงานเดิม)

๒.๕ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษายังไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษา อีกทั้งความชัดเจนในความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลยังไม่เกิดขึ้น

๒.๖ การกำหนดให้เขตพื้นที่การศึกษา ๑ เป็นตัวแทนของเขตพื้นที่อื่นๆ ในการติดต่อประสานงานระดับจังหวัด ทำให้เกิดความสับสนในเชิงการบริหารระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา

๒.๗ การประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ยังทำได้ไม่ทั่วถึง ขาดเครื่องมือ และการวางแผนประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

๒.๘ ด้านสวัสดิการ สวัสดิภาพและความปลอดภัยของครูและบุคลากรในพื้นที่ห่างไกลมีปัญหาความยากลำบากในการเดินทางไปปฏิบัติราชการและการติดต่อประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่ส่งผลกระทบต่อเวลา เสียค่าใช้จ่าย ขาดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

๒.๙ ในระยะเร่งด่วน ควรปรับปรุงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเป็นเอกเทศ มีขนาดพื้นที่เหมาะสมเพียงพอและจัดให้มีวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์สำนักงานที่จำเป็นให้มีความพร้อมเพื่อรองรับบุคลากรและการปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑๐ ในระยะกลางและระยะยาว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาระบบเครือข่ายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้ทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานระหว่างกันและลดความยากลำบากในการติดต่อประสานงานโดยการเดินทางแบบปกติ

๒.๑๑ ควรมีการกำหนดอัตรากำลังบุคลากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีปริมาณและศักยภาพใกล้เคียงกัน อีกทั้งทำความเข้าใจ ผูกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจใหม่อย่างต่อเนื่อง

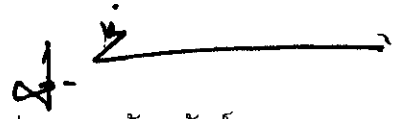
๒.๑๒ การกระจายอำนาจลงสู่สถานศึกษา ควรให้ครบถ้วนทั้ง ๔ ด้านคือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรดำเนินการผลักดันการกระจายอำนาจลงสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบนิติบุคคลอย่างชัดเจน

๒.๑๓ ควรมีการประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ให้บุคลากรทุกฝ่ายและสถานศึกษาทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

๒.๑๔ ควรกำหนดหลักเกณฑ์/แนวทางในการจัดบุคลากรลงตำแหน่งต่าง ๆ ตามโครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากร

๒.๑๕ ควรพิจารณาจัดสวัสดิการและค่าตอบแทนให้แก่ครูและบุคลากรในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และเสี่ยงภัยเป็นพิเศษ

คณะกรรมการธิการ จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการ มาเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้โปรดพิจารณา และหากสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาและข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการแล้ว ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายประกอบ รัตนพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการธิการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑

รายชื่อคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

๑. ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายเกรียงไกร ไชยมงคล	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายนิสิต สินธุไพร	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นายพงษ์พิช รุ่งเป้า	รองประธานคณะกรรมการ
๕. นายยุทธศิลป์ ฐาปนกุล	รองประธานคณะกรรมการ
๖. นายสมมารถ เจ๊ะนา	รองประธานคณะกรรมการ
๗. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ	รองประธานคณะกรรมการ
๘. นายโสภณ ชาร์มย์	รองประธานคณะกรรมการ
๙. นางบุญรีน ศรีธเรศ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นายวิทยา ทรงคำ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายสนั่น สุทธกุล	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายพ่ายพ บันเกิด	กรรมการ
๑๓. นายลิขิต หมูดี	กรรมการ
๑๔. นายเสรี สาระนันท์	กรรมการ
๑๕. นายชาญศักดิ์ ขวลิตนิติธรรม	กรรมการ
๑๖. นายประกอบ รัตนพันธ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๗. นางกัณตวรรณ กุลจรรยาวิวัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ และนักวิชาการประจำคณะกรรมการ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สืบแสง พรหมบุญ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นายชินภัทร ภูมิรัตน	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๔. นายเกิด อรัญเวศ	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๕. นายประเสริฐ บุญเรือง	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๖. นายสมัย เจริญช่าง	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๗. นางสาวนิรชราภา ทองธรรมชาติ	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๘. นายกฤษฎาง แก้วโสภ	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๙. นายณัฐกฤตย์ แก้วโสวัฒน์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๑๐. รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ดีสมโชค	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๑๑. นายสงวน บุญปิยทัศน์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ

๑๒. นายประยูร ศรีประสาธน์	ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการ
๑๓. นายปรีดา บุญเพลิง	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๔. นายสมยศ ศิริบรรณ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๕. นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๖. นางสาวนันทนา พูลพัฒน์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๗. นายชาติรี เลิศสิริมงคลชัย	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ(ไม่ได้รับค่าตอบแทน)

๑. หม่อมหลวงพงษ์กมล กมลาศน์
๒. นายคณิ่ง ย้อยเสวีรัฐด
๓. นายสุบิน จันทะนันท์
๔. นายโกวิท นวลขาว
๕. นางสาวนุตประวีณ์ เลิศกาญจน์วัติ
๖. นายกวิษฐ์ ไตรวงศ์ไพศาล
๗. นายสำเนียง กุญชรินทร์
๘. นายเจริญ คันทวงศ์
๙. นายประภาส ฤกษ์พิบูลย์

ภาคผนวก ๒

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑. ชื่อเขตพื้นที่
๒. ขนาดพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ตร.กม. ครอบคลุม อำเภอ
คือ
๓. ประชากรในเขตพื้นที่รวม คน
ชาย คน หญิง คน
๔. ที่ตั้งสำนักงาน เลขที่ ถนน ตำบล
อำเภอ จังหวัด โดยเป็นสำนักงาน
ของ
๕. ที่ตั้งสำนักงานบริการ/สาขา/เครือข่าย (ถ้ามี) มี แห่ง คือ.....
.....
.....
๖. พื้นที่อาคารสำนักงาน อาคาร..... รวม ตารางเมตร
๗. จำนวนสถานศึกษา รวม โรงเรียน
เป็นสถานศึกษาของรัฐ โรงเรียน
เป็นสถานศึกษาของเอกชน โรงเรียน
เป็นสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน
๘. จำนวนครู รวม คน
เป็นครูสถานศึกษาของรัฐ คน
เป็นครูสถานศึกษาของเอกชน คน
เป็นครูสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คน

๙. จำนวนนักเรียน คน จำแนกได้ดังนี้

สถานศึกษา ระดับการศึกษา	ของรัฐ	ของเอกชน	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	รวม
ก่อนประถมศึกษา				
ประถมศึกษา				
มัธยมศึกษาตอนต้น				
มัธยมศึกษาตอนปลาย				
รวม				

๑๐. กรอบอัตรากำลัง และจำนวนบุคลากร ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบัน

บุคลากร	กรอบอัตรากำลัง	จำนวนบุคลากรปัจจุบัน

๑๑. ระยะทางระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษา

๑๑.๑ ระยะทางที่ไกลที่สุด คือ โรงเรียน ระยะทาง กม.

๑๑.๒ ระยะทางที่ใกล้ที่สุด คือ โรงเรียน ระยะทาง กม.

๑๑.๓ ระยะทางเฉลี่ย กม.

๑๒. การเตรียมการและการดำเนินงานที่ผ่านมาในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและแผน รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรและอื่นๆ

ภาคผนวก ๓

กรอบประเด็นในการรับฟังความคิดเห็น

ขอให้ที่ประชุม เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม และร่วมกันอภิปรายหาข้อสรุปในประเด็นต่อไปนี้

๑. ความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาในการดำเนินงานตามภารกิจการปฏิรูปการศึกษาและการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา
๒. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา
๓. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

ภาคผนวก ๕

แบบสอบถามรายบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เขตพื้นที่การศึกษา.....

จังหวัด.....

แบบสอบถาม

สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา
 โครงการศึกษาสภาพ และปัญหา การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา
 คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ และกรอกข้อความลงใน
 ช่องว่างตามความเป็นจริง หรือตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อมูลส่วนตัว ผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. สถานภาพ

- ☐ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....ตำแหน่ง.....
- ☐ บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....ตำแหน่ง.....
- ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
- ☐ ครูผู้สอน
- ☐ กรรมการสถานศึกษา
- ☐ ผู้แทนชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๒. เพศ

☐ ชาย☐ หญิง

๓. ประสบการณ์การทำงาน

- ☐ ต่ำกว่า ๕ ปี
- ☐ ๑๑ - ๑๕ ปี
- ☐ ๒๐ ปีขึ้นไป

☐ ๕ - ๑๐ ปี☐ ๑๖ - ๒๐ ปี

ข. สภาพปัญหา – อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา

๔. การกำหนดจำนวน อำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนี้

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

๕. ความเหมาะสมของที่ตั้งสำนักงานของพื้นที่การศึกษาในการให้บริการแก่สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

๖. การจัดเตรียมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรองรับบุคลากรและภารกิจตามโครงสร้างใหม่

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

๗. การจัดบุคลากรและมอบหมายงานตามโครงสร้างของเขตพื้นที่การศึกษา

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

๘. การประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

๙. ความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาในการดำเนินงานตามภารกิจการปฏิรูปการศึกษา

พร้อม

ไม่พร้อม เพราะ.....

[illegible][illegible]

ภาคผนวก ๕

รายชื่อคณะกรรมการ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สืบแสง พรหมบุญ	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางสาวนุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ	คณะกรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์	คณะกรรมการ
๔. นายประยูร ศรีประสาธน์	คณะกรรมการ
๕. นายสงวน บุญปิยทัศน์	คณะกรรมการ
๖. นายกฤษฎาง แก้วโสภาก	คณะกรรมการ
๗. นางสาวนิรชราภา ทองธรรมชาติ	คณะกรรมการ
๘. นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	คณะกรรมการ
๙. นายสานิตย์ โลหะชาละ	คณะกรรมการ
๑๐. นายธำกร จุลินทร	คณะกรรมการ
๑๑. นายชัยณรงค์ ไพโรประดิษฐ์ผล	คณะกรรมการ
๑๒. นางมณีรัตน์ ปุณยจรัสพงศ์	คณะกรรมการ
๑๓. นางสาวสุชาสินี ดิกขนา	คณะกรรมการ
๑๔. นางธัญญพร สุวรรณมณี	คณะกรรมการ
๑๕. นางสาวอัมพร ศรีตรีรัตน์	คณะกรรมการ
๑๖. นางสาวกนกวรรณ แจ่มมาโนช	คณะกรรมการ
๑๗. นายอนนต์ เมืองพรม	คณะกรรมการ
๑๘. รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ดีสมโชค	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๙. นางสาวันทนา พูลพัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

รายงาน

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

พิจารณาศึกษาเรื่อง

การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษา
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
โครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ ๒๕๑/๒๕๔๖

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๔๖

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการการศึกษา

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๑ เล่ม

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร นั้น คณะกรรมการ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายเกรียงไกร ไชยมงคล	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายนิสิต สินธุไพร	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นายพงษ์พิช รุ่งเป้า	รองประธานคณะกรรมการ
๕. นายยุทธศิลป์ ฐาปนกุล	รองประธานคณะกรรมการ
๖. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ	รองประธานคณะกรรมการ
๗. นายสมมาตร เจ๊ะนา	รองประธานคณะกรรมการ
๘. นายโสภณ ชาร์มย์	รองประธานคณะกรรมการ
๙. นางบุญเรือน ศรีธเรศ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นายวิทยา ทรงคำ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นายสนั่น สุภากุล	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายชาญศักดิ์ ชวลิตนิตธรรม	กรรมการ
๑๓. นายพ่ายพ บันเกตุ	กรรมการ
๑๔. นายลิขิต หมูดี	กรรมการ
๑๕. นายเสรี สาระนันท์	กรรมการ
๑๖. นายประกอบ รัตนพันธ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๗. นางกัณตวรรณ กุลจรรยาวิวัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการการศึกษา ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

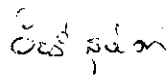
(ลงชื่อ) วิจิตร ศรีสอ้าน
(ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน)
ประธานคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๔๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๓๑

สำเนาถูกต้อง

(นางวัชรีย์ สุหิตพันธ์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

วรารณ์ ร้าง/ทาน

ประไพศรี พิมพ์

สารบัญ

หน้า

รายงานคณะกรรมการการศึกษา

(๑)

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

(๔)

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

(๘)

ส่วนที่ ๑ วิเคราะห์เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน
และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

(๙)

๑. แนวคิด

(๑๐)

๒. วัตถุประสงค์

(๑๑)

๓. เป้าหมาย

(๑๒)

๔. แนวทางการกระจายอำนาจ

(๑๓)

ส่วนที่ ๒ การติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจ

งบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
อาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

๑. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

(๒๖)

๒. เป้าหมาย

(๒๖)

๓. กลุ่มตัวอย่าง

(๒๗)

๔. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

(๒๘)

หน้า

๕. ขอบเขตการศึกษา	(๒๘)
๖. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	(๒๘)
๗. ปัญหา และอุปสรรค	(๓๑)
๘. แนวทางการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะ	(๓๑)

ส่วนที่ ๓ กรณีศึกษา : ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในพื้นที่	(๓๓)
๑. หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการ	(๓๔)
๒. การดำเนินการศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่	(๓๖)
๓. ปัญหา และอุปสรรค	(๓๗)

๓. บัณฑิตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ	(๓๙)
-------------------------------------	------

ภาคผนวก

๑. แผนภูมิ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล	(๔๒)
๒. หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ โครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔	(๖๐)
๓. โครงการติดตาม และประเมินผล	(๗๓)
๔. แบบสอบถาม	(๗๖)

รายงาน
คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
พิจารณาศึกษาเรื่อง
การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
โครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร โดยมีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชาติ แล้วรายงานต่อสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘๔ กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะการกำหนดอำนาจ และหน้าที่ระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ ดังนั้น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ (๑) จึงได้กำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา กล่าวคือภารกิจที่เป็นการดำเนินการเข้าช้อนระหว่าง รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภารกิจที่รัฐจัดบริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเสร็จสิ้นภายในสี่ปี ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๙ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และ

สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา ๔๑ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการ

ดังนั้น ปิงปประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐบาลจึงได้เริ่มดำเนินการตามกฎหมาย โดยโอนงบประมาณโครงการต่าง ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ต้องถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย จากการดำเนินการดังกล่าวพบปัญหาในการดำเนินงานหลายแห่งทั่วประเทศ นายนิสิต สีนุไพร รองประธานคณะกรรมการการศึกษา สมาผู้แทนราษฎร ได้รายงานต่อที่ประชุมว่าสมาพันธ์องค์กรวิชาชีพครูอุดรธานีและเครือข่ายจำนวน ๑๙ จังหวัด ได้จัดประชุมร่วมกัน ผลการประชุมสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

๑ เรื่องอาหารเสริม (นม) โรงเรียน แต่เดิมให้โรงเรียนจัดซื้อ จัดจ้าง ดำเนินการร่วมกันระหว่างครู ชุมชน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา เป็นกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน แต่เมื่อโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการใช้ระยะเวลายาวนานถึง ๙๐ วัน ปัญหาคือนมบูด นมเน่า นมไม่มีคุณภาพ บางวันไม่ส่งนมหรือส่งไม่ครบ เป็นปัญหาอย่างมากในการติดตาม และตรวจสอบ

๒ เรื่องอาหารกลางวัน มีปัญหา และอุปสรรคมาก แต่เดิมการดำเนินการเป็นของเด็ก ชุมชน และผู้ปกครองร่วมกันดำเนินการ โดยบูรณาการกับโครงการปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และได้รับประทานอาหารกลางวันอิ่มทุกคน แต่เมื่อถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการจัดซื้อ จัดจ้าง โดยผู้รับเหมารายเดียว ทำสัญญาเหมาจ่าย โดยทำอาหารบริการนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนหลายแห่งในหนึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบางแห่งทำอาหารตั้งแต่ตอนเช้าแล้วขนส่งทางรถยนต์ กว่าจะถึงโรงเรียนก็เกือบเที่ยงวัน ทำให้อาหารไม่ร้อน ไม่น่ารับประทาน นักเรียนก็ไม่อยากรับประทาน บางแห่งจัดซื้อจัดจ้างเพียงหัวละ ๔ บาท จากงบประมาณที่รัฐจัดให้หัวละ ๖ บาท ต่อวัน และกันเงินไว้พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้กฎหมายของท้องถิ่นเอง บางแห่งโอนเงินให้โรงเรียนดำเนินการ ผลกระทบจากการ ถ่ายโอนภารกิจโครงการอาหารกลางวันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการทำให้ต้องยกเลิกโครงการปลูกพืชผักสวนครัวของนักเรียนทำให้การเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างการประกอบอาหาร การทำการเกษตรและการสหกรณ์ต้องยุติไป

เด็กนักเรียนจึงได้รับผลกระทบโดยตรง ทำให้ขาดการฝึกทักษะวิชาชีพและไม่ได้รับการอาหารทั้งปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ

โดยหลักแล้ว การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ดี แต่ช่วงเวลาและลำดับขั้นตอนของการถ่ายโอนยังไม่เหมาะสม รัฐบาลจึงควรศึกษาอย่างรอบคอบ ก่อนตัดสินใจดำเนินการ เพราะจะเกิดผลกระทบต่อการนํานโยบายสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะเรื่องโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการจึงได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องนี้เพื่อให้ทราบปัญหาและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้อง เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาเรื่อง การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เสร็จสิ้นแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๙ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๙๕ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน นั้น คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาตั้งแต่วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๕ ดังนี้

๑.๑ เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจง แลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. รองศาสตราจารย์จรัส สุวรรณเวลา กรรมการ

กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายสุรพงษ์ ภูธรนะพิบูล กรรมการ

๒. นายวีระวัฒน์ ภัคตรนิกร กรรมการ

๓. นายรณเทพ อนุวัฒน์ ผู้แทน นายภิญโญ ตันวิเศษ
กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่หนึ่ง

๔. นายพิสุทธิ ปิตานุสรณ์ ผู้แทน นายภิญโญ ตันวิเศษ
กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่สอง

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นางสุปราณี จันทรัตน์วงศ์ ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนการกระจายอำนาจ

๒. นายยุทธนา ปิยจันทร์

เจ้าหน้าที่สำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

๑. นายประเสริฐ งามพันธุ์

รองเลขาธิการ

๒. นางสนทนา พูลพัฒน์

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและ
แผน กองนโยบายและแผน

๑.๒ ตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาศึกษาเรื่อง การกระจายอำนาจงบประมาณ
ด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน
และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ประกอบด้วย

(๑) นายยุทธศิลป์ ฐาปนกุล	ประธานคณะอนุกรรมการ
(๒) นายประกอบ รัตนพันธ์	อนุกรรมการ
(๓) นายพงษ์พิช รุ่งเป้า	อนุกรรมการ
(๔) นายสมมาตร เจ๊ะนา	อนุกรรมการ
(๕) นายเสรี สารนันท์	อนุกรรมการ
(๖) นายโสภณ ชาร์มย์	อนุกรรมการ
(๗) นายมหาหิงค์ ไพโรสิน	อนุกรรมการ
(๘) นายบุญฤทธิ์ รัตนวิจิตร	อนุกรรมการ
(๙) นางสนทนา พูลพัฒน์	อนุกรรมการ
(๑๐) นายนิสิต สินธุไพร	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
(๑๑) นายสนั่น สุธากุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๒) นายฉัฐกฤตย์ แก้วโสภาวัฒนะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๓) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
(๑๔) นางสาวกัลยา โชคบำรุง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑) เชิญผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมชี้แจง แลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและแสดง
ความคิดเห็น เพื่อประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ**สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**

(๑) นายประเสริฐ งามพันธุ์	รองเลขาธิการ
(๒) นางสาวันทา พูลพัฒน์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย
และแผน กองนโยบายและแผน

กองวิทยาลัยเกษตรกรรม

(๑) นายบุญชุม เปี้ยแดง	ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยเกษตรกรรมลพบุรี

(๑) นายสิทธิศักดิ์ รัตนพาณิชย์	ผู้อำนวยการ
(๒) นายชูรัฐ แปลกสงวนศรี	อาจารย์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**กรมปศุสัตว์**

(๑) นายระพีพงศ์ วงศ์ดี	อธิบดี
(๒) นายทองทวี ตีมะการ	รองอธิบดี
(๓) นายประชุม อินทรโชติ	ผู้อำนวยการกองส่งเสริม
การปศุสัตว์
(๔) นายสินชัย เรืองไพบูลย์	นักวิชาการเกษตร
(๕) นายเชาวฤทธิ์ บุญมาทิต	นายสัตวแพทย์

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

(๑) นายพิเชฐ ศักดิ์พิทักษ์สกุล	ผู้อำนวยการ
(๒) นายนพดล ตันวิเชียร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

สมาคมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนมไทย

(๑) นายกิตติศักดิ์ เกียรติไกรศิริ	ผู้จัดการสมาคม
(๒) นายอาคม ทองนาค	สมาชิกสมาคม

ชมรมผู้ประกอบการนมพาสเจอร์ไรส์

(๑) นายประกาศิต ปุณณิรัตน์

ประธานชมรม

๒) ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากการเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่
จำนวน ๔ ครั้ง คือ

(๑) จังหวัดเชียงราย ณ อำเภอเมือง และอำเภอแม่ฟ้าหลวง

(๒) จังหวัดอุดรธานี ณ อำเภอเมือง และอำเภอวังสามหมอ

(๓) จังหวัดนครปฐม ณ อำเภอบางเลน และอำเภอดอนตูม

(๔) จังหวัดนครศรีธรรมราช ณ อำเภอเมือง อำเภอทุ่งสง และอำเภอพรหมคีรี

๓) ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่อง การดำเนินการโครงการ
อาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการได้ตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาวิเคราะห์การกระจาย
อำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
โครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน จากเอกสาร และการศึกษาข้อเท็จจริง
ในพื้นที่ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล รวมทั้งข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล
ที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานดังกล่าว ประกอบด้วย

(๑) นางสาวสนทนา พูลพัฒน์

หัวหน้าคณะทำงาน

(๒) นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล

คณะทำงาน

(๓) นางสาวกัลยา โชคบำรุง

คณะทำงาน

(๔) นายณัฐกฤตย์ แก้วโสวัฒนะ

เลขานุการคณะทำงาน

(๕) นางสาววราภรณ์ สุขประเสริฐ

ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

(๖) นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดผลการพิจารณาศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ ๑ วิเคราะห์เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

ส่วนที่ ๒ การติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม)โรงเรียน

ส่วนที่ ๓ กรณีศึกษา : ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในพื้นที่

ส่วนที่ ๑

วิเคราะห์เจตนารมณ์ของ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยได้กำหนดไว้ในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๓๘ กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดไว้ในหมวด ๙ รวม ๙ มาตรา ตั้งแต่มาตรา ๒๘๒ ถึงมาตรา ๒๙๐ สรุปได้ว่ารัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายและเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เพื่ออนุวัติตามมาตรา ๒๘๔ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ

ระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ และตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา โดยในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดให้ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่กรรมการปฏิบัติหน้าที่หรือภายในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนที่กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้การกระจายอำนาจบรรลุเจตนามรณที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จ มีกระบวนการที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

๑. แนวคิด

กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลักการและสาระสำคัญ ๓ ด้าน คือ

๑.๑ ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและควมมีเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

๑.๒ ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและ

ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบในการกิจมหภาค และภารกิจที่เกินกว่าขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบาย และด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตาม ประเมินผล

๑.๓ ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชน ภาคประชาสังคม และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและติดตาม ตรวจสอบ

๒. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ มี ๓ ประการ คือ

๒.๑ เพื่อให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒

๒.๒ กำหนดกรอบทิศทางและแนวทางการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจนโดยมีกระบวนการที่ยืดหยุ่น สามารถปรับวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

๒.๓ กำหนดแนวทางการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการ ซึ่งจะกำหนดหลักการทั่วไปในการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจ รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจที่ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคจะถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะเวลาการถ่ายโอน แนวทางการจัดแบ่งอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ แนวทางจัดสรรทรัพยากร ด้านการเงิน การคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจ ปรับบทบาทและความสัมพันธ์ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรวมทั้งแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓. เป้าหมาย

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเป้าหมาย ๕ ประการ คือ

๓.๑ ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใดที่มีความพร้อมในการรับถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจ ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน ๔ ปี สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใดที่ไม่สามารถที่จะรับการถ่ายโอนและภารกิจภายใน ๔ ปี ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน ๑๐ ปี

๓.๒ กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลภายในไม่เกิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ โดยการเพิ่มสัดส่วนอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้ด้วยตนเองและจัดสรรในสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

๓.๓ การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

๓.๔ จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

๓.๕ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่

๔. แนวทางการกระจายอำนาจ

ขอบเขตการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี ๒ ประการ ดังนี้

(๑) รัฐจะกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ อำนาจการตัดสินใจ อำนาจการบริหารจัดการทรัพยากร การเงินการคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทต่าง ๆ สร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) รัฐจะดำเนินการปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค ปรับโครงสร้างภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้างและกลไกเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจ รวมทั้งสร้างระบบติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ดูแลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

๔.๑ การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

๔.๑.๑ ความหมายของการถ่ายโอนภารกิจตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อความในกฎหมาย มาตรา ๓๐ (๑) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา ดังนี้

(ก) ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ข) ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ค) ภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

ความหมายตาม (๑) หมายถึง ลักษณะภารกิจการให้บริการสาธารณะที่จะต้องถ่ายโอนภายในสี่ปี ได้แก่

๑) การกิจที่ซ้ำซ้อน หมายถึง การกิจการให้บริการสาธารณะที่กฎหมายกำหนดให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องเดียวกัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินการตามภารกิจนั้นแล้วด้วย

๒) การกิจที่รัฐจัดทำให้เขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การกิจการให้บริการสาธารณะที่กฎหมายกำหนดให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้ดำเนินการ หรือไม่เคยดำเนินการตามภารกิจนั้น

๓) การกิจที่รัฐจัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หมายถึง การกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง และมีผลกระทบเกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นด้วย

๔) การกิจตามนโยบายรัฐบาล

ข้อความในกฎหมาย มาตรา ๓๐ (๒) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐ และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับทั้งนี้ ต้องไม่เกินระยะเวลาสิบปี

ความหมายตาม (๒) หมายถึง การกิจการให้บริการสาธารณะตาม (๑) ภารกิจใดที่หลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำได้ ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดยังไม่พร้อม ให้ขยายเวลาเตรียมความพร้อมได้ภายใน ๑๐ ปี โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำแผนเตรียมความพร้อม และราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้การสนับสนุน แนะนำด้านการบริหารจัดการและเทคนิควิชาการ

๔.๑.๒ หลักการทั่วไปในการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจ

การพิจารณาถ่ายโอนภารกิจ ได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน โดยยึดหลักการในการพิจารณา ดังนี้

๑) การถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่ครอบคลุมงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคง การพิจารณาพิพากษาคดี การต่างประเทศและการเงินการคลังของประเทศโดยรวม

๒) ภารกิจที่กำหนดให้ถ่ายโอน พิจารณาภารกิจของส่วนราชการเป็นหลัก

สำหรับภารกิจของรัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนให้ถ่ายโอนในกรณีเป็นนโยบายของรัฐบาล หรือเมื่อพิจารณาความเหมาะสมและประสิทธิภาพของบริการสาธารณะที่ประชาชนจะได้รับแล้วสมควรถ่ายโอน

๓) การถ่ายโอนภารกิจคำนึงถึงผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก

หากผลลัพธ์และผลกระทบเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ให้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น แต่หากผลลัพธ์และผลกระทบเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าหนึ่งแห่งก็อาจถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการหรือถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการ

ในระยะแรก หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการตามมาตรา ๓๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือด้วยเหตุใดก็ตาม อาจให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปก่อนจนกว่าจะครบระยะเวลาตามที่กำหนดในแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ

๔) งานหรือกิจกรรมที่มีเป้าหมายดำเนินการครอบคลุมหลายจังหวัด หรือมีผลกระทบเกิดขึ้นนอกเขตพื้นที่จังหวัดด้วย ให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการ เว้นแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดสามารถทำความเข้าใจการร่วมกันได้ และคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบด้วย

๕) ในการพิจารณาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทและแต่ละแห่งพิจารณาจากรายได้ บุคลากร จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน คุณภาพในการให้บริการและประสิทธิภาพทางการบริหาร และโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเหล่านั้นซึ่งจะช่วยให้กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการถ่ายโอนภารกิจ

๖) การถ่ายโอนภารกิจต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและการประหยัดจากขนาดการลงทุนที่เหมาะสม ดังนั้น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ก็สามารถร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ หรืออาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมมากกว่าดำเนินการไปก่อนได้

๗) การถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มุ่งให้ประชาชนพึงได้รับบริการที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘) ในภาพรวมการถ่ายโอนภารกิจของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พิจารณาถ่ายโอนทั้งภารกิจ งบประมาณ และบุคลากร ภายในช่วงเวลาที่กำหนดโดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการถ่ายโอนไปพร้อมกัน

๙) การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ และกำหนดภารกิจที่จะถ่ายโอน มิได้จำกัดเฉพาะในกรอบของบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน หากแต่พิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของการจัดบริการสาธารณะตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพิจารณาถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพของบริการสาธารณะที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ

กรณีที่อำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะในกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด หากแต่เมื่อคำนึงถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพของบริการสาธารณะที่ประชาชนจะได้รับแล้ว สมควรกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะได้เสนอคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาออกประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต่อไป

๑๐) อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นภารกิจที่หน่วยงานของรัฐจะต้องถ่ายโอนให้ท้องถิ่นตามมาตรา ๓๐(๑) ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่พร้อมรับถ่ายโอน เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านขีดความสามารถและสาเหตุอื่นใด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น อาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือร้องขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนไปพลางก่อน หรือดำเนินการร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรืออาจจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนดำเนินการแทนได้

ทั้งนี้ ให้รัฐดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถและความรู้ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร และความพร้อมด้านการคลังให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ จนกว่าจะสามารถรับการถ่ายโอนงานหรือภารกิจได้ โดยให้มีความยืดหยุ่นในช่วงเปลี่ยนผ่าน

๑๑) ภารกิจหนึ่ง ๆ อาจจัดแบ่งขอบเขตของอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ โดยมีการกระจายการจัดบริการสาธารณะตามขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภท ตามขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความเป็นไปได้ภายในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม

๑๒) การถ่ายโอนภารกิจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และแต่ละแห่งควรให้ถ่ายโอนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้สามารถวางแผนกำลังคนและงบประมาณล่วงหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๓) การจัดรูปแบบ โครงสร้าง และวิธีการ เพื่อบริการถ่ายโอนของแต่ละภารกิจคำนึงถึงความสอดคล้องของรูปแบบโครงสร้าง และวิธีการ ให้เป็นไปในลักษณะเดียวกันให้มากที่สุดโดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างในรูปแบบ โครงสร้าง และวิธีการถ่ายโอนระหว่างภารกิจที่มีลักษณะเหมือนกัน

๑๔) การถ่ายโอนภารกิจในแต่ละภารกิจอาจมีโครงสร้างการบริหารและการกำกับดูแลที่แตกต่างกันได้ รวมทั้งยังคงต้องมีระบบกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อเป็นหลักประกันในด้านคุณภาพการให้บริการความยุติธรรม และความเสมอภาคระหว่างประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่

๑๕) การถ่ายโอนภารกิจ จำเป็นต้องปรับโครงสร้างภายในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอน เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการบริหารจัดการ การเพิ่มขีดความสามารถด้านการเงิน การคลัง และบุคลากร ก่อนการถ่ายโอนภารกิจนั้น ๆ รวมทั้งการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ

๑๖) การถ่ายโอนในช่วงแรก โดยหลักการภารกิจส่วนใหญ่จะเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน งานโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนก่อนเป็นลำดับแรก หากมีภารกิจอื่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมก็สามารถถ่ายโอนไปในช่วงแรกได้ หลังจากนั้นเป็นภารกิจตามความจำเป็นในด้านอื่น ๆ เป็นลำดับต่อไป โดยส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อการตัดสินใจร่วมดำเนินกิจกรรมและติดตาม ตรวจสอบให้มากที่สุด

๑๗) การถ่ายโอนภารกิจโดยทั่วไป ให้โอนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ยกเว้นเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นที่ดินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ประโยชน์ได้ โดยไม่โอนกรรมสิทธิ์ให้เว้นแต่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพิจารณาตามความเหมาะสมเป็นการเฉพาะราย

การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ประโยชน์ในที่ดินข้างต้น จะคิดค่าเช่าหรือค่าใช้ประโยชน์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ต่อเมื่อส่วนราชการเดิมได้เสียค่าเช่า หรือค่าใช้ประโยชน์อยู่ก่อนที่จะโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือโดยลักษณะของการใช้ที่ดิน ก่อให้เกิดรายได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือมีลักษณะเป็นการจัดบริการให้แก่บุคคลเฉพาะราย

๑๘) การจัดการกองทุนต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกองทุนนั้น เว้นแต่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือพิจารณาเป็นประการอื่นตามที่เห็นสมควร

๔.๑.๓ รูปแบบการถ่ายโอน

รูปแบบการถ่ายโอนจะมีทั้งการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย และการปรับปรุงอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ ดังนั้น จึงได้กำหนดลักษณะการถ่ายโอนไว้ ๓ ลักษณะ คือ

๑) ภารกิจที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ๓ ประเภท คือ

๑.๑) ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการหรือผลิตบริการสาธารณะเอง

เป็นภารกิจที่แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการหรือผลิตบริการสาธารณะนั้น ๆ ได้เอง โดยมีกฎหมายให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้แล้ว และ/หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคยดำเนินการอยู่แล้ว โดยสามารถรับโอนได้ทันทีและขอบเขตการทำงานอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๒ ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

เป็นภารกิจที่กำหนดอำนาจหน้าที่ทั้งรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยมีผลกระทบต่อประชาชนไม่เฉพาะในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะ แต่มีผลกระทบต่อประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นด้วย หรือมีความจำเป็นต้องลงทุนจำนวนมากและไม่คุ้มค่าหากต่างคนต่างดำเนินการ

๑.๓ ภารกิจที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจซื้อบริการจากภาคเอกชนส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

เป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถซื้อบริการจากภาคเอกชนหรือจากหน่วยงานอื่นที่มีประสบการณ์หรือเคยดำเนินการ

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับรัฐ

เป็นภารกิจที่รัฐโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการและบางส่วนรัฐยังคงดำเนินการอยู่ การดำเนินการจึงเป็นการดำเนินการร่วมกัน

๓) ภารกิจที่รัฐยังคงดำเนินการอยู่แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้

เป็นภารกิจที่ซ้ำซ้อน แต่ยังคงกำหนดให้รัฐดำเนินการอยู่ต่อไป ในกรณีนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถดำเนินการได้เช่นเดียวกัน

๔.๑.๔ ระยะเวลาการถ่ายโอน แบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ

๑. ระยะที่ ๑ ระยะเวลา ๑-๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๗) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จภายใน ๔ ปี โดยเป็นการถ่ายโอนตามมาตรา ๓๐ (๑) ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. ระยะที่ ๒ ระยะเวลา ๑-๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๓) เป็นการถ่ายโอนเนื่องจากการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันในระยะ ๑๐ ปีแรก ตามมาตรา ๓๐ (๒) ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ แบ่งเป็น

๒.๑ ระยะเวลาการถ่ายโอน ๑-๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๘)

เนื่องจากต้องพิจารณาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการใช้ระยะเวลาในการถ่ายโอนต่อเนื่องเกินกว่า ๔ ปี และคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่บางอย่างตามมาตรา ๓๐ (๒)

๒.๒ ระยะเวลาการถ่ายโอน ๔-๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๓)

เนื่องจากต้องพิจารณาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้ระยะเวลาในการถ่ายโอนต่อเนื่องเกินกว่า ๕ ปี หรือเป็นเรื่องไม่เร่งด่วน และจำเป็นต้องสร้างกลไกและระบบควบคุมมาตรฐานมารองรับ และคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่บางอย่างตามมาตรา ๓๐ (๒)

๔.๑.๕ ผลการพิจารณาการถ่ายโอนภารกิจ

การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ ๖ ด้าน โดยพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักการทั่วไป รูปแบบการถ่ายโอน และระยะเวลาของการถ่ายโอนโดยจำแนกงานในแต่ละด้านที่จะต้องถ่ายโอน ข้อกฎหมาย หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ลักษณะภารกิจรูปแบบ ขอบเขต ระยะเวลา และ

เงื่อนไขในการถ่ายโอน ซึ่งไม่จำเป็นต้องถ่ายโอนไปพร้อมกันขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทที่จะรับการถ่ายโอน รวมทั้งสร้างกลไกและระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐานมารองรับ ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องสำหรับแผนปฏิบัติการให้มีสาระสำคัญอย่างน้อย ดังนี้

๑) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑.๑) การคมนาคมและการขนส่ง

- ทางบก
- ทางน้ำ

๑.๒) สาธารณูปโภค

- แหล่งน้ำ /ระบบประปาชนบท

๑.๓) สาธารณูปการ

- การจัดให้มีตลาด
- การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

๑.๔) การผังเมือง

๑.๕) การควบคุมอาคาร

๒) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต

๒.๑) การส่งเสริมอาชีพ

๒.๒) งานสวัสดิการสังคม

- การสังคมสงเคราะห์พัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส

๒.๓) นันทนาการ

- การส่งเสริมการกีฬา
- การจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

๒.๔) การศึกษา

- การจัดการศึกษาในระบบ
- การจัดการศึกษานอกระบบ

๒.๕) การสาธารณสุข

- การสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล
- การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

- ๒.๖) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและที่อยู่อาศัย
๓) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบ

เรียบร้อย

ประชาชน

- ๓.๑) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของ
๓.๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
๓.๓ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๓.๔ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สิน

การท่องเที่ยว

- ๔) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และ

- ๔.๑ การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
๔.๒ การพัฒนาเทคโนโลยี
๔.๓ การส่งเสริมการลงทุน
๔.๔ การพาณิชยกรรม
๔.๕ การพัฒนาอุตสาหกรรม
๔.๖ การท่องเที่ยว

- ๕) ด้านการบริการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม

- ๕.๑) การคุ้มครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
๕.๒) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ
๕.๓) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
๖) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
๖.๑) การจัดการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ
๖.๒) การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและหอสมุด

๔.๒ การกระจายอำนาจการเงิน การคลัง และงบประมาณให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๒.๑ หลักการปรับปรุงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักการทั่วไป

๑) การจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาปริมาณรายได้ที่พึงได้รับจากการประมาณการค่าใช้จ่ายของภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจที่แตกต่างกันย่อมจะได้รับการจัดสรรรายได้ที่แตกต่างกันไปด้วย

๒) การจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาภาพรวมของรายได้ ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและจัดหาเองทั้งที่เป็นภาษีท้องถิ่นและรายได้อื่น ๆ

ส่วนที่ ๒ รายได้ที่รัฐจัดแบ่งหรือจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม

ส่วนที่ ๓ รายได้ประเภทเงินอุดหนุน

ทั้งนี้ การจัดสรรรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาให้มีความสำคัญกับรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บจัดหาเองเป็นลำดับแรก เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาขีดความสามารถทางการคลังท้องถิ่น มีความเป็นอิสระ และพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

๔.๒.๒ แนวทางการปรับปรุงรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเก็บจัดหาเอง

หลักการทั่วไป

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดเก็บและจัดหาเองต้องให้ความสำคัญต่อแนวทางการขยายฐานภาษี การกำหนดอัตราภาษี การเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดเก็บภาษีความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี การเพิ่มภาษีหรือรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใหม่ ๆ รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสวงหาแนวทางการเพิ่มรายได้ในรูปแบบอื่น ๆ ที่กว้างขวางขึ้นเพื่อให้พึ่งตนเองได้ในระยะยาว

**๔.๒.๓ แนวทางการปรับปรุงภาษีอากรที่รัฐจัดแบ่ง จัดสรรหรือ
จัดเก็บเพิ่มให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

หลักการทั่วไป

รายได้ที่รัฐจัดแบ่ง จัดสรรหรือจัดเก็บเพิ่มให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการเพิ่มสัดส่วนรายได้ดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภทต้องคำนึงถึงภารกิจความรับผิดชอบเป็นหลักโดยกำหนดวิธีการจัดแบ่งหรือจัดสรรที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท

**๔.๒.๔ แนวทางการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น**

หลักการทั่วไป

รายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐ การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องคำนึงถึงความสมดุลของวัตถุประสงค์ในการจัดสรร

๔ ประการ คือ

ประการแรก เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สามารถให้บริการสาธารณะได้อย่างมีมาตรฐานที่รัฐกำหนดอย่างทั่วถึง

ประการที่สอง เพื่อลดช่องว่างระหว่างองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะทางการคลังที่แตกต่างกัน

ประการที่สาม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง
ดำเนินการตามนโยบายของรัฐหรือสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นซึ่งเกินขีดความ
สามารถทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

ประการที่สี่ เพื่อกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขีด
ความสามารถในการพึ่งตนเองทางการคลังบนพื้นฐานรายได้ของตนเองในระยะยาว

ทั้งนี้ แนวทางการจัดสรรเงินอุดหนุนให้กระทำในลักษณะเงิน
อุดหนุนเฉพาะกิจเพื่อการถ่ายโอน เงินอุดหนุนเฉพาะด้าน เงินอุดหนุนทั่วไป และเงินอุดหนุน
สมทบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๒.๕ การทบทวนการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

หลักการทั่วไป

ต้องทบทวนสัดส่วนการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเมื่อมีการปรับปรุงภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทใหม่

๔.๒.๖ มาตรการเสริมสร้างวินัยทางการเงินและการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการทั่วไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรการเพื่อเร่งสร้างวินัยทางการเงินการคลัง ทั้งในด้านรายได้และการใช้จ่าย รวมทั้งเร่งสร้างความเข้าใจและความเต็มใจในการจ่ายภาษีของประชาชนในเขตพื้นที่ของตน โดยรัฐต้องกำหนดมาตรการกำกับดูแลและตรวจสอบการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๒

การติดตามและประเมินผล การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษา ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ โครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

คณะกรรมการการได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน รายละเอียดผลการพิจารณาศึกษามีดังต่อไปนี้

๑. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๑.๑ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ที่กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

๑.๒ เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

๒. เป้าหมาย

การจัดสรรงบประมาณโครงการถ่ายโอนอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน มีดังนี้

๒.๑ โครงการถ่ายโอนอาหารกลางวัน กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณรายหัวหัวละ ๖ บาท ๒๐๐ วัน จำนวนร้อยละ ๓๐ ของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ -๖) สังกัดต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) กรมการศาสนา (ศน.) กรมการปกครอง (ปค.) กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร (กทม.) โดยมีเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

(๑) จัดสรรให้นักเรียนทุกคนที่มีภาวะทุพโภชนาการ

(๒) จัดสรรให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนพระราชดำริ โรงเรียนฟื้งตนเอง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์

(๓) จัดสรรให้นักเรียนขาดแคลนเพิ่มเติมจนครบร้อยละ ๓๐ ของนักเรียนทั้งหมด

๒.๒ โครงการถ่ายโอนอาหารเสริม (นม) โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติจัดสรรงบประมาณรายหัวให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา
และระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔) ทุกคน ๆ ละ ๕ บาท อย่างน้อย
๒๐๐ มิลลิลิตร ต่อวัน จำนวน ๒๐๐ วัน ต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา โดยมีราคากลางดังนี้

- นมพาสเจอร์ไรส์ ขนาดบรรจุ ๒๐๐ มิลลิลิตร
- ชนิดถุง รสจืด ราคาถุงละ ๔.๕๕ บาท
รสหวาน ราคาถุงละ ๔.๖๕ บาท (รวมภาษี)
- ชนิดขวด รสจืด ราคาขวดละ ๕.๗๐ บาท
รสหวาน ราคาขวดละ ๕.๘๕ บาท (รวมภาษี)
- นมยูเอชที ขนาดบรรจุ ๒๐๐ มิลลิลิตร
รสจืด ราคาถ่งละ ๕.๘๐ บาท
รสหวาน ราคาถ่งละ ๖.๐๐ บาท (รวมภาษี)

(หมายเหตุ) นมรสจืดไม่เสียภาษี

๓. กลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ใช้วิธี
สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดตัวอย่างประชากรจากสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน ๔๓๙ แห่ง ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด /
มัสยิด จำนวน ๔๙๓ แห่ง สังกัดกรมการศาสนา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา
“แม่ฟ้าหลวง” ๕๑ แห่ง สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จำนวน ๘๒๒ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๒,๓๔๒ แห่ง โดยแยกเป็น ๔ ภูมิภาค ดังนี้

๓.๑ ภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด แยกเป็น ๑๙๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๑๒๑ โรงเรียน ๑๐๔ วัด/มัสยิด และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”
๕๑ แห่ง

๓.๒ ภาคกลาง ๒๖ จังหวัด แยกเป็น ๒๓๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๑๒๐ โรงเรียน และ ๑๑๔ วัด/มัสยิด

๓.๓ ภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ ๑๙ จังหวัด แยกเป็น ๑๖๗ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๙๕ โรงเรียน และ ๑๐๐ วัด/มัสยิด

๓.๔ ภาคใต้ ๑๔ จังหวัด แยกเป็น ๒๓๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๐๓ โรงเรียน และ ๑๗๕ วัด/มัสยิด

สรุปรวม ๗๖ จังหวัด แยกเป็น ๘๒๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๓๙ โรงเรียน ๔๙๓ วัด/มัสยิด (๓๗๒ วัด และ ๑๒๑ มัสยิด) และศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ๕๑ แห่ง

๔. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการส่งผ่านทางไปรษณีย์ และให้ตอบกลับมายังคณะกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร ภายใน ๑ เดือน

๕. ขอบเขตของการศึกษา

๕.๑ ศึกษาผลการดำเนินการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เฉพาะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด สังกัดกรมการศาสนา ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๒ ศึกษาผลการดำเนินงานถ่ายโอนกิจกรรมในโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ เฉพาะการดำเนินงานในช่วงปีการศึกษา ๒๕๔๔ ภาคเรียนที่ ๑

๖. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยสรุปมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑,๐๖๕ ชุด คิดเป็น ร้อยละ ๔๕.๔๗ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารของหน่วยงานต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๔ รองลงมาเป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑๙, ๑๘.๖๘, ๑๒.๐๒ และ ๑.๙๗ ตามลำดับ (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๑ หน้า ๔๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้งสองโครงการมีดังนี้

๖.๑ โครงการอาหารกลางวัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามพบข้อสรุปด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ดังนี้

ด้านการให้บริการ

การให้บริการอาหารกลางวันของสถานศึกษา ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด / มัสยิด และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ส่วนใหญ่ได้รับการจากองค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ ๗๑.๖๙) รองลงมาคือเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๔ และ ๑.๖๗ ตามลำดับ และร้อยละ ๐.๔๖ ไม่ตอบแบบสอบถาม (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๒ หน้า ๔๕)

ด้านการบริหารจัดการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดซื้อ จัดจ้างเอง (ร้อยละ ๗๒.๔๐) รองลงมาใช้วิธีโอนเงินให้สถานศึกษา และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๔ และ ๑๔.๔๖ และยังไม่ได้รับงบประมาณร้อยละ ๐.๒๘ (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๓.๑.๑ หน้า ๔๗)

ด้านการสนับสนุนงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๘๙.๑๑) ไม่มีการจัดงบประมาณเพิ่มเติม และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงร้อยละ ๐.๙๕ (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๔.๑.๑ หน้า ๕๑) เท่านั้น ที่สามารถสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมให้นักเรียนในโครงการได้ และไม่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๐.๙๔

ด้านความเพียงพอในการให้บริการ

นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๘.๐๔) ได้รับการไม่เพียงพอ มีนักเรียน ได้รับการเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๔ และไม่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๑.๕๒ (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๕.๑.๑ หน้า ๕๕)

ด้านการติดตาม และประเมินผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๘๖.๕๒) มีการติดตามและประเมินผล และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ ๑๓.๔๘ ไม่มีการติดตามและประเมินผล (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๖ หน้า ๕๙) สำหรับวิธีการติดตามและประเมินผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการสังเกตและสอบถาม การแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบและติดตามโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการสุ่มตรวจสอบคุณภาพของอาหารกลางวัน

นอกจากนี้ยังมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนหมู่บ้านและประชาชนช่วยติดตาม และ ประเมินผลด้วย

๖.๒ โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

ด้านการให้บริการ

การให้บริการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนของสถานศึกษา ศูนย์เด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ส่วนใหญ่ได้รับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ ๗๑.๖๙) รองลงมาคือเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๔ และ ๑.๖๗ ตามลำดับ และร้อยละ ๐.๔๖ ไม่ตอบแบบสอบถาม (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๒ หน้า ๔๕)

ด้านการบริหารจัดการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดซื้อจัดจ้างเอง (ร้อยละ ๗๘.๕๐) รองลงมาใช้วิธีอื่น ๆ และโอนงบประมาณให้สถานศึกษาหรือศูนย์ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๙ และ ๓.๑๙ ตามลำดับ ยังไม่ได้รับงบประมาณร้อยละ ๐.๐๙ และไม่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๑.๑๓ (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๓.๒.๑ หน้า ๔๙)

ด้านการสนับสนุนงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๒.๗๗) ไม่มีการจัดงบประมาณเพิ่มเติม และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงร้อยละ ๖.๔๘ ที่สามารถสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมให้นักเรียนในโครงการได้ และไม่ตอบแบบสอบถามร้อยละ ๐.๗๕ (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๔.๒.๑ หน้า ๕๓)

ด้านความเพียงพอในการให้บริการ

นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๕.๖๐) ได้รับการไม่เพียงพอ มีนักเรียนที่ได้รับการเพียงพอร้อยละ ๓๓.๐๓ และไม่ตอบแบบสอบถามร้อยละ ๑.๓๗ (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๕.๒.๑ หน้า ๕๗)

ด้านการติดตาม และประเมินผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๘๖.๕๒) มีการติดตาม และประเมินผล และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้อยละ ๑๓.๔๘ ไม่มีการติดตาม และประเมินผล (ภาคผนวก แผนภาพที่ ๖ หน้า ๕๙) สำหรับวิธีการติดตามและประเมินผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการสังเกตและสอบถาม การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และติดตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการสุ่มตรวจคุณภาพอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

นอกจากนี้ ยังมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนหมู่บ้านและประชาชนติดตามและประเมินผลด้วย

๗. ปัญหาและอุปสรรค

จากการศึกษาปัญหา และอุปสรรคโดยการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษา ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

- ๗.๑ การจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันตามกำหนด
- ๗.๒ งบประมาณน้อยเกินไป ทำให้ไม่สามารถจัดสรรให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนขาดแคลน โดยเฉพาะงบประมาณค่าอาหารกลางวัน
- ๗.๓ อาหารกลางวันมีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ บางวันปริมาณไม่เพียงพอ สำหรับนมบางครั้งมีนมเน่าเสียปะปนอยู่
- ๗.๔ การจัดซื้อ จัดจ้างล่าช้า ไม่ทันตามกำหนด ไม่สามารถแบ่งซื้อแบ่งจ้างได้ บางท้องถิ่นไม่มีผู้ขายยื่นซองสอบราคา หรือผู้ประกอบการรายเดียวจัดส่งอาหารหลายแห่ง บางท้องถิ่นไม่มีแหล่งผลิตนม จึงเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก
- ๗.๕ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีน้อย ดูแลไม่ทั่วถึง
- ๗.๖ ไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานศึกษา/ศูนย์บางแห่ง เช่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนล่าช้า
- ๗.๗ มีความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง

๘. แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการสรุปความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าการเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ๘.๑ ระดับนโยบายควรลดขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น
- ๘.๒ กรมการปกครองควรปรับเปลี่ยนระเบียบในการจัดซื้อ จัดจ้าง ให้สามารถแบ่งซื้อแบ่งจ้างได้ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

๘.๓ ส่วนกลางควรกำหนดมาตรฐานคุณภาพนมให้ชัดเจน เพื่อเป็นหลักในการพิจารณาจัดซื้อนมที่มีคุณภาพ

๘.๔ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรโอนงบประมาณโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ให้สถานศึกษาดำเนินการ เพราะสะดวก มีความคล่องตัว และรวดเร็ว

๘.๕ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนทุกคนที่มีสิทธิได้รับบริการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ได้รับบริการอย่างทั่วถึง

๘.๖ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวัน และดื่มนมที่มีคุณภาพครบทุกคน

๘.๗ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา วัด/มัสยิด และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ควรประสานงานกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้นกว่านี้ โดยเฉพาะเรื่องข้อมูลจำนวนนักเรียน และงบประมาณ

๘.๘ ควรให้สถานศึกษา วัด/มัสยิด และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้างเพื่อควบคุมคุณภาพของอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

ส่วนที่ ๓

กรณีศึกษา : ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในพื้นที่

จากแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดขอบเขตของความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด หรือแห่งใดที่มีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในภารกิจ ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน ๔ ปี สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใด หรือแห่งใดไม่สามารถที่จะรับถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจภายใน ๔ ปี ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน ๑๐ ปี รวมทั้งกำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลภายในไม่เกิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ โดยการเพิ่มสัดส่วนอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นงาน/กิจกรรมตามรายการ วงเงินและรายละเอียดกำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๘ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดเป็นรายจังหวัด ซึ่งมีลักษณะของกิจกรรมที่หลากหลายกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น สำนักงบประมาณจึงได้กำหนดแนวทางการบริหารงบประมาณโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการถ่ายโอนงบประมาณโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ดังนี้

**๑. หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการบริหารงบประมาณตามโครงการ
ถ่ายโอนงาน/กิจกรรมบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔**

สำนักงานงบประมาณได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการบริหาร
งบประมาณตามโครงการถ่ายโอนงาน/กิจกรรมบริการสาธารณะให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติดังนี้

๑) การดำเนินการและการใช้จ่ายงบประมาณ

๑.๑) ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณแจ้งรายการและวงเงินให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นทราบโดยเร็วอย่างช้าภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๓ เพื่อให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ในการดำเนินการตามรายการและวงเงินที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ
ต่อไปและแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดทราบด้วย

ในกรณีโครงการอาหารกลางวันและโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน
ของกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการจัดซื้อให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณแจ้งองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นทราบภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๓

ในกรณีพื้นที่ดำเนินการอยู่ในเขตสภาพาตำบล/คาบเกี่ยวระหว่างองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ

ในกรณีโครงการอาหารเสริม (นม) ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ให้ส่วนราชการดำเนินการในลักษณะเดิมไปก่อน

๑.๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนเป็นผู้รับผิดชอบ
ดำเนินการจัดซื้อรายการค่าวัสดุอุปกรณ์ ตามวงเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นไป
ตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณกำหนด โดยดำเนินการจัดซื้อ
ตามระเบียบพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจขอให้ส่วนราชการหรือองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทนภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติได้

๑.๓) ในการดำเนินการจัดซื้อให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ/ส่วนราชการ
เจ้าของงบประมาณมอบหมายส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนเข้าร่วมในการดำเนินการ
ดังกล่าวด้วย แต่จะเข้าร่วมทุกขั้นตอนของการจัดซื้อหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของหัวหน้า
ส่วนราชการนั้น ๆ และควรให้มีผู้แทนประชาคมหมู่บ้าน/เมือง และหรือผู้แทนโรงเรียน

เข้าร่วมในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างด้วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐบาล

๑.๔) การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) กรณีเงินอุดหนุนทั่วไป ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค. ๐๕๒๖.๕/ว ๗๓ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๑

(๒) กรณีเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค. ๐๕๒๖.๕/ว ๘๓ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๓

ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ/หน่วยงานส่วนกลางในส่วนภูมิภาค/หน่วยงานภูมิภาค เป็นผู้เบิกจ่ายงบประมาณโครงการถ่ายโอนฯ หรือจะมอบให้ส่วนราชการอื่นเบิกจ่ายแทนก็ได้ กรณีที่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณไม่มีในหน่วยงานในภูมิภาค ควรให้ที่ทำการปกครองจังหวัดเป็นหน่วยเบิกจ่ายแทนส่วนราชการนั้น ๆ

ในกรณีที่ส่วนราชการมอบให้ที่ทำการปกครองจังหวัดหรือหน่วยงานอื่นเบิกจ่ายแทนให้ส่วนราชการดำเนินการอย่างซ้ำภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๓

๑.๕) ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นระยะเวลางวดที่ ๑, ๒ และ ๓ ให้สำนักงบประมาณทราบตามแบบรายงานที่กำหนด (แบบ ถ.๑)

๒) การอนุมัติเงินประจำงวด

สำนักงบประมาณจะอนุมัติเงินประจำงวดหมวดเงินอุดหนุนโครงการ ถ่ายโอนดังกล่าวตามรายการและวงเงินที่กำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๘ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๔ จำแนกเป็นรายจังหวัดให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ โดยระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุน

๓) การใช้เงินประจำงวดเหลือจ่าย

๓.๑) ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการตามรายการที่ได้รับอนุมัติบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้วมีเงินประจำงวดเหลือจ่ายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเงินเหลือจ่ายมาดำเนินการขยายผลหรือเพิ่มเป้าหมายได้ภายใต้วัตถุประสงค์เดิม และรายงานให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณและผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๓.๒) กรณีเงินประจำงวดเหลือจ่ายของงบประมาณที่เป็นลักษณะเงินอุดหนุน เฉพาะกิจให้หัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจนำเงินประจำงวดเหลือจ่ายมาดำเนินการขยายผล หรือเพิ่มเป้าหมายได้ภายใต้วัตถุประสงค์เดิม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ แต่ต้องไม่มีลักษณะเป็นการก่อหนี้ผูกพันงบประมาณต่อไป ทั้งนี้ ขอให้หัวหน้าส่วนราชการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแทน

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหนังสือฉบับนี้ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณในระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๔ และหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติอื่น ๆ ที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

๒. การดำเนินการศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่

การเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริง เรื่องการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน นั้น ได้เลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนในแต่ละภูมิภาค รวม ๔ จังหวัด ได้แก่

ภาค	จังหวัด	โรงเรียน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เหนือ	เชียงราย	อนุบาลแม่ฟ้าหลวง	อบต. แม่ข้าวต้ม
ตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี	เลิงก่อนโนนสมบูรณ์	-
กลาง	นครปฐม	บ้านคงอุดม	อบต. ลำเหย
ใต้	นครศรีธรรมราช	วัดโพธิ์ วัดวังหีบ วัดจันดี	อบต. นาไม้ไผ่

๓. ปัญหา และอุปสรรค

จากการดำเนินการศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่พบปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน โดยสรุปพบปัญหา และอุปสรรคในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สอดคล้องกันในทุกภูมิภาค ดังนี้

๓.๑ ด้านงบประมาณ

การถ่ายโอนงบประมาณจากหน่วยงานเจ้าของงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นล่าช้า เนื่องจากมีการดำเนินงานหลายขั้นตอน และมีการดำเนินการร่วมกันหลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด) และสถานศึกษา ซึ่งมีความยากลำบากในการประสานงานเป็นอย่างมาก

๓.๒ ด้านการบริหาร จัดการ

ด้านการบริหาร จัดการ พบปัญหา และอุปสรรค ดังนี้

(๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งต้องรับผิดชอบโรงเรียนจำนวนมาก ระหว่าง ๗-๑๓ โรงเรียน แต่ละโรงเรียนตั้งอยู่ห่างกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และการคมนาคมไม่สะดวก

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้วิธีการประมูลหาผู้รับจ้างราคาถูก เป็นผลให้มีการลดปริมาณและคุณภาพของอาหารกลางวันของนักเรียน และคุณภาพของอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

(๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง โดยเฉพาะเทศบาล หักภาษีบำรุงท้องถิ่น เนื่องจากเป็นระเบียบและข้อบังคับท้องถิ่น ถือว่างบประมาณอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เป็นรายได้ของท้องถิ่น และเกิดผลกระทบโดยตรงต่อปริมาณและคุณภาพ

(๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ไม่ครบทุกวันตามเป้าหมาย โดยเฉพาะช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน หลายวัน

๓.๓ ด้านการรับบริการ

ด้านการรับบริการ พบว่าการกระจายอำนาจเกี่ยวกับงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ทำให้เกิดผลกระทบต่อนักเรียน ดังนี้

(๑) นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับประทานอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ไม่ครบตามจำนวนวันที่กำหนด

(๒) นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีทั้งปริมาณ และคุณภาพต่ำ รวมทั้งได้ดื่มนมที่ไม่มีคุณภาพ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ระเบียบและกฎหมาย ดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้างอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ทำให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ อาหารไม่ร้อน บางครั้งกว่าจะส่งอาหารถึงโรงเรียน อาหารก็บูดเน่าเสียแล้ว

(๓) นักเรียนไม่ได้รับโอกาสในการฝึกปฏิบัติจริงในการสร้างผลผลิตเพื่อโครงการอาหารกลางวันซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตร นักเรียนเคยฝึกกระบวนการคิด คำนวณ กวรวัด กวรวัด การทำโครงการทางวิทยาศาสตร์และการถนอมอาหาร เมื่อมีการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นใช้วิธีการจัดซื้อ จัดจ้างหาผู้รับเหมาประกอบอาหารทำให้กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวถูกทำลายไปโดยสิ้นเชิง

๓. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

เนื่องจากคณะกรรมการได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจด้านงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เฉพาะในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ งวดที่ ๒ (ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๔) คณะกรรมการจึงมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ดังนี้

๓.๑ โครงการอาหารกลางวัน

๑) เนื่องจากโครงการอาหารกลางวันเป็นการดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง การคิดคำนวณต้นทุน กำไร ตลอดจนการฝึกวิชาชีพ หากดำเนินการผ่านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนมากบริหาร จัดการให้นักเรียนรับประทานอาหารที่มีปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการสูง โครงการอาหารกลางวันจึงควรโอนงบประมาณให้โรงเรียนดำเนินการ

๒) การบริหารจัดการ เนื่องจากสถานศึกษาประสบวิกฤตการขาดอัตรากำลังครู ดังนั้น ควรให้ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นเข้ามาร่วมดำเนินการ

๓) การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาเรื่องอาหารกลางวันให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ และจำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมาย และแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายจึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือให้ทุกฝ่ายประสานงานร่วมกัน เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันได้ทั้งปริมาณ และคุณค่าทางโภชนาการสูง

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ได้รับความไว้วางใจในการดูแลคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่เป็นลูกหลานของตน และรัฐไม่สามารถสนับสนุนให้นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันได้ครบทุกคนได้ จึงเห็นสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใส่ใจและร่วมแก้ไขปัญหานักเรียนขาดแคลน ให้ได้รับประทานอาหารกลางวันด้วย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อม ควรที่จะสนับสนุนรายได้ของ

ท้องถิ่นเองมาสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนดังกล่าวเป็นลำดับแรก

๕) ควรให้มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลอย่างเป็นระบบ

๓.๒ โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

๑) โดยหลักการแล้วการกระจายอำนาจเป็นเรื่องที่ดี แต่วิธีการดำเนินการนั้น เห็นควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยทุกฝ่ายร่วมมือกันดำเนินการ ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น โดยการกระจายงบประมาณให้ไปถึงหน่วยปฏิบัติหรือหน่วยรับบริการ เพื่อให้งบประมาณเป็นยอดเล็กที่สุด และดำเนินการในรูปคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ

๒) โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน มีหลายหน่วยงานเกี่ยวข้อง และสนองนโยบายรัฐบาลหลายข้อ ทั้งส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนให้สมบูรณ์แข็งแรง จึงเห็นควรให้มีการทบทวนบทบาทและภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ไม่สามารถควบคุม กำกับ และดูแลคุณภาพนมโรงเรียน จนเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน เช่น กรมปศุสัตว์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และกรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

๓) ควรส่งเสริมให้มีการค้าเสรี เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันการจำหน่ายนมอย่างกว้างขวาง และแก้ปัญหาการกำหนดเขตพื้นที่การจำหน่ายนมของผู้ประกอบการ

๔) กรณีนมบูด นมเน่า หรือนมเสีย มีหลายสาเหตุอาจเกิดขึ้นจากการขนส่งหรือการเก็บรักษาไม่เหมาะสม ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรที่จะดำเนินการจัดซื้อในลักษณะแบ่งซื้อ แบ่งจ้าง เพราะสถานศึกษาไม่มีที่จัดเก็บ อันเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดนมบูด เน่า หรือเสียได้

๕) ควรให้สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่มีห้องปฏิบัติการ (Lab) ซึ่งเป็นหน่วยงานของทางราชการด้วยกัน

๖) การบริหารจัดการเงินเหลือจ่ายโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ซึ่งเกิดจากการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาก่อนมีการถ่ายโอนงบประมาณให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากสถานศึกษาสามารถเลือกผู้ขายและประเภทได้ จึงจัดซื้อ จัดจ้างได้ต่ำกว่าราคาจัดสรร และซื้อตามจำนวนนักเรียนที่มาเรียนจริงแต่ละวัน รวมทั้งยกเลิกการซื้อในวันปิดเรียนด้วยเหตุผลหรือกรณีพิเศษต่าง ๆ จึงควรที่จะ

อนุมัติให้โรงเรียนใช้จ่ายเงินดังกล่าวเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ เช่น จัดซื้อครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ หรือสื่อเทคโนโลยีอื่นที่มีความจำเป็นของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้ให้ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการต่อไป

๗) ควรให้มีการติดตาม กำกับ และประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วถึง

คณะกรรมการ จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง การกระจายอำนาจงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน พร้อมข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ มาเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้โปรดพิจารณา หากสภาเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

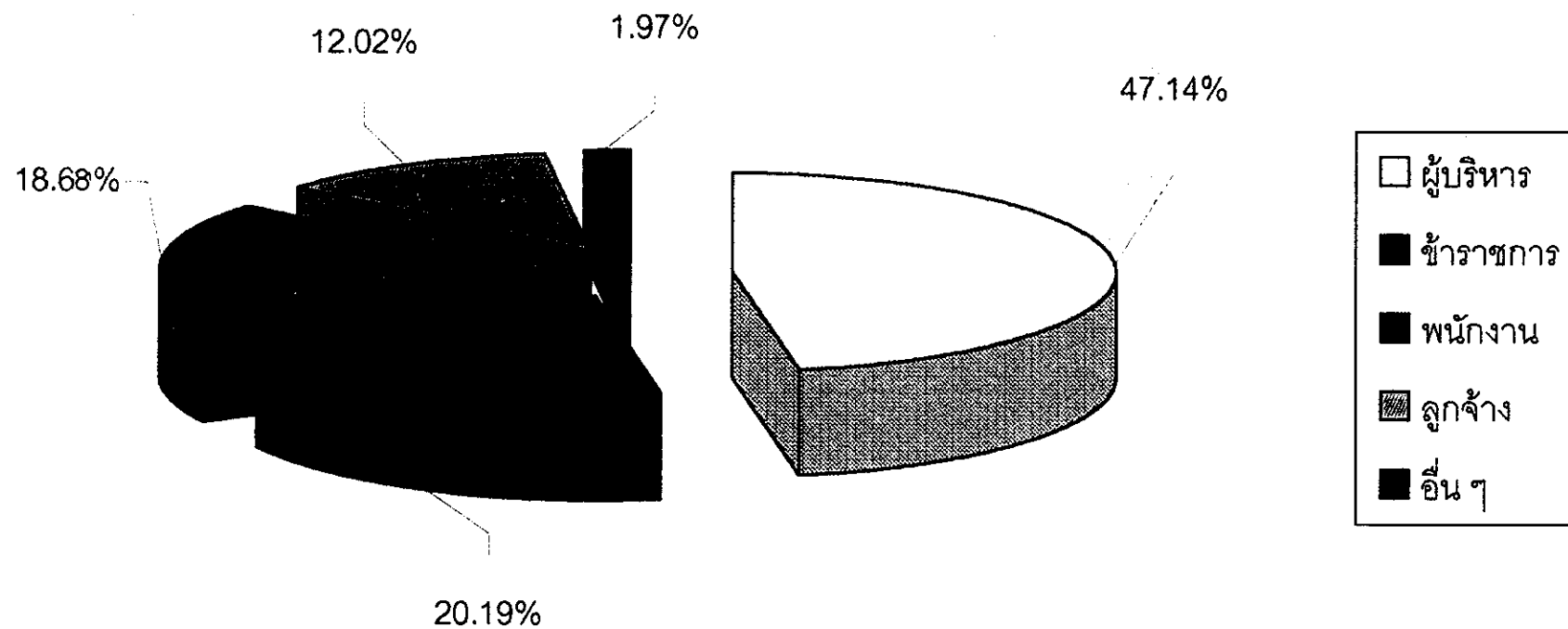
(นายประกอบ รัตนพันธ์)

เลขานุการคณะกรรมการ

ภาคผนวก ง

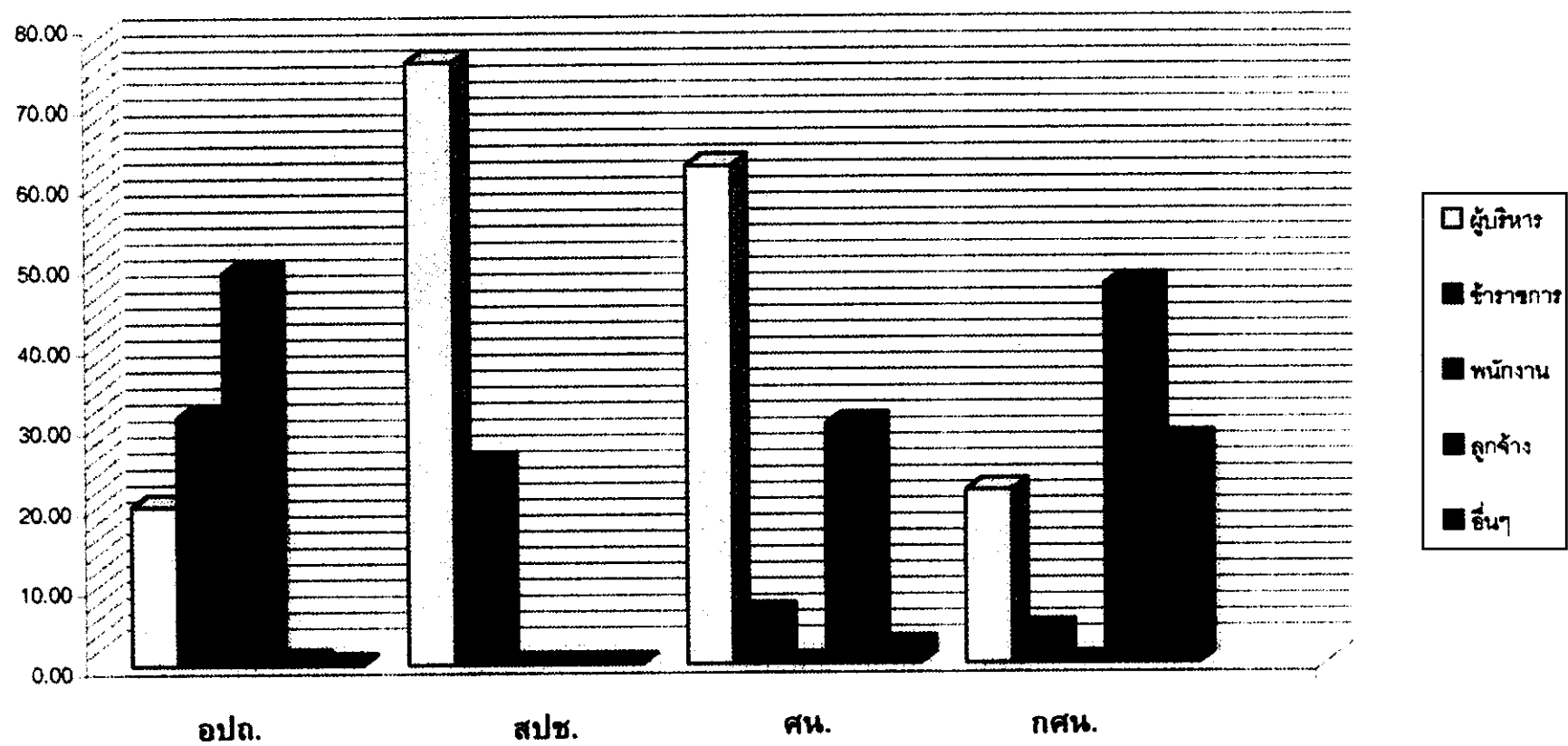
แผนภูมิ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1 สถานภาพของผู้ตอบคำถาม(รวมทั้งประเทศ)

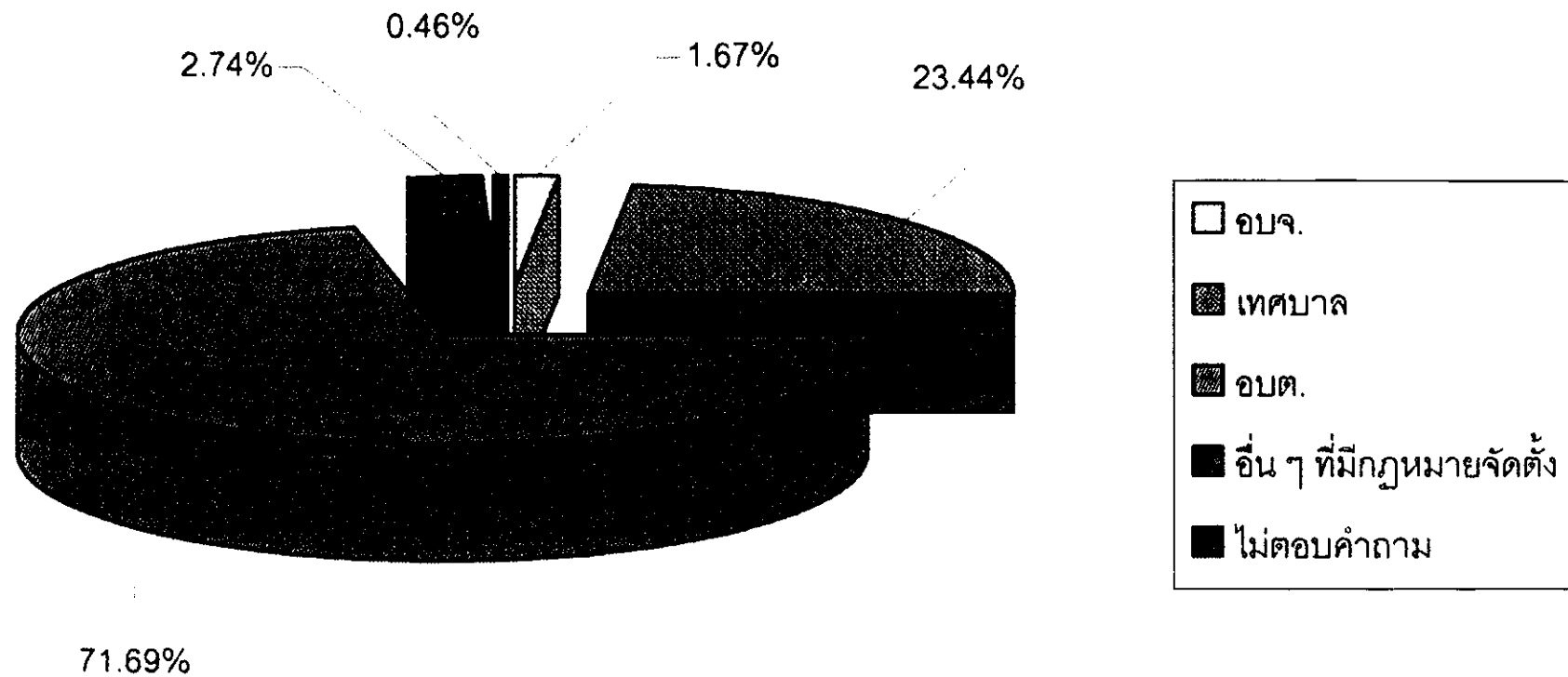

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม(จำแนกตามสังกัด)

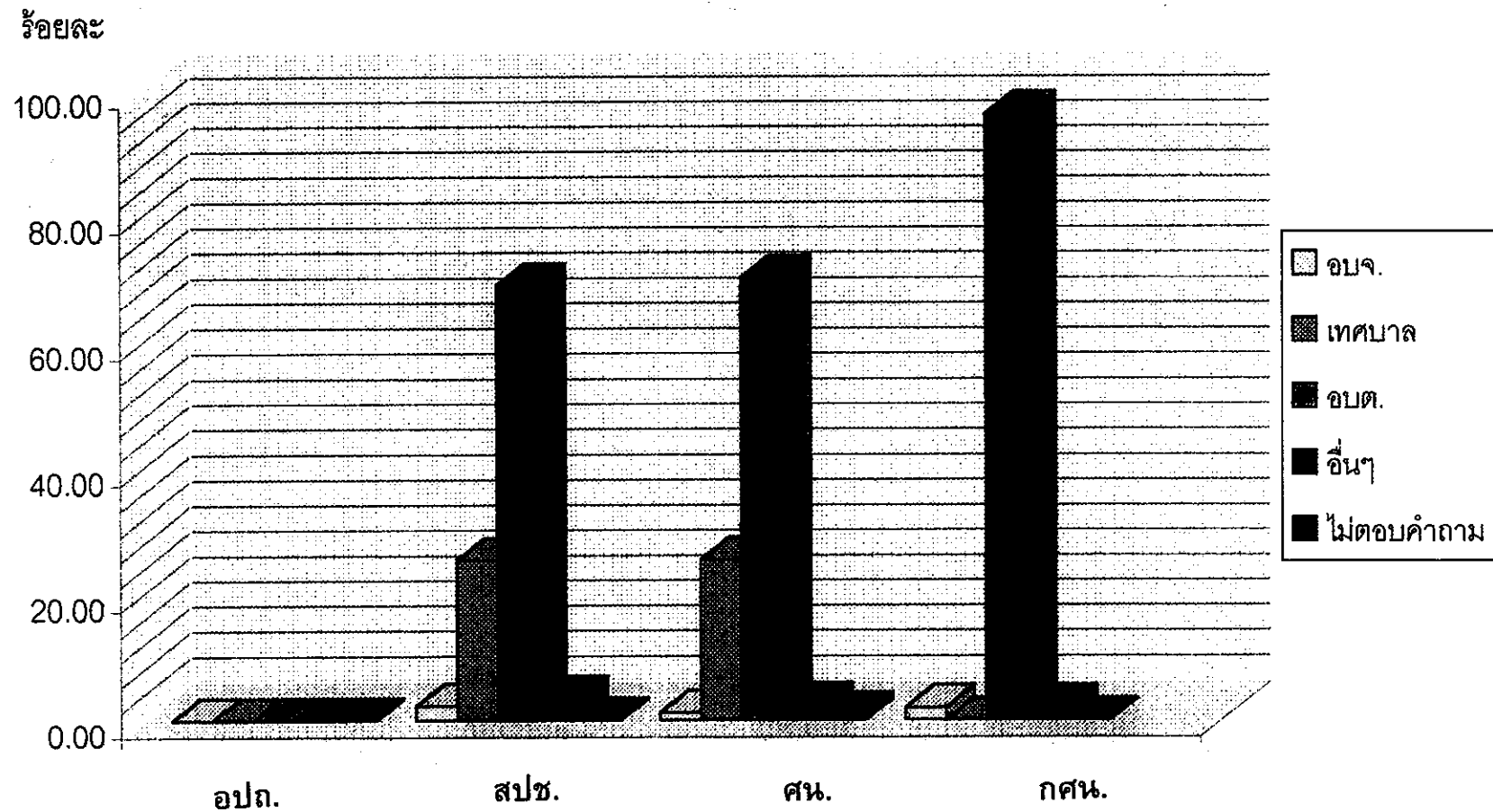
ร้อยละ

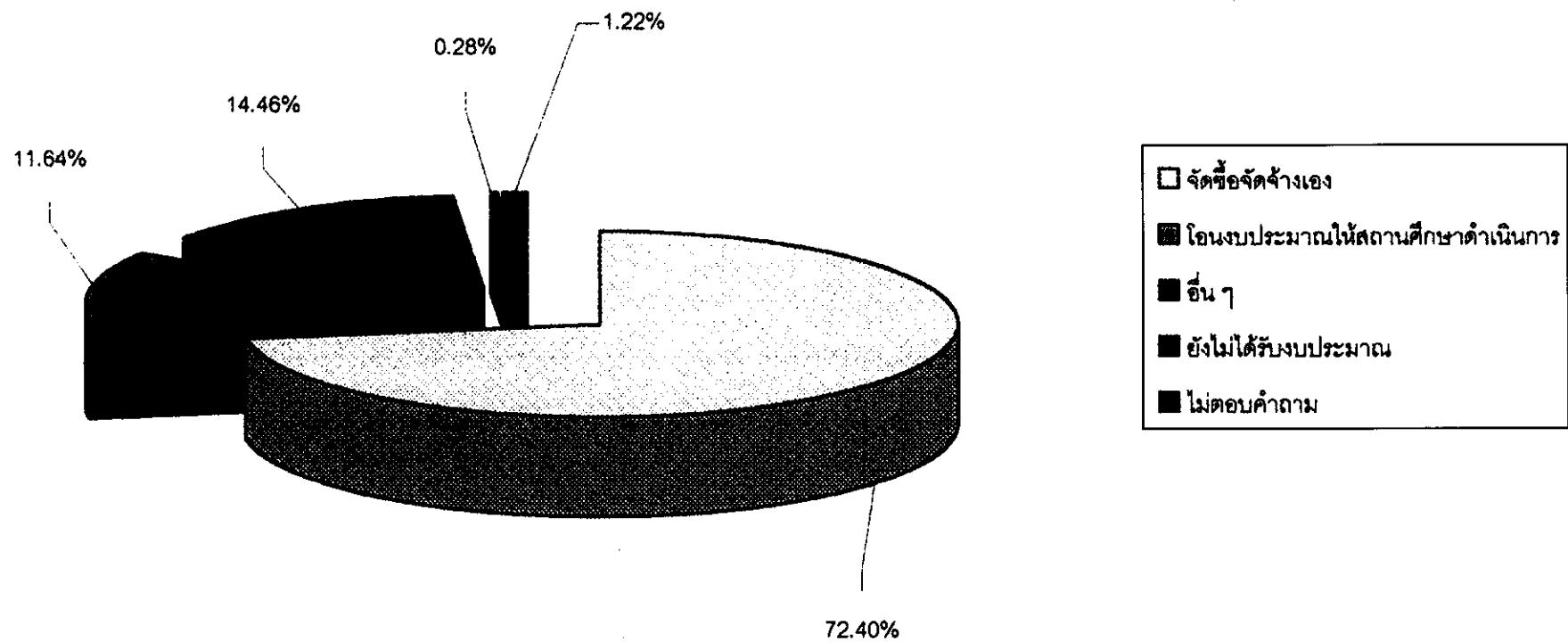
2. สถานศึกษาของท่านได้รับบริการโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม(นม)จากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใด (รวมทั้งประเทศ)

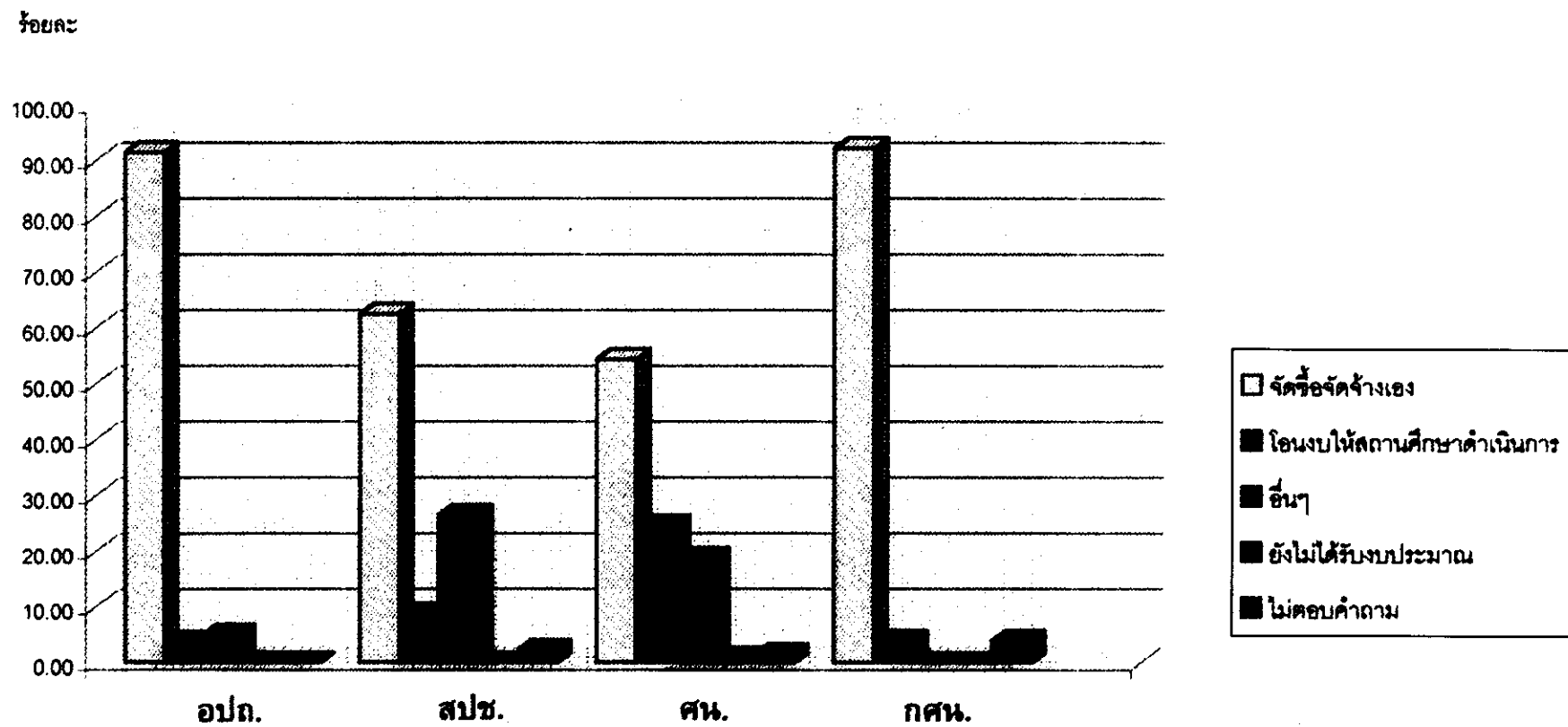
2.1 สถานศึกษาของท่านได้รับบริการโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริม(นม)
จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใด(จำแนกตามสังกัด)

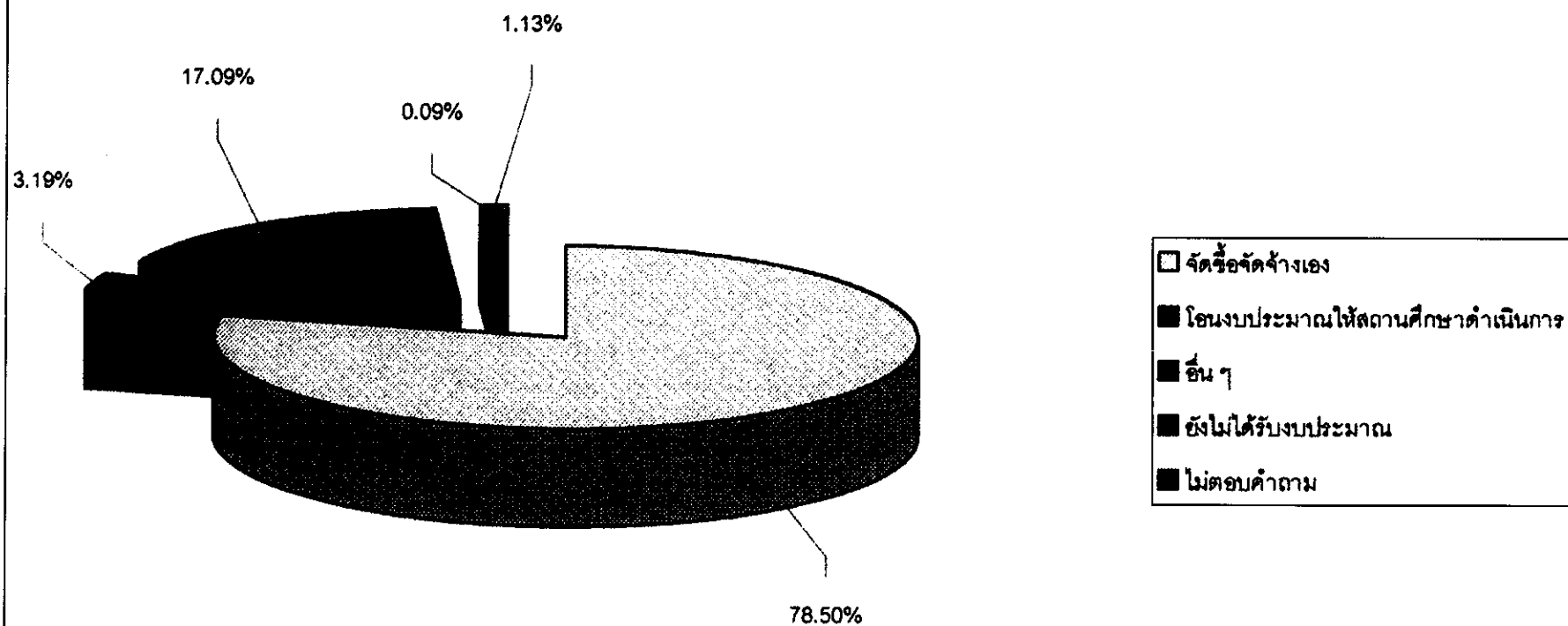
3.1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการบริหารจัดการงบประมาณโครงการอาหารกลางวันอย่างไร (รวมทั้งประเทศ)

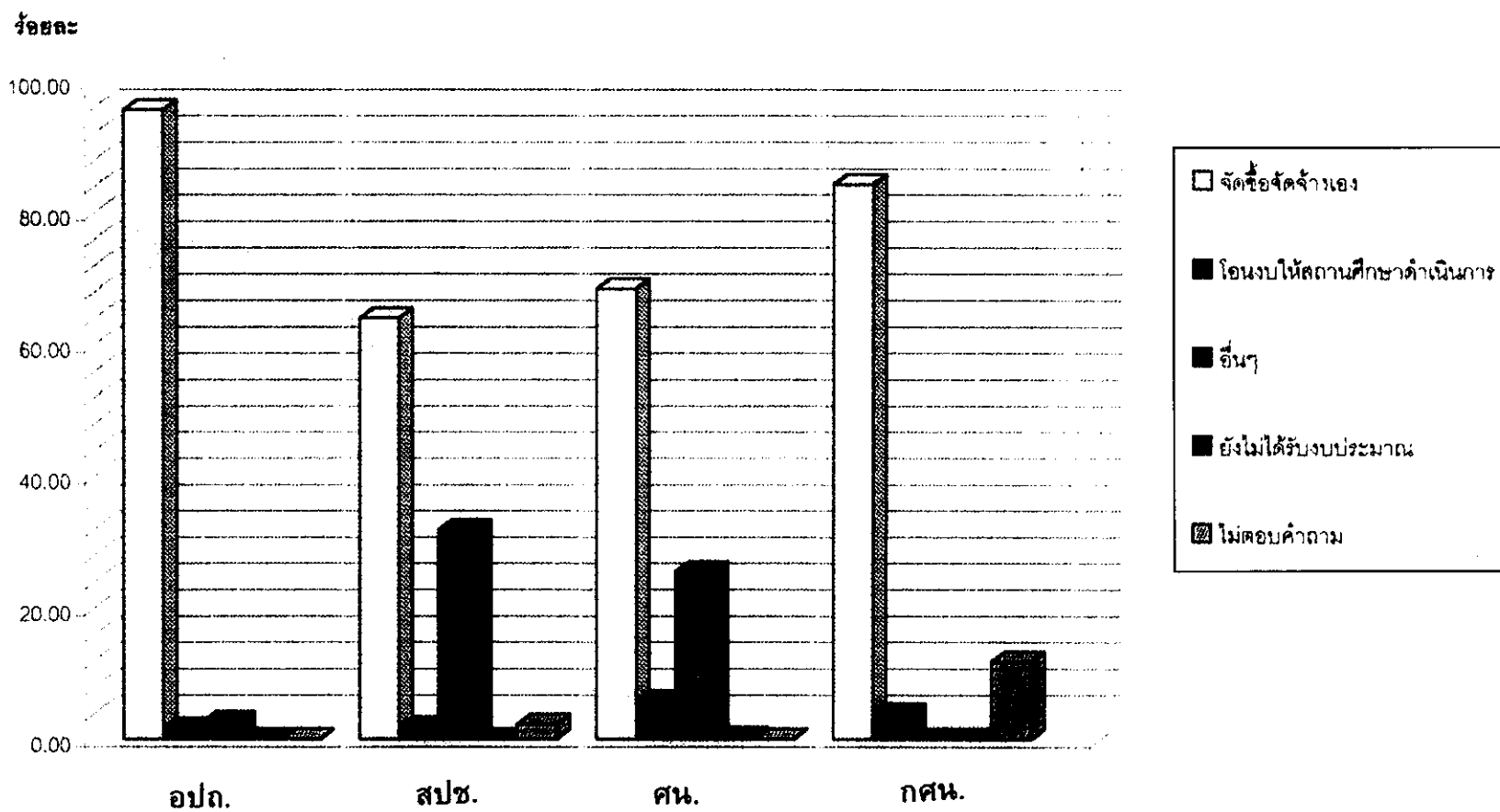
3.1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการบริหารจัดการงบประมาณโครงการอาหารกลางวันอย่างไร (จำแนกตามสังกัด)

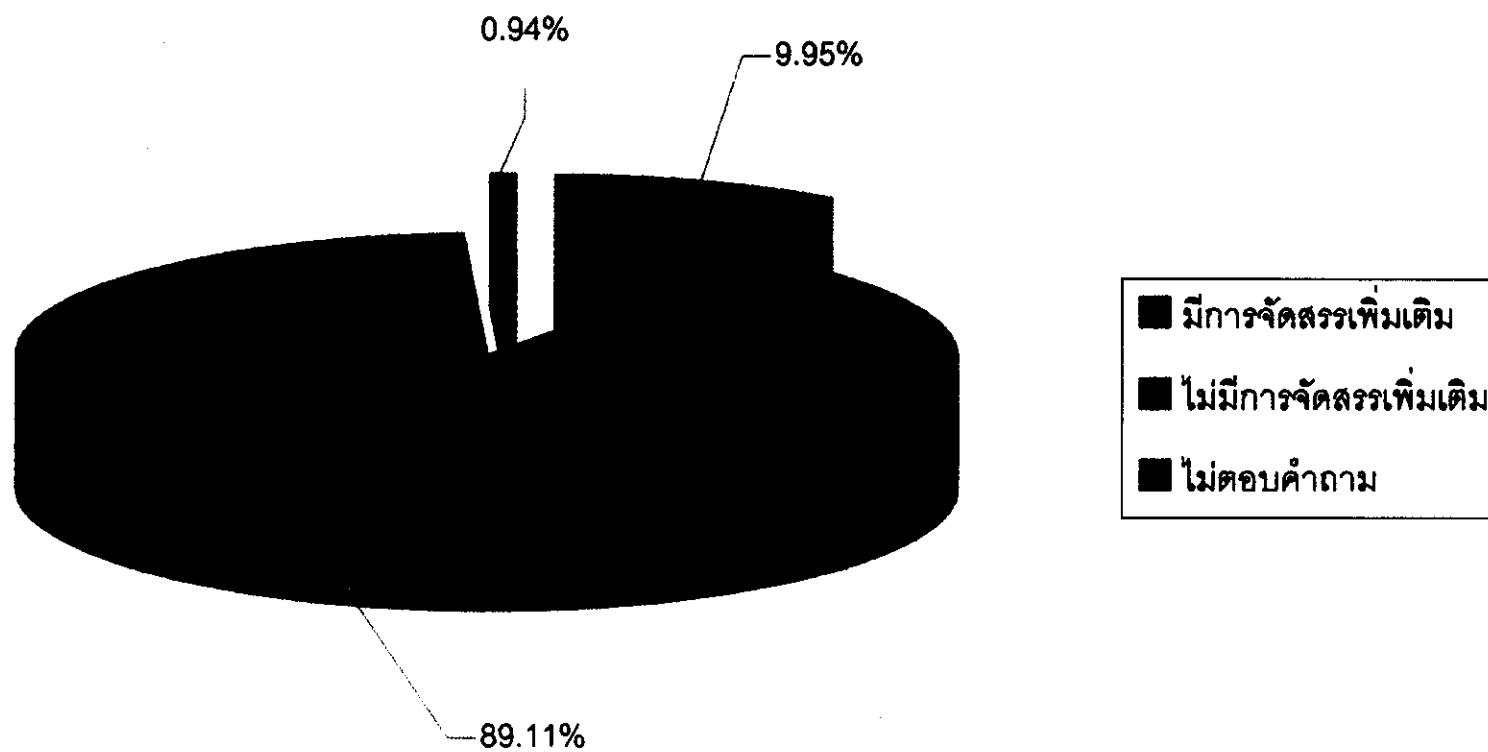
3.2.1องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการบริหารจัดการงบประมาณโครงการอาหารเสริม(นม)อย่างไร
(รวมทั้งประเทศ)

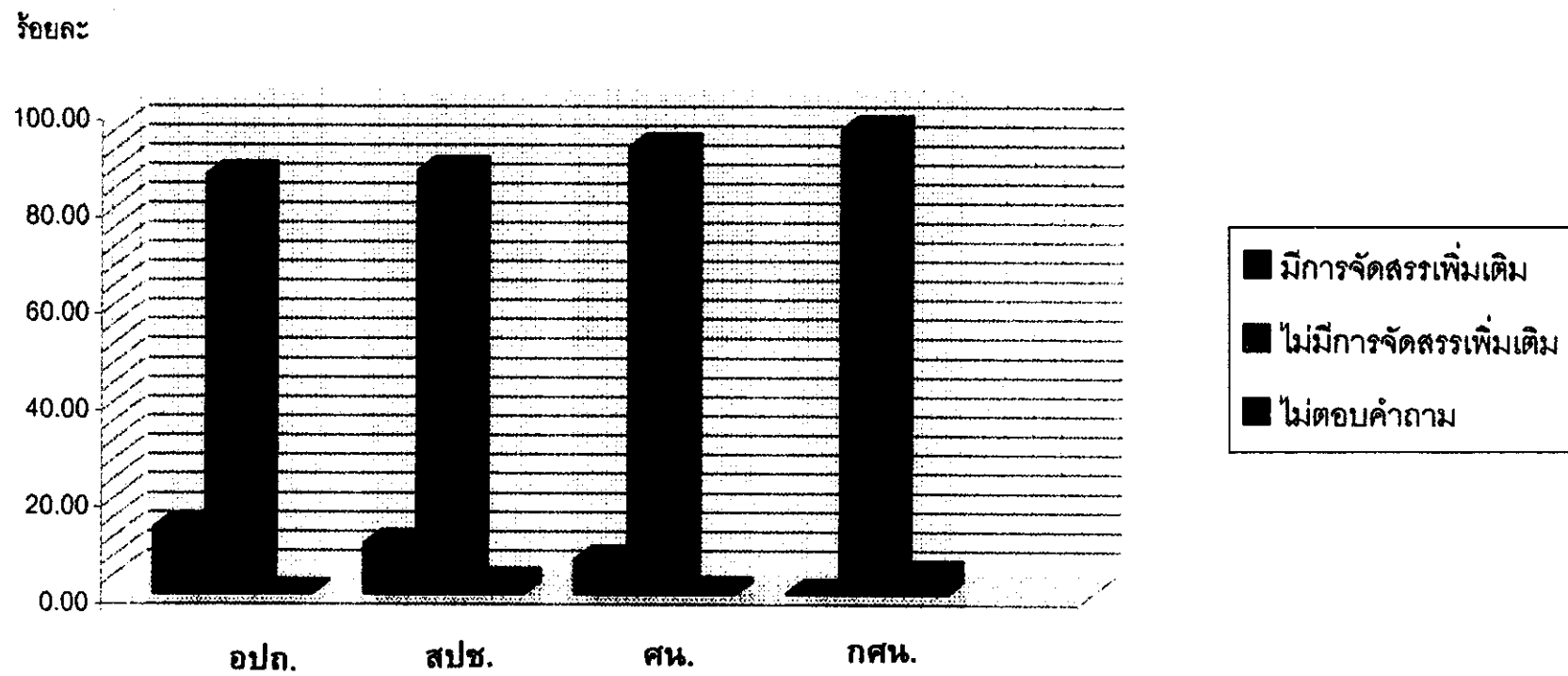
3.2.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้วิธีการบริหารจัดการงบประมาณโครงการอาหารเสริม(นม)อย่างไร
(จำแนกตามสังกัด)

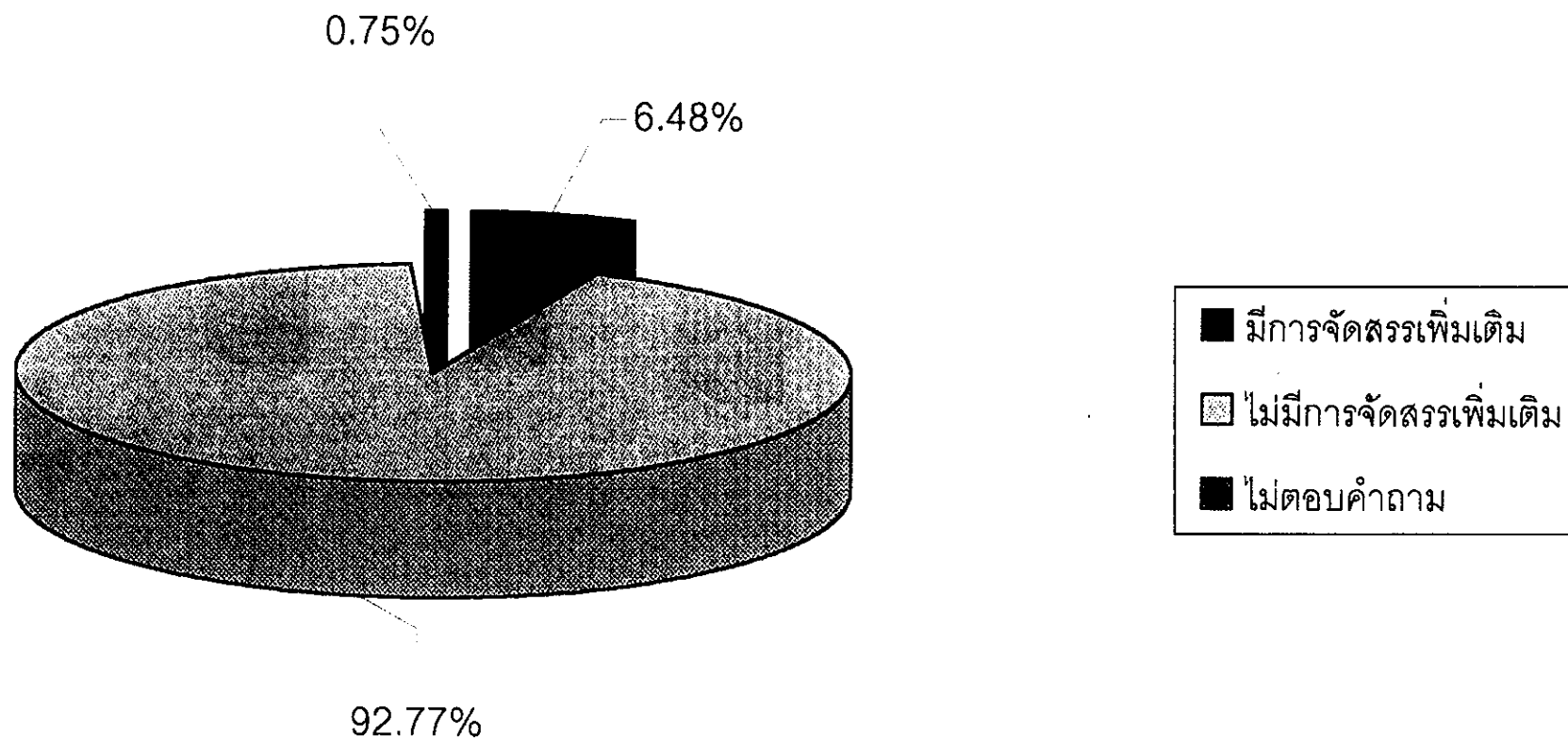
4.1.1 องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณโครงการอาหารกลางวันเพิ่มเติมหรือไม่
(รวมทั้งประเทศ)

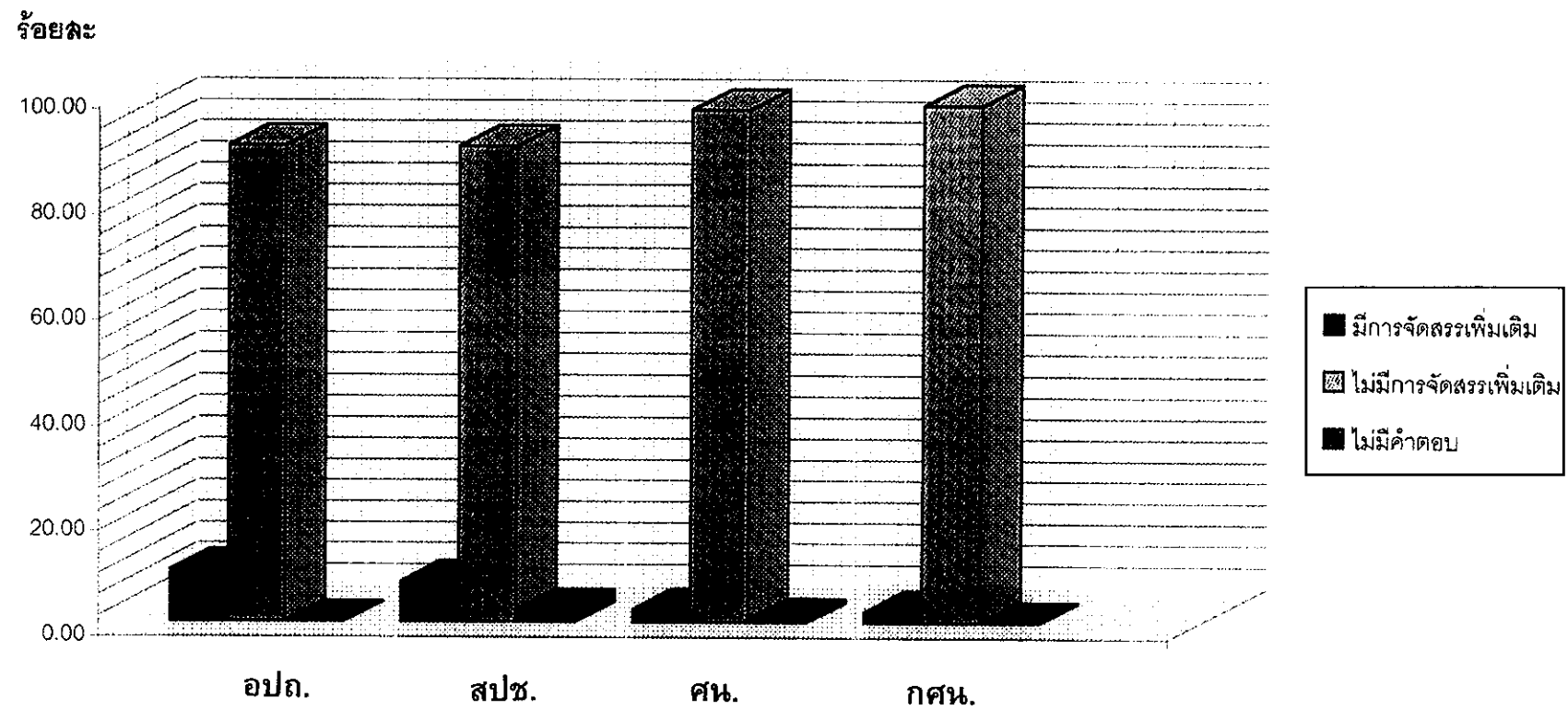
4.1.2 องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณอาหารกลางวันเพิ่มเติมหรือไม่
(จำแนกตามสังกัด)

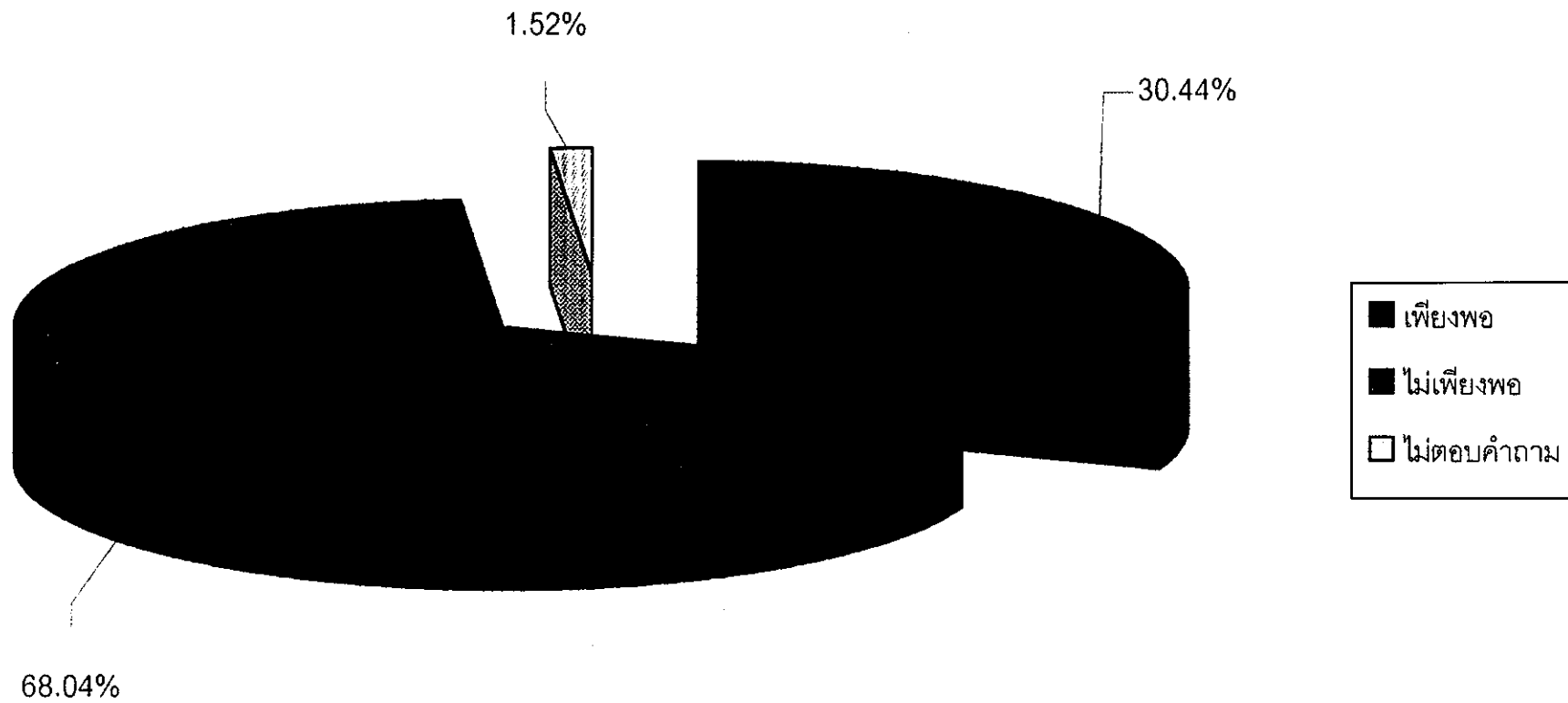
4.2.1 องค์ประกอบรองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณโครงการอาหารเสริม(นม)เพิ่มเติมหรือไม่
(รวมทั้งประเทศ)

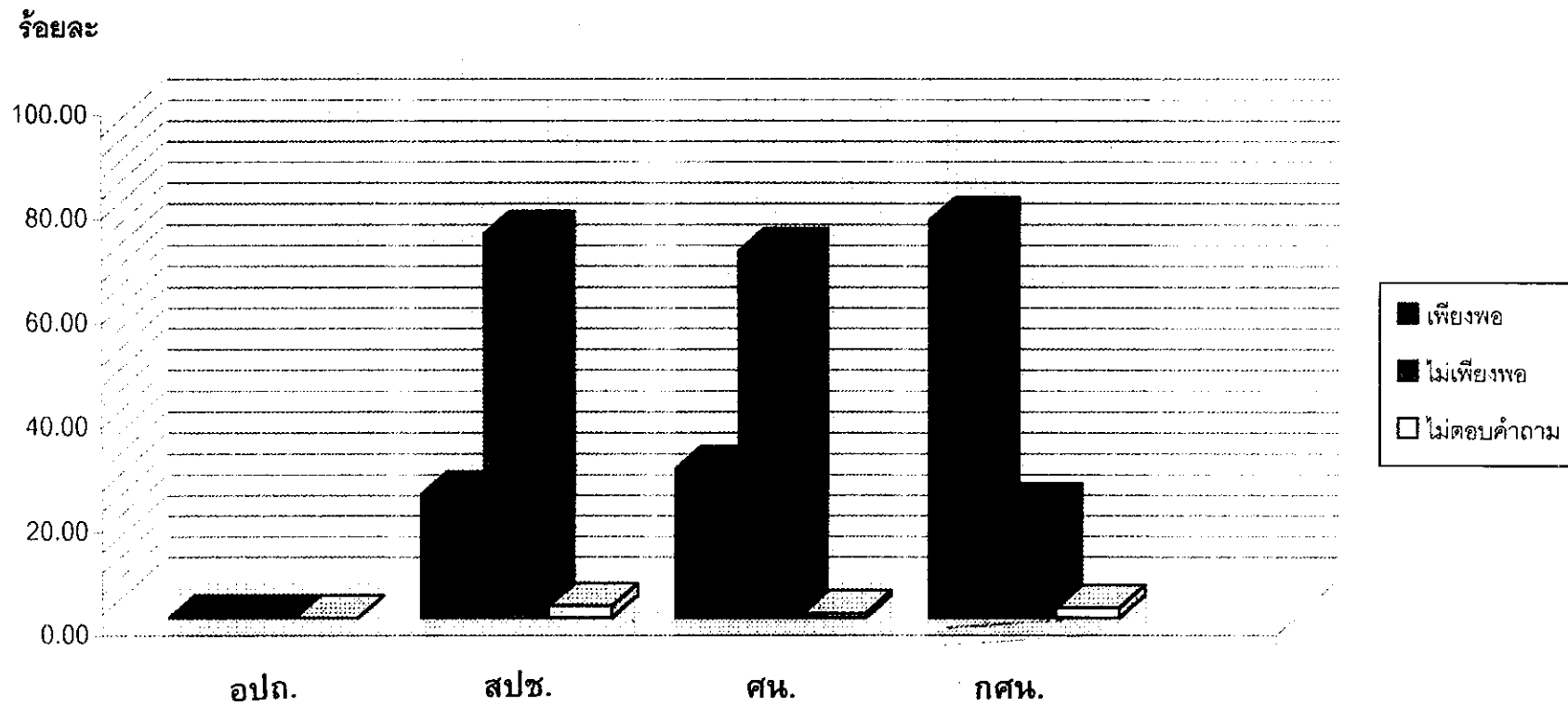
4.2.2 องค์ประกอบรองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณโครงการอาหารเสริม(นม)เพิ่มเติมหรือไม่
(จำแนกตามสังกัด)

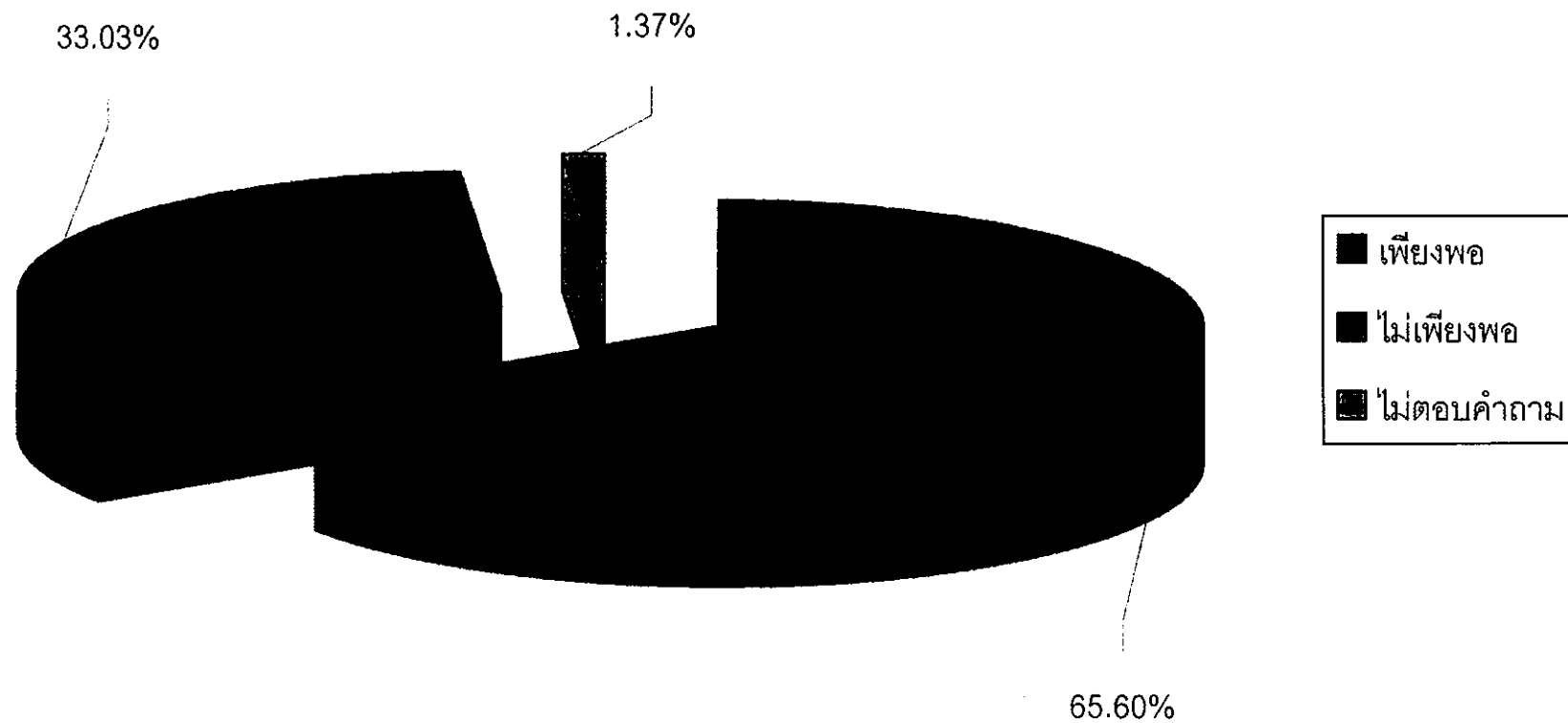
5.1.1 นักเรียนได้รับการโครงการอาหารกลางวันเพียงพอหรือไม่
(รวมทั้งประเทศ)

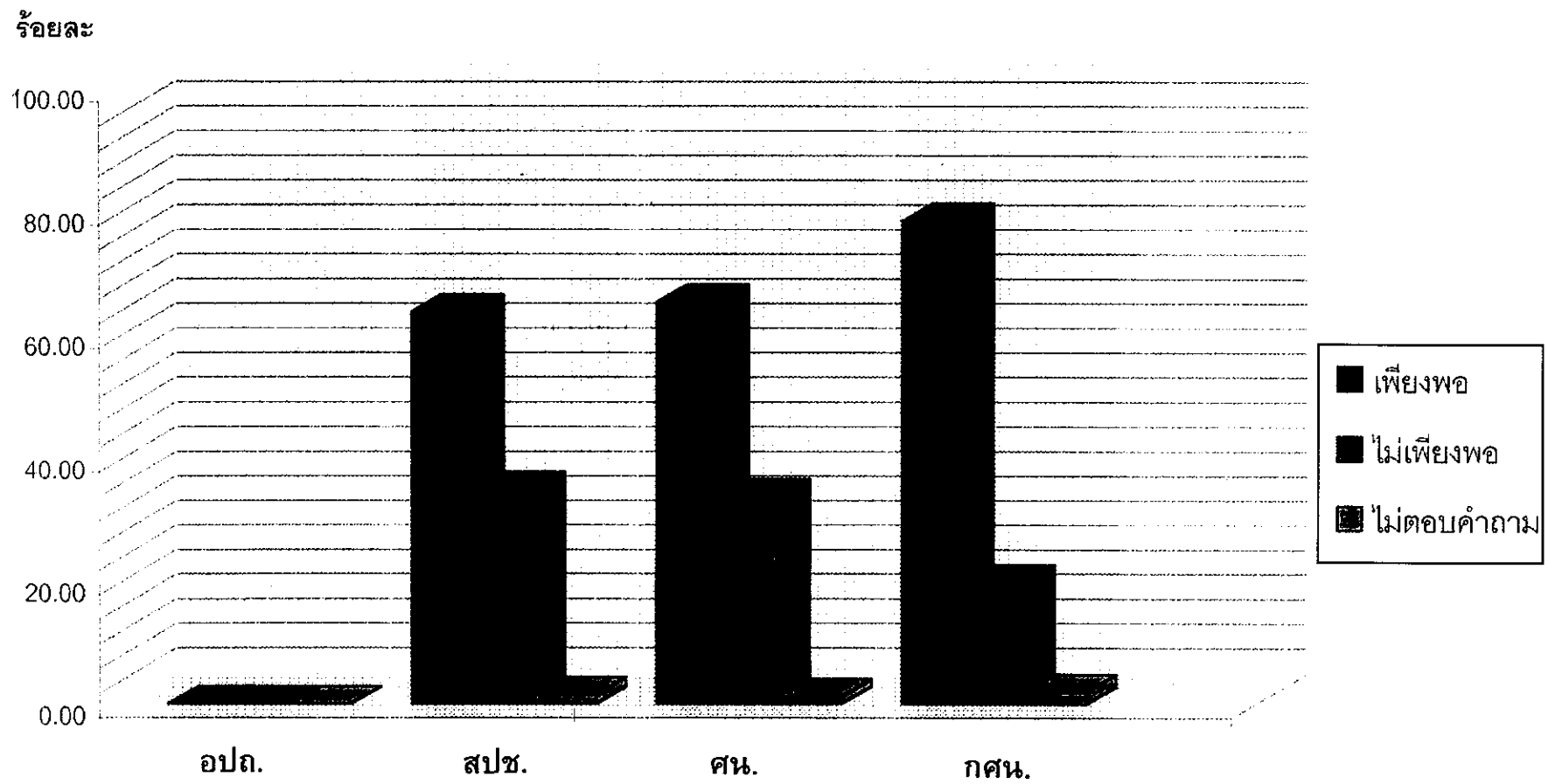
5.1.2 นักเรียนได้รับการบริการโครงการอาหารกลางวันเพียงพอหรือไม่
(จำแนกตามสังกัด)

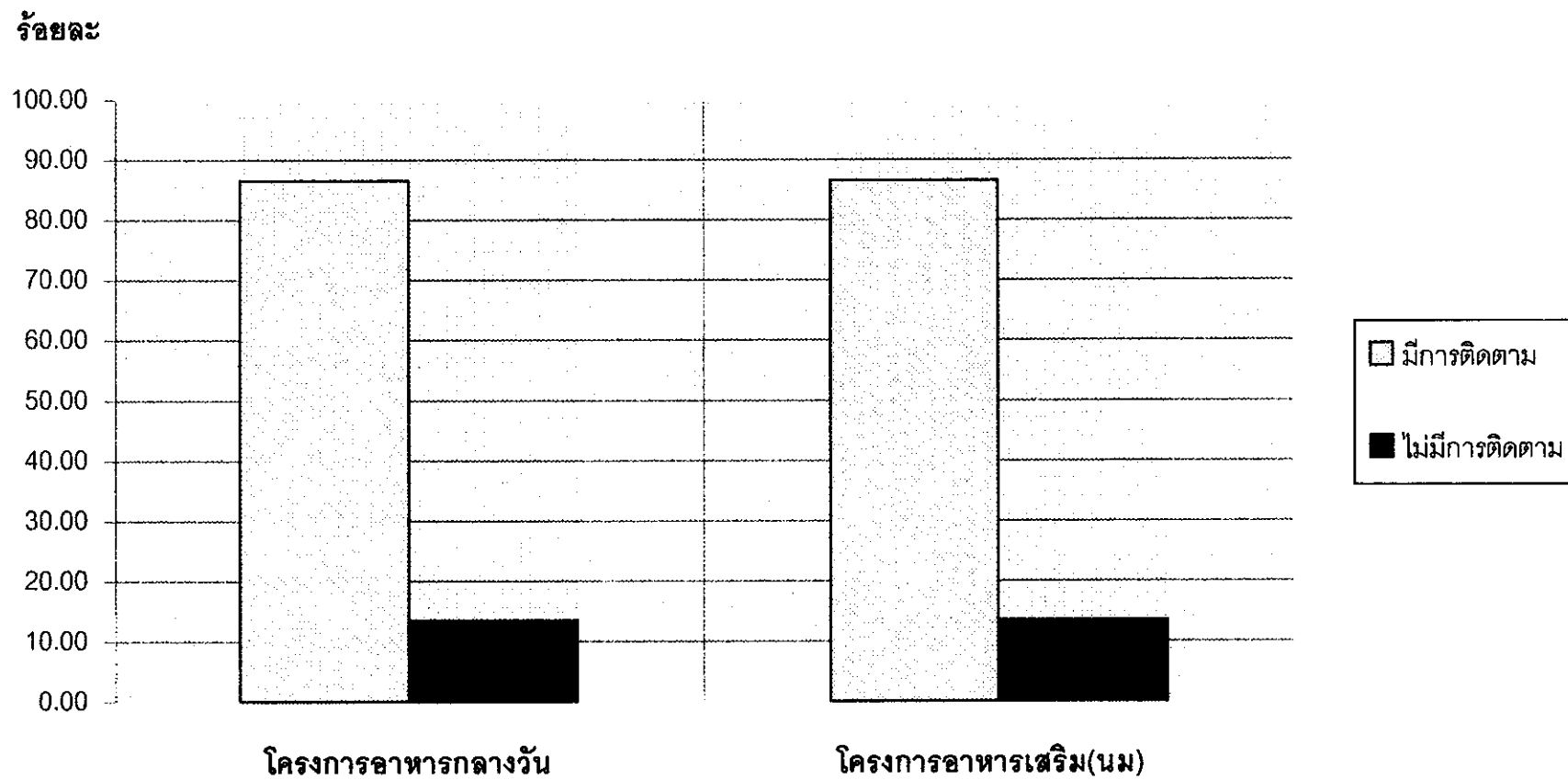
5.2.1 นักเรียนได้รับการอาหารเสริม(นม)เพียงพอหรือไม่
(รวมทั้งประเทศ)

5.2.2 นักเรียนได้รับบริการอาหารเสริม(นม)เพียงพอหรือไม่
(จำแนกตามสังกัด)

6. การติดตามประเมินผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคผนวก ๒

หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ
โครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

คำนวณที่สุด

(๖๕)

ที่ นร ๐๔๐๐/ว 2

สำนักงานประมาณ

ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400

3 ตุลาคม 2543

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณตามโครงการถ่ายโอนงาน/กิจกรรม
บริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544

เรียน เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณตามโครงการถ่ายโอน
งาน/กิจกรรมบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 จำนวน 8 หน้า

2. แบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการถ่ายโอนฯ (แบบ ถ. 1) จำนวน 3 หน้า

ด้วยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 (1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะ
ที่รัฐดำเนินการอยู่ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรา 30 (4) ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน
พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนร้อยละรายได้รัฐบาล
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สำนักงานประมาณจึงได้จัดสร
รงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 เพื่อถ่ายโอนงาน/กิจกรรมจากส่วนราชการ
ต่าง ๆ ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน
ขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ที่สามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการแก้ไขปรับปรุง
กฎหมาย หรือต้องถ่ายโอนบุคลากร รวมทั้งเป็นอำนาจของท้องถิ่นที่จะดำเนินการได้

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงบประมาณตามโครงการถ่ายโอนงาน/กิจกรรม
บริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ
สำนักงานประมาณจึงเห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ
ตามโครงการถ่ายโอนงาน/กิจกรรมบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

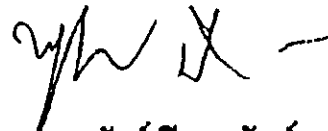
ที่ 11314	
วันที่ 5 ต.ค. 2543	
ส่งเรื่อง	
☐ กท.	☐ กส.
☐ แผนฯ 1	☐ เท.
☒ แผนฯ 2	☐ สท.
☐ แผนฯ 3	☐ สอท.
☐ กท.	
ม.ค. 2544	

/ประจำปี...

(๖๖)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ดังปรากฏในรายละเอียดที่ส่งมาด้วย
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายพุทธรักษ์ ปิยะอนันต์)

ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ

สำนักวิเคราะห์งบประมาณส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

โทร. 273-9366

โทรสาร 273-9371

**หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ
ตามโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544**

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นงานกิจกรรมตามรายการ วงเงินและรายละเอียดที่กำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 8 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 จำแนกเป็นรายจังหวัด (เอกสารงบประมาณเล่มสีเขียว) ซึ่งมีลักษณะของกิจกรรมที่หลากหลายกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 ดังนั้น สำนักงานงบประมาณจึงได้กำหนดแนวทางการบริหารงบประมาณ โครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตามลักษณะการดำเนินงานของกิจกรรมที่ถ่ายโอน ดังนี้

1. กิจกรรมลักษณะการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้าง ได้แก่

1.1 กิจกรรมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ทุกโครงการ ยกเว้นโครงการถ่ายโอนกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ กรมพัฒนาชุมชน

1.2 กิจกรรมด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทุกโครงการ

1.3 กิจกรรมด้านการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ โครงการถ่ายโอนกิจกรรมการส่งเสริมกีฬาหมู่บ้าน (กิจกรรมก่อสร้างลานกีฬาเอนกประสงค์) กรมพลศึกษา โครงการถ่ายโอนลานกีฬาเอนกประสงค์ระดับตำบล การกีฬาแห่งประเทศไทย

1.4 กิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน ได้แก่ โครงการถ่ายโอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม โครงการถ่ายโอนการแก้ไขปัญหามลพิษชุมชนแออัด การเคหะแห่งชาติ

การบริหารงบประมาณโครงการถ่ายโอนฯ ในกิจกรรมทั้ง 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น เห็นควรกำหนดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) การดำเนินการและการใช้จ่ายงบประมาณ

1.1) ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณจัดทำแบบรูปและรายการก่อสร้างแต่ละรายการรวมทั้งประมาณการราคาแล้วแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนทราบโดยเร็วอย่างช้าภายในเดือนพฤศจิกายน 2543 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ใน

การดำเนินการตามวงเงินและรายการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณต่อไป และแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดทราบด้วย

ในกรณีที่พื้นที่ดำเนินการอยู่ในเขตสภาพาบล/ตำบลเกี่ยวกับระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ

1.2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างรายการค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างให้เป็นไปตามรายการและวงเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณและเป็นไปตามแบบรูปและรายการที่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณกำหนด ตามข้อ 1.1) โดยดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจขอให้ส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทนภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติได้

1.3) ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ/ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณมอบหมายส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนเข้าร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วยแต่จะเข้าร่วมทุกขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการนั้นๆ และควรให้มีผู้แทนประชาคมหมู่บ้าน/เมือง เข้าร่วมในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างด้วย

1.4) การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0526.5/ว 83 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2543

ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ/หน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาค/หน่วยงานภูมิภาค เป็นผู้เบิกจ่ายงบประมาณโครงการถ่ายโอนฯ หรือจะมอบให้ส่วนราชการอื่นเบิกจ่ายแทนก็ได้ กรณีที่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณไม่มีหน่วยงานในภูมิภาค ควรให้ที่ทำการปกครองจังหวัดเป็นหน่วยเบิกจ่ายแทนส่วนราชการนั้นๆ

ในกรณีที่ส่วนราชการมอบให้ที่ทำการปกครองจังหวัดหรือหน่วยงานอื่นเบิกจ่ายแทน ให้ส่วนราชการดำเนินการอย่างซ้ำภายในเดือนพฤศจิกายน 2543

1.5) ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นระยะเวลางวดที่ 1, 2 และ 3 ให้สำนักงานงบประมาณทราบตามแบบรายงานที่กำหนด (แบบ ก.1)

2) การอนุมัติเงินประจำงวด

สำนักงานงบประมาณจะอนุมัติเงินประจำงวดหมวดเงินอุดหนุนโครงการถ่ายโอนดังกล่าวข้างต้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรายการและวงเงินที่กำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 8 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 จำแนกเป็นรายจังหวัดให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ โดยระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุน

3) การโอนและเปลี่ยนแปลงเงินประจำงวด

3.1) กรณีจำเป็นหัวหน้าส่วนราชการและหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจโอนเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดตามที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2525 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณในระดับจังหวัด พ.ศ. 2524 แต่ให้กระทำได้เฉพาะภายใต้กรอบวงเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับเท่านั้น

3.2) กรณีที่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของรายการ โดยไม่ทำให้วัตถุประสงค์และเป้าหมายเดิมเปลี่ยนแปลงไป นอกเหนือจากที่ได้รับมอบอำนาจตามข้อ 3.1) แล้ว เช่น การเปลี่ยนแปลงสถานที่ดำเนินการ การแก้ไขแบบแปลนเล็กน้อยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณมีอำนาจกระทำได้ โดยมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแทน ทั้งนี้การโอนเปลี่ยนแปลงต้องอยู่ภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติและดำเนินการภายใต้พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรณีมีเหตุผลความจำเป็นไม่สามารถดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดิม ต้องเปลี่ยนแปลงสถานที่ดำเนินการนอกเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดิม จะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน และต้องดำเนินการภายใต้วัตถุประสงค์เดิม

3.3) กรณีมีการเปลี่ยนแปลงรายการที่นอกเหนือจากที่ได้รับมอบอำนาจตามข้อ 3.1) และข้อ 3.2) ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณขอทำความตกลงกับสำนักงานงบประมาณเป็นกรณีไป

3.4) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามวงเงินและแบบรูปรายการที่ได้รับอนุมัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการเป็นลำดับ ดังนี้

(1) นำเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาสมทบจ่ายตามแบบรูปรายการเดิม

(2) ขออนุมัติใช้เงินประจำงวดเหลือจ่ายของส่วนราชการเจ้าของงบประมาณมาสมทบจ่าย (หากมี)

(3) ปรับลดแบบรูปรายการโดยไม่เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์เดิมให้อยู่ภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติ และหากเกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรงและเทคนิคเฉพาะอย่าง ให้ขออนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณก่อน

3.5) การโอนเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากที่กำหนดดังกล่าว ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเพื่อขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณเป็นกรณีไป

3.6) การโอนเปลี่ยนแปลงทุกครั้งจะต้องรายงานให้สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ทราบโดยเร็วอย่างช้าภายใน 15 วัน นับแต่วันที่สั่งให้โอนเปลี่ยนแปลง

4) การใช้เงินประจำงวดเหลือจ่าย

4.1) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามรายการที่ได้รับอนุมัติบรรลุลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้วมีเงินประจำงวดเหลือจ่ายให้หัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจนำเงินประจำงวดเหลือจ่ายไปดำเนินการตามลำดับ โดยให้นำไปสมทบจ่ายรายการโครงการถ่ายโอนฯที่ได้รับอนุมัติไว้แล้วแต่มีเงินประจำงวดไม่เพียงพอ ถ้ายังมีเงินเหลืออีกให้พิจารณานำไปกำหนดปริมาณงานเพิ่มขึ้นหรือกำหนดรายการหรือกิจกรรมใหม่ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้นและอยู่ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนั้น โดยให้ อบต./อบจ./เทศบาลนั้นดำเนินการได้ แต่ต้องไม่มีลักษณะเป็นการก่อหนี้ผูกพันงบประมาณปีต่อไป ทั้งนี้ ขอให้หัวหน้าส่วนราชการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแทน

4.2) กรณีมีการนำเงินประจำงวดเหลือจ่ายไปใช้ตามข้อ 4.1) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ทราบโดยเร็วอย่างช้าไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันที่สั่งดำเนินการ และรายละเอียดของรายงานนั้น ให้ระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นเงินประจำงวดเหลือจ่ายของรายการใด การอนุมัติเงินประจำงวดครั้งที่เท่าไร นำไปกำหนดเป็นรายการหรือกิจกรรมใดในแผนพัฒนา

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหนังสือฉบับนี้ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2525 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณในระดับจังหวัด พ.ศ. 2524 และหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติอื่น ๆ ที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

2. กิจกรรมลักษณะการดำเนินการจัดซื้อ ได้แก่

2.1 โครงการถ่ายโอนกิจกรรมการส่งเสริมกีฬาหมู่บ้าน กิจกรรมจัดหาอุปกรณ์กีฬา

2.2 โครงการถ่ายโอนกิจกรรมการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา กิจกรรมจัดซื้อวัสดุการศึกษาให้เด็กนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

2.3 โครงการถ่ายโอนอาหารกลางวัน

2.4 โครงการถ่ายโอนอาหารเสริม (นม)

ในการบริหารงบประมาณโครงการถ่ายโอนฯ ดังกล่าว ในปีงบประมาณ 2544 สำนักงานงบประมาณได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) การดำเนินการและการใช้จ่ายงบประมาณ

1.1) ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณแจ้งรายการและวงเงินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบโดยเร็วอย่างช้าภายในเดือนพฤศจิกายน 2543 เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ในการดำเนินการตามรายการและวงเงินที่ได้รับจัดสรรงบประมาณต่อไปและแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดทราบด้วย

ในกรณีข้อ 2.3 และข้อ 2.4 ของกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการจัดซื้อให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบภายในเดือนตุลาคม 2543

ในกรณีพื้นที่ดำเนินการอยู่ในเขตสภาพาบล/ตำบลเกี่ยวระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ

ในกรณีโครงการอาหารเสริม (นม) ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ส่วนราชการดำเนินการในลักษณะเดิมไปก่อน

1.2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดซื้อรายการค่าวัสดุอุปกรณ์ ตามวงเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นไปตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณกำหนด โดยดำเนินการจัดซื้อตามระเบียบพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจขอให้ส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทนภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติได้

1.3) ในการดำเนินการจัดซื้อให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ/ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณมอบหมายส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนเข้าร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย แต่จะเข้าร่วมทุกขั้นตอนของการจัดซื้อหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการนั้นๆ และควรให้มีผู้แทนประชาคมหมู่บ้าน/เมือง และหรือผู้แทนโรงเรียนเข้าร่วมในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างด้วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐบาล

1.4) การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการถ่ายโอนบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) กรณีเงินอุดหนุนทั่วไป ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลังด่วนที่สุด ที่ กค 0526.5/ว 73 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2541

(2) กรณีเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลังด่วนที่สุด ที่ กค 0526.5/ว 83 ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2543

ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ/หน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาค/หน่วยงานภูมิภาค เป็นผู้เบิกจ่ายงบประมาณโครงการถ่ายโอนฯ หรือจะมอบให้ส่วนราชการอื่นเบิกจ่ายแทนก็ได้ กรณีส่วนราชการเจ้าของงบประมาณไม่มีหน่วยงานในภูมิภาค ควรให้ที่ทำการปกครองจังหวัดเป็นหน่วยเบิกจ่ายแทนส่วนราชการนั้นๆ

ในกรณีที่ส่วนราชการมอบให้ที่ทำการปกครองจังหวัดหรือหน่วยงานอื่นเบิกจ่ายแทนให้ส่วนราชการดำเนินการอย่างซ้ำภายในเดือนพฤศจิกายน 2543

1.5) ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นระยะเวลางวดที่ 1, 2 และ 3 ให้สำนักงานงบประมาณทราบตามแบบรายงานที่กำหนด (แบบ ก.1)

2) การอนุมัติเงินประจำงวด

สำนักงานงบประมาณจะอนุมัติเงินประจำงวดหมวดเงินอุดหนุน โครงการถ่ายโอนดังกล่าวตามรายการและวงเงินที่กำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 8 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 จำแนกเป็นรายจังหวัดให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ โดยระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุน

3) การใช้เงินประจำงวดเหลือจ่าย

3.1) ในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการตามรายการที่ได้ รับอนุมัติบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้วมีเงินประจำงวดเหลือจ่าย ให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนำเงินเหลือจ่ายมาดำเนินการขยายผลหรือเพิ่มเป้าหมายได้ภายใต้วัตถุประสงค์ เดิม และรายงานให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณและผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

3.2) กรณีเงินประจำงวดเหลือจ่ายของงบประมาณที่เป็นลักษณะเงิน อุดหนุนเฉพาะกิจให้หัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจนำเงินประจำงวดเหลือจ่ายมาดำเนินการ ขยายผลหรือเพิ่มเป้าหมายได้ภายใต้วัตถุประสงค์เดิม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น ผู้ดำเนินการ แต่ต้องไม่มีลักษณะเป็นการก่อหนี้ผูกพันงบประมาณปีต่อไป ทั้งนี้ ขอให้หัวหน้า ส่วนราชการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแทน

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ นอกเหนือจากที่ กำหนดไว้ในหนังสือฉบับนี้ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2525 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณในระดับ จังหวัด พ.ศ. 2524 และหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติอื่น ๆ ที่สำนักงบประมาณกำหนด

3. กิจกรรมลักษณะการดำเนินงานอื่น ๆ

3.1 โครงการถ่ายโอนกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพของ กรมการพัฒนาชุมชน

3.2 โครงการถ่ายโอนกิจกรรมเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ของกรม ประชาสงเคราะห์

3.3 โครงการถ่ายโอนการแก้ไขปัญหาความยากจน ของกรมการพัฒนาชุมชน

ในการบริหารงบประมาณโครงการถ่ายโอนฯ ของกิจกรรมลักษณะการ ดำเนินงานอื่นๆ ในข้อ 3.1 ถึง 3.3 ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเป็นผู้บริหารงบประมาณ โครงการดังกล่าว โดยมีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมในการบริหารโครงการด้วย

3.4 โครงการถ่ายโอนศูนย์อบรมเด็กระดับก่อนประถมศึกษาของกรมการศาสนา ในกรณีกิจกรรมจัดซื้อจัดวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ศูนย์ฯ ให้ใช้แนวทางการบริหารงบประมาณเช่น เดียวกับข้อ 2 (กิจกรรมลักษณะการดำเนินการจัดซื้อ) ส่วนกิจกรรมที่มีลักษณะการบริหารให้

ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเป็นผู้บริหารงบประมาณโครงการดังกล่าว โดยมีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมในการบริหารโครงการด้วย

3.5 โครงการถ่ายโอนการพัฒนาเด็ก ของกรมการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย กิจกรรมที่หลากหลาย ดังนี้

3.5.1 กิจกรรมอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) แนวทางการบริหารงบประมาณ เช่นเดียวกับข้อ 2 (กิจกรรมลักษณะการดำเนินการจัดซื้อ)

3.5.2 กิจกรรมที่มีลักษณะการบริหารและฝึกอบรม ในการบริหารงบประมาณให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเป็นผู้บริหารงบประมาณโครงการดังกล่าว โดยมีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมในการบริหารโครงการด้วย

3.5.3 กิจกรรมที่ลักษณะปรับปรุง/ก่อสร้างศูนย์ฯ และกิจกรรมจัดซื้ออุปกรณ์ให้ใช้แนวทางการบริหารงบประมาณเช่นเดียวกับข้อ 1 (กิจกรรมลักษณะการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง) และข้อ 2 (กิจกรรมลักษณะการดำเนินการจัดซื้อ) ตามลำดับ

3.6 การอนุมัติเงินประจำงวด

สำนักงบประมาณจะอนุมัติเงินประจำงวดหมวดเงินอุดหนุนโครงการถ่ายโอนดังกล่าวข้างต้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรายการและวงเงินที่กำหนดไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 8 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 จำแนกเป็นรายจังหวัดให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ โดยระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินอุดหนุน

หมายเหตุ เพื่อให้การดำเนินการโครงการถ่ายโอนอาหารกลางวันและโครงการถ่ายโอนอาหารเสริม (นม) เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการบริหารงบประมาณโครงการถ่ายโอนฯ ดังกล่าว ในช่วงเดือนตุลาคม 2543 ถึง เมษายน 2544 เห็นควรให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณดำเนินการในลักษณะเดิม แต่ให้เพิ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมในคณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อด้วย

สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณโครงการถ่ายโอนอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2544 เป็นต้นไป ให้ส่วนราชการถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ข้อ 2 (กิจกรรมลักษณะการดำเนินการจัดซื้อ)

ส่วนราชการ โครงการ วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น บาท

[illegible]

ผู้รายงาน
ตำแหน่ง
โทร.

คำอธิบายและวิธีการออกแบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการถ่ายโอนฯ
(แบบ ก.1)

ประจำงวดที่	หมายถึง งวดงบประมาณ แบ่งเป็น 3 งวด ได้แก่ งวดที่ 1 ตุลาคม – มกราคม งวดที่ 2 กุมภาพันธ์ – พฤศจิกายน งวดที่ 3 มิถุนายน – กันยายน
ส่วนราชการ	หมายถึง ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ
โครงการ	หมายถึง ชื่อโครงการถ่ายโอนฯ
วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น	หมายถึง วงเงินรวมของโครงการถ่ายโอนฯ แต่ละโครงการ
กิจกรรม	หมายถึง กิจกรรมที่จะดำเนินการตามโครงการถ่ายโอนฯ เช่น ก่อสร้างถนน/สะพาน ขุดลอกคลอง จัดซื้อวัสดุการศึกษา ฯลฯ
เป้าหมาย	
- พื้นที่ดำเนินการ	ให้ระบุชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ
- ปริมาณงาน (หน่วยนับ)	หมายถึง หน่วยวัดที่ต้องการให้มีปริมาณผลงานเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม ทั้งนี้ ให้แสดงหน่วยวัดที่เป็นรูปธรรม และสามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อื่นได้ เช่น แห่ง ระบบ เมตร กิโลเมตร รูน กลุ่ม คน โรงเรียน ฯลฯ
งบประมาณ	
- ที่ได้รับจัดสรร	หมายถึง งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ
- เบิกจ่ายจริง	หมายถึง งบประมาณที่มีการเบิกจ่ายจริง
ผลการดำเนินงาน	หมายถึง ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม โดยทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ต้องการ ได้แก่ 1 = อยู่ระหว่างดำเนินการประกวดราคา 2 = อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 3 = อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจรับมอบงาน 4 = อยู่ระหว่างการเบิกจ่ายงบประมาณ 5 = ดำเนินการเสร็จทั้งโครงการแล้ว 6 = อื่นๆ (โปรดระบุ โดยให้อธิบายในช่องหมายเหตุ)
ปัญหาอุปสรรค	หมายถึง ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน
ผู้รายงาน	ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเป็นผู้รายงาน

ภาคผนวก ๓

โครงการติดตาม และประเมินผล

โครงการติดตาม และประเมินผล
เรื่อง การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในส่วนโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติไว้ในการจัดระบบบริการสาธารณะ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการ และพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 มาตรา 39(1) ให้ถ่ายโอนบริการสาธารณะที่ซ้ำซ้อนระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐจัดการในเขต และไปกระทบเขตปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐดำเนินการตามนโยบายของรัฐภายในสี่ปี

ดังนั้นใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 สำนักงานประมาณได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ ตามโครงการถ่ายโอนงาน/กิจกรรม บริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30(1) และ(4) โดยให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

เพื่อให้การบริหารงบประมาณตามโครงการถ่ายโอนงาน/กิจกรรมบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสัมฤทธิ์ผล และมีประสิทธิภาพ คณะอนุกรรมการฯ ในคณะกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร จึงได้กำหนดให้มีการติดตาม และประเมินผลเรื่องการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

2. วัตถุประสงค์

ในการติดตาม และประเมินผลโครงการถ่ายโอนอาหารกลางวัน และอาหารเสริม(นม) เพื่อ

2.1 ศึกษาผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

2.2 ศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนวทางแก้ไขในการดำเนินการ

3. กลุ่มตัวอย่าง

คณะกรรมการฯ ได้ส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 439 แห่ง ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด จำนวน 493 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 822 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,754 ฉบับ โดยแยกเป็น 4 ภูมิภาค ดังนี้

- 3.1 ภาคเหนือ 17 จังหวัด 194 อบต. 121 โรงเรียน และ 104 ศูนย์
 - 3.2 ภาคกลาง 26 จังหวัด 230 อบต. 120 โรงเรียน และ 114 ศูนย์
 - 3.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด 167 อบต. 95 โรงเรียน และ 100 ศูนย์
 - 3.4 ภาคใต้ 14 จังหวัด 231 อบต. 103 โรงเรียน และ 175 ศูนย์
- สรุปรวม 76 จังหวัด 822 อบต. 439 โรงเรียน และ 493 ศูนย์

(372 วัด และ 121 มัสยิด)

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการส่งผ่านทางไปรษณีย์ และให้ตอบกลับมายังกองกรรมการ 2 สภาผู้แทนราษฎร ภายใน 1 เดือน

5. ขอบเขตการศึกษา

คณะกรรมการฯ จัดศึกษาผลการดำเนินการกระจายอำนาจในส่วนโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เฉพาะสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด สังกัดกรมการศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. ระยะเวลา

2 เดือน

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทราบผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนของโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

7.2 ทราบผลการกระทบ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ในการดำเนินการ

ກາດພນວກ ໔

ແບບສອບຄາມ

แบบสอบถาม

ของคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในส่วนโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

๑. องค์กรของท่านจัดอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด

☐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	☐ กรุงเทพมหานคร
☐ เทศบาล	☐ เมืองพัทยา
☐ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	☐ อื่น ๆ ที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น.....

๒. สถานะของผู้กรอกแบบสอบถาม

☐ ผู้บริหาร.....	☐ พนักงาน.....
☐ ข้าราชการ.....	☐ ลูกจ้าง.....

๓. องค์กรของท่านได้รับงบประมาณในเรื่องนี้เป็นจำนวนเท่าใดในปีงบประมาณ ปี ๒๕๔๔

โครงการอาหารกลางวันบาท

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนบาท

๔. องค์กรของท่านใช้วิธีการใดในการบริหารจัดการงบประมาณ

โครงการอาหารกลางวัน

☐ จัดซื้อจัดจ้างเอง	☐ อื่น ๆ.....
☐ โอนให้โรงเรียนดำเนินการเอง	

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

☐ จัดซื้อจัดจ้างเอง	☐ อื่น ๆ.....
☐ โอนให้โรงเรียนดำเนินการเอง	

๕. องค์กรของท่านได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมหรือไม่

โครงการอาหารกลางวัน

☐ มีการจัดสรรเพิ่มเติม.....บาท

☐ ไม่มีการจัดสรรเพิ่มเติม

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

☐ มีการจัดสรรเพิ่มเติม.....บาท

☐ ไม่มีการจัดสรรเพิ่มเติม

๖. องค์กรของท่านได้มีการติดตามประเมินผลหรือไม่

โครงการอาหารกลางวัน

☐ มีการติดตาม

☐ ไม่มีการติดตาม

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

☐ มีการติดตาม

☐ ไม่มีการติดตาม

๗. ในกรณีที่มีการติดตามประเมินผล องค์กรของท่านมีวิธีดำเนินการอย่างไร และได้ผลเป็นประการใด

โครงการอาหารกลางวัน

.....

.....

.....

.....

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

.....

.....

.....

.....

๘. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ

โครงการอาหารกลางวัน

.....

.....

.....

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

๙. แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

ของคณะกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในส่วนโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

๑. ชื่อสถานศึกษา.....

ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

๒. สถานศึกษาของท่านสังกัดหน่วยงานใด

☐ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

☐ กรุงเทพมหานคร

☐ กรมการศาสนา

☐ เมืองพัทยา

๓. สถานะของผู้กรอกแบบสอบถาม

☐ ผู้บริหาร.....

☐ ลูกจ้าง.....

☐ ข้าราชการ.....

☐ อื่น ๆ

๔. สถานศึกษาของท่านได้รับบริการโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียนจาก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

☐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด

☐ กรุงเทพมหานคร

☐ เทศบาล.....

☐ เมืองพัทยา

☐ องค์การบริหารส่วนตำบล

☐ อื่น ๆ

ที่มีกฎหมายจัดตั้ง.....

๕. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ให้บริการโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม)

โรงเรียนแกสถานศึกษาของท่าน ใช้วิธีการบริหารจัดการอย่างไร

โครงการอาหารกลางวัน

- ☐ จัดซื้อจัดจ้างเอง
- ☐ โอนงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการเอง
- ☐ อื่น ๆ

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

- ☐ จัดซื้อจัดจ้างเอง
- ☐ โอนงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการเอง
- ☐ อื่น ๆ

๖. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมหรือไม่

โครงการอาหารกลางวัน

- ☐ มีการจัดสรรเพิ่มเติม.....บาท
- ☐ ไม่มีการจัดสรรเพิ่มเติม

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

- ☐ มีการจัดสรรเพิ่มเติม.....บาท
- ☐ ไม่มีการจัดสรรเพิ่มเติม

๗. นักเรียนในสถานศึกษาของท่านได้รับบริการเพียงพอหรือไม่

โครงการอาหารกลางวัน

- ☐ เพียงพอ
- ☐ ไม่เพียงพอ

จำนวนนักเรียนที่มีสิทธิได้รับบริการทั้งหมด..... คน

จำนวนนักเรียนที่ได้รับบริการ..... คน

จำนวนนักเรียนที่ไม่ได้รับบริการ..... คน

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

☐ เพียงพอ

☐ ไม่เพียงพอ

จำนวนนักเรียนที่มีสิทธิได้รับบริการทั้งหมด..... คน

จำนวนนักเรียนที่ได้รับบริการ..... คน

จำนวนนักเรียนที่ไม่ได้รับบริการ..... คน

๘. ปัญหาอุปสรรคจากการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้บริการ

โครงการอาหารกลางวัน

.....

.....

.....

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

.....

.....

.....

.....

๙. แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

ของคณะกรรมการการศึกษาในคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในส่วนโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

๑. ชื่อศูนย์..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

๒. ศูนย์ของท่านสังกัดหน่วยงานใด

☐ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	☐ กรุงเทพมหานคร
☐ กรมการศาสนา	☐ เมืองพัทยา
☐ กศน. จังหวัด	

๓. สถานะของผู้กรอกแบบสอบถาม

☐ ผู้บริหาร.....	☐ ลูกจ้าง.....
☐ ข้าราชการ.....	☐ อื่น ๆ

๔. ศูนย์ของท่านได้รับบริการโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียนจาก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด

☐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด	☐ กรุงเทพมหานคร
☐ เทศบาล.....	☐ เมืองพัทยา
☐ องค์การบริหารส่วนตำบล	☐ อื่น ๆ

ที่มีกฎหมายจัดตั้ง.....

๕. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ให้บริการโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) โรงเรียนแก่ศูนย์ฯ ของท่าน ใช้วิธีการบริหารจัดการอย่างไร

โครงการอาหารกลางวัน

- ☐ จัดซื้อจัดจ้างเอง
- ☐ โอนงบประมาณให้ศูนย์ฯ ดำเนินการเอง
- ☐ อื่น ๆ

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

- ☐ จัดซื้อจัดจ้างเอง
- ☐ โอนงบประมาณให้ศูนย์ฯ ดำเนินการเอง
- ☐ อื่น ๆ

๖. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมหรือไม่

โครงการอาหารกลางวัน

- ☐ มีการจัดสรรเพิ่มเติม.....บาท
- ☐ ไม่มีการจัดสรรเพิ่มเติม

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

- ☐ มีการจัดสรรเพิ่มเติม.....บาท
- ☐ ไม่มีการจัดสรรเพิ่มเติม

๗. นักเรียนในศูนย์ฯ ของท่านได้รับบริการเพียงพอหรือไม่

โครงการอาหารกลางวัน

- ☐ เพียงพอ
- ☐ ไม่เพียงพอ

จำนวนนักเรียนที่มีสิทธิได้รับบริการทั้งหมด..... คน

จำนวนนักเรียนที่ได้รับบริการ..... คน

จำนวนนักเรียนที่ไม่ได้รับบริการ..... คน

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

☐ เพียงพอ

☐ ไม่เพียงพอ

จำนวนนักเรียนที่มีสิทธิได้รับบริการทั้งหมด..... คน

จำนวนนักเรียนที่ได้รับบริการ..... คน

จำนวนนักเรียนที่ไม่ได้รับบริการ..... คน

๘. ปัญหาอุปสรรคจากการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้บริการ
โครงการอาหารกลางวัน

.....
.....
.....

โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

.....
.....
.....
.....

๙. แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....